

אפיקי הסיוע הממשלתי להתמודדות עם משבר הקורונה בישראל ובמדינות מפותחות

כתיבה: חדוה קפלינסקי, כלכלנית | אישור: אליעזר שוורץ, ראש צוות
תאריך: כ"ז אדר תשפ"א, 11 במרץ 2021

סקירה תקציבית

תוכן עניינים

1.....	תמצית.....
6.....	1. התוכנית הממשלתית להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה – רקע כללי ומסגרת תקציבית.....
8.....	2. שוק העבודה בתקופת הקורונה.....
8.....	2.1 השפעת המשבר על שרידותם של עסקים.....
9.....	2.2 מספר משרות השכיר וההכנסה הממוצעת.....
10.....	2.3 נתונים מספריים על העובדים שפוטרו או הוצאו לחל"ת בשל משבר הקורונה.....
11.....	2.4 מאפיינים דמוגרפים וכלכליים חברתיים של העובדים שנפגעו ממשבר הקורונה.....
15.....	2.5 מאפייני השכירים ששכרם הופחת.....
17.....	2.6 שינויים בנפח השכר.....
20.....	3. השפעת הסיוע הממשלתי על העוני והאי שוויון.....
23.....	4. סיוע כלכלי ישיר לאדם מן השורה לפי מאפייני תעסוקה.....
24.....	4.1 סיוע לשכירים - דמי אבטלה.....
26.....	4.1.1 מענק אבטלה ממושכת.....
26.....	4.1.2 מענק לעובדים בעד השתלבות בתעסוקה בשכר נמוך.....
27.....	4.2 סיוע לבעלי עסקים ועצמאים.....
27.....	4.2.1 מענקי סיוע לבעלי עסקים ועצמאים.....
30.....	4.2.2 חוק התוכנית לסיוע כלכלי.....
34.....	4.3 מענקים לשימור והחזרת העובדים.....
34.....	4.3.1 מענק חזרה לעבודה - מעסיקים.....
34.....	4.3.2 מענק שימור עובדים.....
35.....	4.4 עובדים עצמאים אחרים.....
35.....	4.5 עובדים בגיל פרישה.....
36.....	4.6 מקבלי קצבאות.....
36.....	4.6.1 מקבלי קצבת הבטחת הכנסה.....
37.....	4.6.2 מקבלי קצבת נכות או ומזונות.....
37.....	4.7 מענק עבודה.....
37.....	4.8 מענקים ישירים לאזרחים ללא תלות בתעסוקה.....

4.8.1	מענקים ישירים – אפריל 2020	37
4.8.2	מענקים ישירים – אוגוסט 2020	38
4.9	תשלום עבור ימי בידוד ומחלה	39
4.10	מענק למשרתי שירות לאומי אזרחי שפוטרו או הוצאו לחל"ת	41
4.11	תשלומי משכנתאות	41
4.12	חיילים משוחררים	42
5.	הסיוע הממשלתי במדינות העולם במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה	42
5.1	מדינות ההשוואה	46
5.2	מדיניות סיוע לאזרחים ולמעסיקים במדינות ההשוואה	47
5.2.1	סיוע לשכירים ולעצמאים שהכנסתם נפגעה או שאיבדו את מקום עבודתם	47
5.2.2	סיוע למעסיקים בשימור עובדים	48
5.2.3	סיוע לפירמות בעקבות ירידה בביקוש	49
5.2.4	סיוע לעובד חולה ולמשפחתו	50
5.2.5	תמיכה בעובדים שנמצאים בבידוד או שאינם יכולים לעבוד, מסיבות הקשורות בקורונה	50
5.2.6	סיוע לעובדים המטופלים בילדים, בנכים או בבני משפחה מבוגרים	51
5.3	תקציב הסיוע במדינות ההשוואה	52
	סקירת מדיניות סיוע לענפים שנפגעו קשה ממשבר הקורונה במדינות שונות	56
5.4	ענפי אולמות האירועים, התרבות, הפנאי והספורט	57
5.5	ענף המסעדות	58
5.6	ענף התיירות	59

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חה"כ תמר זנדברג והוא עוסק באפיקי הסיוע הממשלתיים להתמודדות עם משבר הקורונה. המסמך סוקר את השפעת המשבר על שוק העבודה, את צעדי הסיוע שניתנו על ידי הממשלה לאזרחים – ציבור השכירים, העצמאים, בעלי העסקים, מקבלי קצבאות והאזרחים הוותיקים, וכן את המענקים שניתנו ללא תלות במצב התעסוקתי. כמו כן, מוצגים במסמך נתונים על השפעת המשבר והתוכנית הממשלתית על מדדי העוני והאי שוויון בקרב משקי הבית בישראל.

בהמשך המסמך מוצגת סקירה של צעדי סיוע שניתנו במדינות השוואה שדומות לישראל מבחינת מאפיינים כלכליים מסוימים, וכן סקירת צעדי סיוע ייעודיים לענפים שנפגעו בצורה משמעותית במדינות מפותחות.

תקציב תוכנית הסיוע הממשלתי

הממשלה החליטה על חבילות סיוע בתחומים שונים, נוסף על הגדלת ההוצאה הממשלתית בתחום הבריאות, במטרה לסייע למשקי הבית ולעסקים שנפגעו. חבילות הסיוע התעדכנו לאורך התמשכות המשבר ומתוכננים צעדי סיוע נוספים בהמשך. צעדי הסיוע רוכזו במסגרת התוכנית הכלכלית ב"קופסאות תקציביות" ייעודיות, כך שסך התקציב שהוקצה להתמודדות עם המשבר, נכון לינואר 2021 הוא **208.3 מיליארד ש"ח (מתוכם, 137.3 מיליארד ש"ח תוכננו לשנת 2020)**, מתוכם **137.1 מיליארד ש"ח** מתקציב המדינה והיתר בפתרונות אשראי ותקציב המוסד לביטוח לאומי (להלן: הביטוח הלאומי). בשנת 2020, שיעור הביצוע הכולל (כולל התחייבויות) היה **80%**, שיעור ביצוע מרכיבי התוכנית מתקציב המדינה היה **86%**, ושיעור הביצוע של מרכיב האשראי היה **64%**.

סך הסיוע המתוכנן בתחום הביטחון הסוציאלי (בעיקר הרחבת הזכאות ומשך התשלום של דמי אבטלה, לרבות לעובדים שהוצאו לחל"ת, ותשלום מענקים) מסתכם בכ- **74.23 מיליארד ש"ח**. סך הסיוע לעסקים בתחום ההמשכיות העסקית (מענקים, פטור או דחיית מיסים והלוואות בערבות מדינה) מסתכם בכ- **98.5 מיליארד ש"ח**.

השפעות חברתיות כלכליות של המשבר

שוק העבודה הושפע משמעותית ממשבר נגיף הקורונה, נצפתה ירידה חדה במספר המשרות ועלייה בנתוני האבטלה. עסקים רבים צפויים להסגר או להיקלע לקשיים, בעיקר בענפי הבינוי (קבלני עבודות ושיפוצים), התחבורה והמסחר הקמעונאי. על פי נתוני שירות התעסוקה, הסיבה העיקרית לרישום של נרשמים חדשים בשירות התעסוקה בסגר הראשון (מרץ-אפריל 2020) ובסגר השני (אוקטובר 2020), הייתה יציאה לחל"ת, ובין הסגרים הייתה עליה בשכיחות של רישום מסיבה של פיטורין. הגילאים השכיחים בקרב הנרשמים החדשים הם 35-54 ולאחריהם 25-34, ומשקל הנשים גבוה משיעור הגברים.

נפח השכר הוא סך כל תשלומי השכר ברוטו לשכירים במשק ומהווה מדד למצבו הכלכלי של המשק. בשנים 2012-2019 חלה עלייה של 5% בממוצע שנתי בנפח השכר. בין החודשים ינואר עד נובמבר בשנת 2020 חלה ירידה של **כ-17.1 מיליארד ש"ח** בנפח השכר, ירידה של 3.9%. הירידה הגבוהה ביותר בנפח השכר נמדדה בענפי שירותי האירוח והאוכל (59.3%) ואמנות בילוי ופנאי (37.3%).

כאמור, התוכנית הממשלתית כללה מרכיבי סיוע רבים לרבות הרחבת תשלומי האבטלה ותשלום מענקים שונים לעסקים ולאזרחים. מניתוח הנתונים עולה כי סך התשלומים הממשלתיים גבוה מהירידה בנפח השכר, ויש לבחון כיצד השפיעו תשלומים אלו לצד הירידה בנפח השכר על הכנסות משקי הבית ומדדי העוני והאי שוויון.

על פי דוח על רמת החיים, העוני והאי שוויון בהכנסות לשנת 2020 שפורסם על ידי הביטוח הלאומי, הסיוע שניתן על ידי הממשלה להתמודדות עם השלכות המשבר צמצם את הפגיעה ברמת החיים שנמדדה לפי חציון ההכנסה הפנויה לנפש תקנית. מהנתונים בדוח עולה כי הסיוע הממשלתי צמצם באופן משמעותי את הירידה בהכנסה לנפש תקנית, אך עדיין חלה ירידה מסוימת בהכנסה הפנויה לנפש תקנית בין השנים 2019 ו-2020. מניתוח הנתונים לפי עשירוני הכנסה בהשוואה בין השנים 2019 ו-2020 עולה כי בעוד שבעשירון התחתון חלה עלייה בהכנסה לנפש תקנית (לעומת ירידה בין השנים 2018 ו-2019) כתוצאה מהסיוע הממשלתי, הרי שביתר העשירונים חלה ירידה בין השנים בשל המשבר הכלכלי (לעומת עלייה בין השנים 2018 ו-2019), והסיוע הממשלתי מיתן ירידה זו. כתוצאה מכך, חלה ירידה בתחולת העוני (על פי ההכנסה הפנויה – בעיקר בשל הירידה בקו העוני המחושב על פי ההכנסה החציונית) לעומת שנת 2019 בקרב רוב קבוצות האוכלוסייה, למעט בקרב עובדים עצמאים שם חלה עלייה מסוימת בתחולת העוני גם לאחר הסיוע הממשלתי. על פי הדוח, בשנת 2020 חלה גם ירידה מסוימת במדדי אי השוויון בהכנסות על פי ההכנסה הפנויה (בין היתר בשל התוכנית הממשלתית) שמקזזת את התרחבות האי שוויון שנמדד על פי ההכנסה הכלכלית.

פרטי תוכנית הסיוע הממשלתית

במסגרת חבילת הסיוע שניתנה לשכירים שנפגעו מהמשבר, שכירים שפוטרו או נאלצו לצאת לחל"ת זכאים לקבלת דמי אבטלה. הקריטריונים לזכאות לדמי אבטלה הוגמשו, תקופות הזכאות האורכו ומעת לעת נבחנו ועודכנו השינויים השונים. כמו כן, ניתן מענק אבטלה ממושכת ומענק לעובדים בגין השתלבות חזרה בתעסוקה בשכר נמוך.

הסיוע לעצמאים ובעלי עסקים הותאם לגודל העסק וגובה הירידה במחזור העסקים. בתחילת המשבר ניתנו מענקי סיוע במספר פעימות בהתאם להחלטת הממשלה ועם התמשכות המשבר הסיוע הוסדר בחקיקה. הסיוע הניתן לעסקים על פי **חוק התוכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה) התשפ"א-2021** (להלן: החוק), נחלק לשני סוגים: מענק השתתפות בהוצאות קבועות ומענק סוציאלי. מענק ההשתתפות בהוצאות קבועות הוא דו-חודשי ומתוכנן להימשך עד יוני 2021. גובה המענק תלוי בגודל העסק, שיעור הירידה במחזור ומקדם השתתפות בהוצאות הקבועות. בעדכון האחרון לחוק בינואר 2021 נוסף מענק סיוע לעסקים בשל פגיעה ממושכת שגם הוא תלוי במחזור העסקים ובגובה הירידה במחזור. המענק הסוציאלי הוא מענק דו-חודשי ומתוכנן להימשך גם הוא עד יוני 2021. המענק הוא בגובה 70% מההכנסה החודשית הממוצעת של העסק ועד 15,000 ש"ח, בתנאים מסוימים.

סיוע נוסף ניתן למעסיקים במטרה לשמר את העובדים בעסק או להחזירם לעבודה. במסגרת זו ניתן מענק חזרה לעבודה למעסיקים שהצליחו להחזיר עובדים מחל"ת או קלטו עובדים חדשים, ומענק שימור עובדים על פי מספר העובדים שהמעסיקים הצליחו לשמר. הגדרת העובדים המזכים במענק תלויה בכמה קריטריונים וגובה המענק תלוי במספרם, בגובה מחזור העסקים ושיעור הירידה בו.

עובדים עצמאים ככלל, אינם זכאים לדמי אבטלה מהביטוח הלאומי, אלא אם הם שייכים לאחת הקבוצות הבאות: מרצים, מדריכים ומורים, עובדים במשק בית, אנשי אומנות הבמה, מורי דרך ועובדים עצמאים בעולם התרבות, שבהינתן תנאים מסוימים, עשויים להיות זכאים לקבלת דמי אבטלה.

על פי תוכנית הסיוע, עצמאים ובעלי עסקים זכאים לסיוע נוסף בדמות הקמת קרנות הלוואה בערבויות מדינה, וכן זכאים לדחיית תשלומי הלוואות, הקלות ודחיות בתשלומי מיסים, משיכת כספים מקרן השתלמות בפטור ממס, סיוע בארנונה ועוד. מסמך זה אינו סוקר את אפיקי הסיוע בתחומים האלה.

עובדים בגיל פרישה ועד גיל 67, שפוטרו או הוצאו לחל"ת, זכאים לקצבת אזרח ותיק וגם לדמי אבטלה ככל שעומדים בתנאי הזכאות לשתי הקצבאות. עובדים בני 67 ומעלה, שפוטרו או הוצאו לחל"ת, זכאים למענק הסתגלות חודשי בהתאם להכנסתם מהפנסיה.

על פי תיקון לחוק הביטוח הלאומי, סכום קצבת האבטלה של מקבלי קצבאות, כמו קצבת הבטחת הכנסה וקצבת נכות או מזונות, שנאלצו לצמצם את עבודתם, פוטרו או הוצאו לחל"ת, לא תקוזז מהקצבה להם זכאים.

במסגרת חבילת הסיוע שניתנה למשק, ניתנו מענקים ישירים לאזרחים, ללא תלות בתעסוקה. באפריל 2020 ניתן מענק עבור ילדים בסכום של **500 ש"ח** עבור כל ילד עד ארבעה ילדים. גם מקבלי קצבת נכות, קצבת השלמת הכנסה, קצבת מזונות וקצבת אזרח ותיק זכו למענק בסכום זה, כאשר אזרחים ותיקים המקבלים קצבה נוספת על קצבת אזרח ותיק קיבלו תוספת של 450 ש"ח. העלות התקציבית של המענקים הישירים ששולמו בחודש אפריל הייתה **2.37 מיליארד ש"ח**.

בחודש אוגוסט 2020 ניתן מענק לכל אזרח בסך **750 ש"ח** לכל תושב מגיל 18 שהכנסתו השנתית אינה עולה על 650,000 ש"ח. מקבלי הקצבאות (כגון קצבת נכות, השלמת הכנסה ומזונות) קיבלו מענק כפול ומקבלי קצבת ילדים קיבלו **500 ש"ח** עבור כל ילד עד ארבעה ילדים ו-**300 ש"ח** עבור כל ילד נוסף. העלות התקציבית של המענקים הישירים ששולמו בחודש אוגוסט הייתה **6.5 מיליארד ש"ח**.

עובדים רבים נאלצו להישאר בבידוד עקב חשש להדבקה בנגיף או בשל הדבקות במחלה. התשלום עבור ימי הבידוד יומי המחלה הוסדר בחקיקה, ונקבע כי מסוף חודש אוקטובר 2020 החל מהיום השני לבידוד העובד זכאי לתשלום בהתאם לתשלום עבור ימי מחלה בחוק, המעסיק ינכה את ימי ההיעדרות ממכסת ימי המחלה עד ארבעה ימים. הממשלה תשפה את המעסיקים בעד ימים אלו בשיפוי שגובהו תלוי במספר העובדים שהעסק מעסיק.

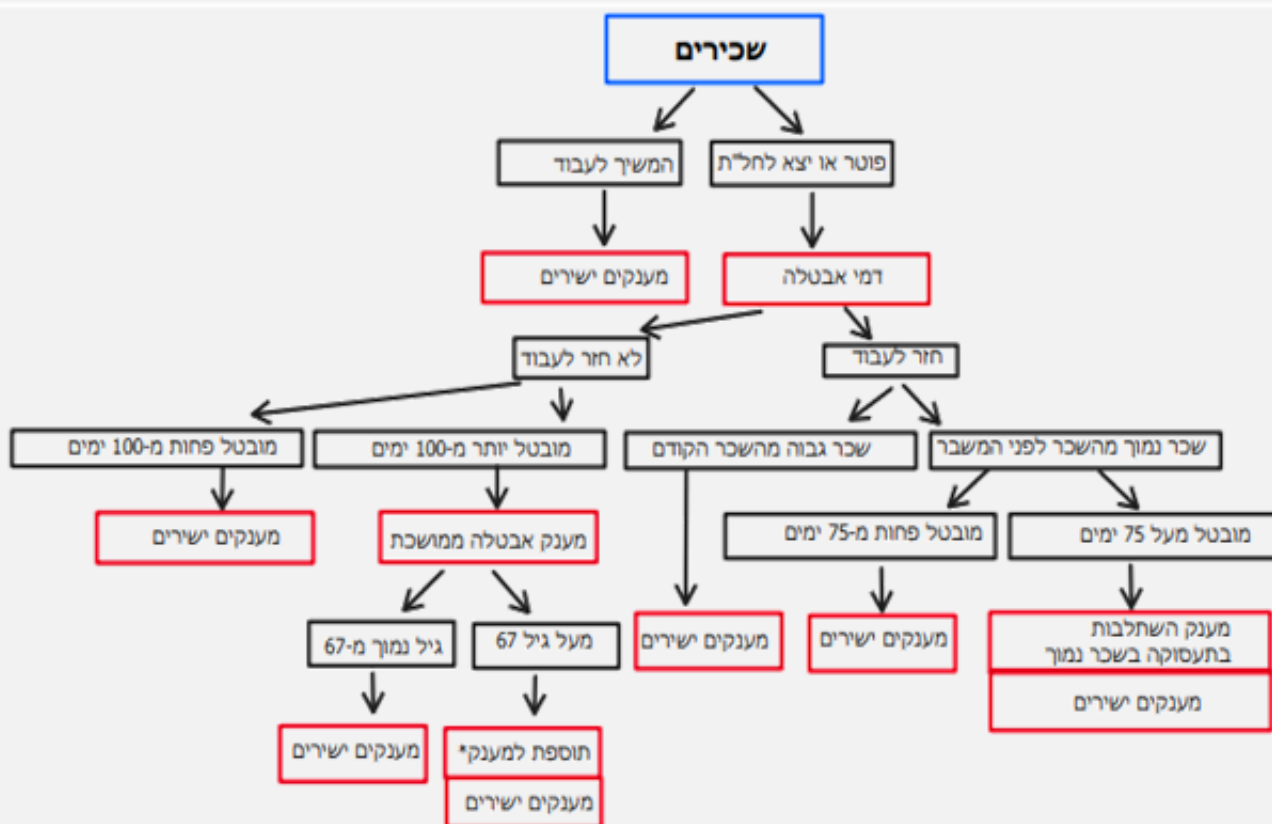
מבט משווה על הסיוע הממשלתי במדינות העולם במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

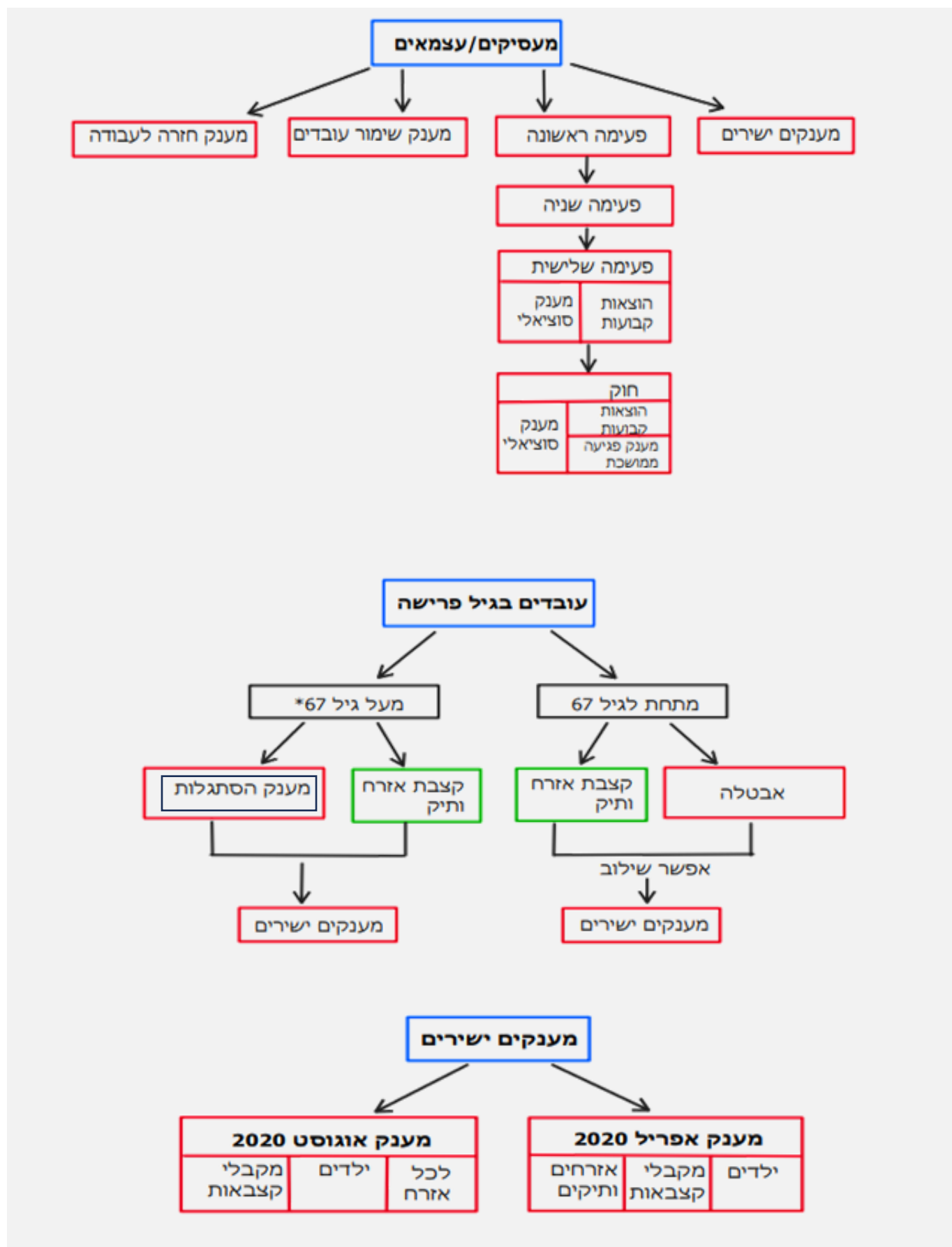
משבר הקורונה והשלכותיו הביאו את הממשלות במדינות השונות לגבש תוכניות הכוללות צעדים שונים לסיוע למשק בהתמודדות עם המשבר, גם בצד הבריאותי וגם בצד הכלכלי והחברתי. היקפי התוכניות הממשלתיות והתקציב הממשלתי שהוקצה במסגרתן מושפעים ממשתנים שונים לרבות עוצמת הפגיעה מהנגיף, צעדי הריסון שננקטו והשפעתם על הכלכלה ומצבן הכלכלי של המדינות ערב המשבר.

ברוב המדינות נקטו בצעדים לסיוע לעובדים שכירים, עובדים עצמאים ומעסיקים בתחומים שונים לצד אפיקי סיוע נוספים לרבות למשקי בית באופן כללי ולמקבלי קצבאות סוציאליות שונות. צעדי הסיוע הנפוצים נחלקים לשלושה

מדינות ההשוואה שנבחרו במסמך זה הן איטליה, אסטוניה, יפן, ניו זילנד, סלובניה, ספרד, צ'כיה וקוריאה. מדינות אלו נבחרו בשל הדמיון לישראל ברמת התוצר לנפש אולם קיים שוני במאפיינים כלכליים אחרים. מדינות ההשוואה נקטו במגוון צעדים רחב בכל תחומי הסיוע הנפוצים והציגו קשת רחבה של מסלולי סיוע בכפוף לקריטריונים שונים בהתאם לסוג הפגיעה. סך ההוצאות, כאחוז מהתוצר, לצעדי הסיוע למשק שנקטו הממשלות במדינות ההשוואה וכן בשאר מדינות העולם שונה בין המדינות וכאמור, מושפע ממשתנים שונים, ועל כן לא בהכרח נכון לערוך השוואה בין המדינות רק בהתבסס על היקף ההוצאה הממשלתית.

תרשימי הזרימה להלן מתארים את הסיוע הניתן בישראל לשכירים, עצמאיים ובעלי עסקים ולעובדים בגיל פרישה כמו גם את המענקים הישירים, וזאת בהתאם לתוכנית הממשלתית להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה. הסיוע הסופי ממוסגר באדום ומקושר אל הסעיף המתאים במסמך.

1. התוכנית הממשלתית להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה – רקע כללי ומסגרת תקציבית

משבר הקורונה החל בראשית 2020 ממשבר בריאותי והתפתח למשבר כלכלי עולמי. האמצעים שננקטו במדינות העולם לעצירת התפשטות המחלה כללו בדודים, סגרים, הגבלות תנועה, סגירת מוסדות חינוך, עסקים, מוסדות ציבור, מוסדות תרבות ועוד.

מתחילת המשבר נצפתה בארץ ירידה חדה בשיעור התעסוקה, ירידה בהכנסות של משקי בית רבים, ירידה בהכנסות המעסיקים במשק וירידה בתוצר. עובדים רבים הוצאו לחופשה ללא תשלום או פוטרו או הועסקו בצורה חלקית וחוו פגיעה בשכרם. עובדים רבים נדרשו לעבוד מהבית באופן חלקי או מלא. הגבלות התעסוקה השפיעו גם על עובדי המגזר הציבורי ועובדים נאלצו לקחת חופשה לתקופה מסוימת, לעבוד מהבית או לעבוד באופן חלקי.

הממשלה החליטה על חבילות סיוע במימון המדינה בתחומים שונים במטרה לסייע למשקי הבית ולעסקים שנפגעו, בנוסף על הגדלת ההוצאה הממשלתית לבריאות. חבילת הסיוע התעדכנה לאורך המשבר וכללה מענקים וכלי סיוע נוספים לעסקים לעובדים עצמאים ולמשקי הבית, תשלום דמי אבטלה לשכירים, דחיית תשלומי אגרות ומיסים והענקת הלוואות וערבויות לעסקים. הסכום המצטבר שהוקצה במסגרת התוכנית הכלכלית בשנת 2020 היה **137.3 מיליארד ש"ח** מתוכו **52.5 מיליארד ש"ח** הוקצו לתחום הביטחון הסוציאלי הכולל את תשלומי האבטלה, החל"ת ומענקי סיוע לעצמאים, **63.9 מיליארד ש"ח** הוקצו לתחום המשכיות עסקית. בתחום המשכיות עסקית נכללים מענק השתתפות בהוצאות קבועות, מענקי עידוד תעסוקה, הלוואות לעסקים בערבות מדינה ופטור מארנונה לשלושה חודשים. מכלל התוכנית לשנת 2020, **84.8 מיליארד ש"ח** הם מתקציב המדינה, **12 מיליארד ש"ח** מתקציב המוסד לביטוח לאומי, והיתר פתרונות אשראי ותזרים.¹ לקראת שנת 2021 הורחבה המסגרת של התוכנית בכ-71 מיליארד ש"ח נוספים, 52.3 מתוכם מתקציב המדינה.

לוח 1 מציג את קטגוריות הסיוע במסגרת התוכנית הכלכלית ושיעור הביצוע בשנת 2020, והמסגרת התקציבית לשנת 2021. הנתונים מתייחסים לכלל מרכיבי התוכנית, ללא חלוקה בין הוצאות תקציביות לפתרונות אשראי.

¹ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות, גירעון הממשלה ומימון לשנת 2020](#), 11 בינואר 2021; משרד האוצר, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות, גירעון הממשלה ומימון לחודש ינואר 2021](#), 2 בפברואר 2021, בטבלה לא פורטו כלל סעיפי הסיוע בכל קטגוריה.

לוח 1 – סוג הסיוע במסגרת התוכנית הכלכלית, תכנון התקציב וביצועו בשנים 2020 ו-2021
(מיליארדי ש"ח)²

כלי סיוע	סוג הסיוע	שנת 2020				מסגרת הוצאה לשנת 2021 והשנים הבאות ³	סך תכנון התוכנית הכלכלית
		תכנון	ביצוע במזומן	התקשרויות והתחייבויות	שיעור ביצוע (מזומן + התחייבויות)		
מענה בריאותי ואזרחי	סך הכול מענה בריאותי ואזרחי	16.3	14.4	2.6	104%	11.5	25.9
	מענק פסח	2.37	2.37	–	100%	2.37	2.37
	צעדי אבטלה	11.6	9.5	–	81%	11.5	20.99
	חל"ת	12.0	10.6	–	88%	1.44	12
	מענק לכל אזרח	6.6	6.6	–	100%	6.5	6.5
	מענק אבטלה ממושכת	0.8	0.8	–	100%	0.05	0.86
	סיוע סוציאלי לעצמאים	14.7	12.2	–	83%	12.25	24.5
	מענק חיילים משוחררים	0.12	–	–	–	0.12	0.12
	סך הכול ביטחון סוציאלי	52.5	43.7	0.8	85%	30.5	74.23
המשכיות עסקית	מענק הוצאות קבועות	11.4	10.1	–	89%	12.2	22.3
	מענק עידוד תעסוקה	2.3	1.5	0.046	66%	0.84	2.35
	מענק שימור עובדים	0.6	0.02	0.38	66%	0.78	0.8
	סך הכול המשכיות עסקית	63.9	45.0	0.93	72%	53.4	98.5
האצה ופיתוח המשק	סך הכול האצה ופיתוח המשק	4.6	2.0	0.057	46%	7.54	9.64
	סך הכול התוכנית הכלכלית	137.3	105.3	4.4	80%	102.9	208.3

² ש"ח.

³ מסגרת זו כוללת את התקציבים שלא נוצלו בשנת 2020 או התקשרויות שנוצרו וטרם בוצעו, וכן תוספת תקציבית שנקבעה לתוכנית הממשלתית לשנת 2021.

בנתוני הלוח אפשר לראות כי מענקי פסח (אפריל), מענק לכל אזרח (אוגוסט) ומענק אבטלה ממושכת בוצעו בהיקף של 100%. מענק סיוע סוציאלי לעסקים בוצע בשיעור 83% בשנת 2020 ומענק הוצאות קבועות בוצע בשיעור של 89%. שיעור הביצוע הכולל של התוכנית הממשלתית בשנת 2020 היה 80%. לוח 2 להלן מציג את שיעורי הביצוע לפי המקור התקציבי של מרכיבי התוכנית.

לוח 2 – סיכום התוכנית הכלכלית וביצועה בפילוח לסיווג הוצאה חודשים מרץ-דצמבר 2020 (מיליארדי ש"ח)⁴

סך תכנון התכנית הכלכלית	מסגרת הוצאה לשנת 2021 והשנים הבאות	שנת 2020			סיווג הוצאה	
		התקשרויות והתחייבויות	שיעור ביצוע (מזומן + התחייבויות)	תכנון	ביצוע מזומן	
137.1	68.3	4.4	86%	84.8	68.7	תוכניות מתקציב המדינה - הוצאות משרדים
57.2	31.2	-	64%	40.5	26	תוכניות אשראי ותזרים
12	1.4	-	88%	12	10.6	תשלום לעובדים בחל"ת - באמצעות ביטוח לאומי
2	2					תוכניות מתקציב המדינה - הכנסות המדינה
208.3	102.9	4.4	80%	137.3	105.3	סך הכול התוכנית כלכלית

בנתוני הלוח אפשר לראות שסך התקציב שהוקצה להתמודדות עם המשבר הוא 208.3 מיליארד ש"ח, מתוכם 137.1 מיליארד ש"ח מתקציב המדינה, 57.2 מיליארד ש"ח בפתרונות אשראי ותזרים ו-12 מיליארד ש"ח מתקציב המוסד לביטוח לאומי. שיעור הביצוע הכולל היה 80% בשנת 2020, כאשר שיעור הביצוע (כולל התחייבויות) של מרכיבי התוכנית מתקציב המדינה היה 86%, והביצוע של מרכיב האשראי היה בשיעור של 64%.

2. שוק העבודה בתקופת הקורונה

2.1 השפעת המשבר על שרידותם של עסקים

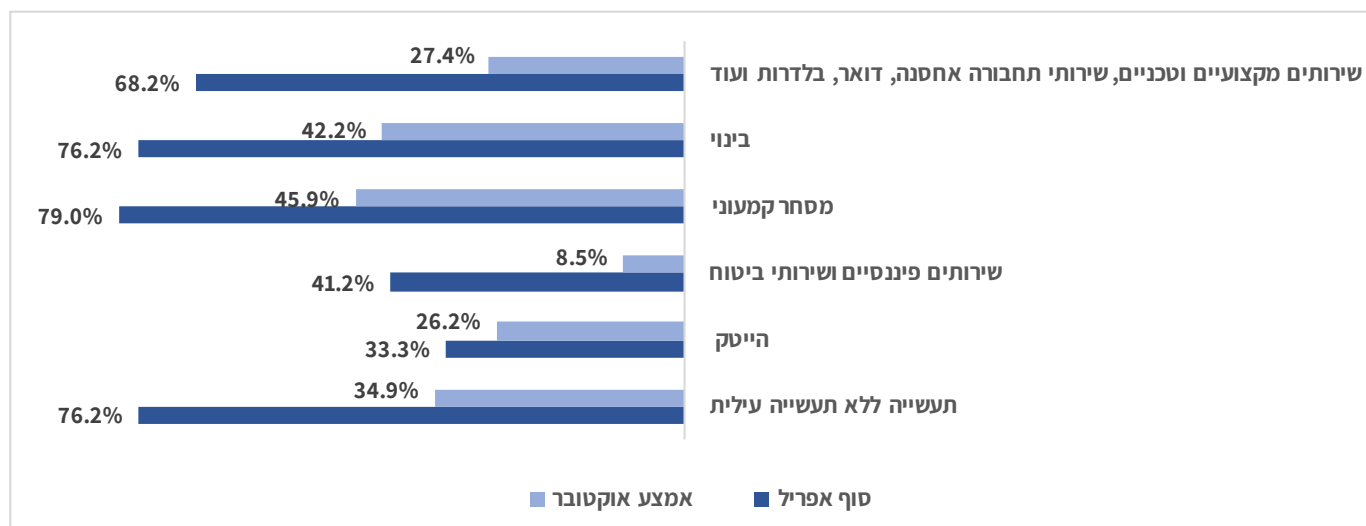
שוק העבודה הושפע באופן משמעותי ממשבר נגיף הקורונה. הפגיעה בשוק מתבטאת גם במספר המשרות במשק שירד באופן קיצוני, בנתוני השכר ובאבטלה שעלתה בצורה דרסטית. על פי אומדן של חברת דן אנד ברדסטריט, בשנת 2020 צפויים להיסגר כ-75,000-80,000 עסקים בישראל, עלייה של כ-70%-80% ביחס לעסקים שנסגרו בשנת 2019. הענפים שבהם צפוי שייסגרו מספר רב של עסקים הם בין השאר מסעדות, קבלנות עבודות ושיפוצים, הסעה ותחבורה וחנויות אופנה והלבשה.⁵ במהלך חודשי משבר הקורונה ערכה הלשכה המרכזית

⁴ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות, גירעון הממשלה ומימונו לשנת 2020](#), 11 בינואר 2021; משרד האוצר, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות, גירעון הממשלה ומימונו לחודש ינואר 2021](#), 2 בפברואר 2021.

⁵ נעם בוטוש, [תיאור המענקים לעסקים ולעצמאים שנפגעו ממשבר נגיף הקורונה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2020.

לסטטיסטיקה סקרים לבחינת מצב העסקים והתעסוקה במשק. תרשים 1 מציג את שיעור העסקים שדיווחו כי הם יכולים לשרוד עד שלושה חודשים לכל היותר (כלומר, נמצאים בסכנת סגירה), לפי ענף כלכלי, בשתי נקודות זמן, סוף אפריל ואמצע אוקטובר.

תרשים 1 – שיעור העסקים שנמצאים בסכנת סגירה, לפי ענף כלכלי⁶

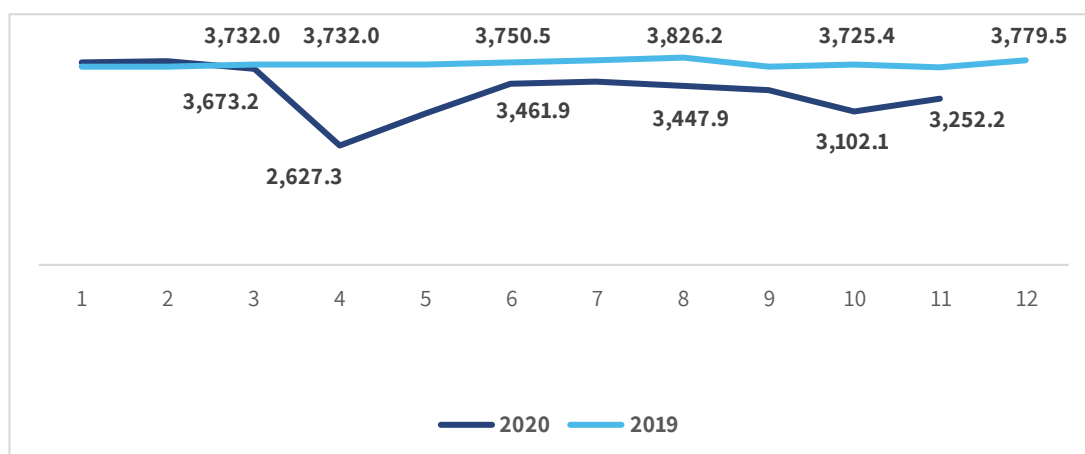

ניתן לראות בתרשים כי שיעור העסקים שדיווחו כי הם מצויים בסכנת סגירה עלה בצורה משמעותית בענפים רבים. כך למשל, בענף התעשייה (ללא ההייטק) השיעור עלה מ-34.9% בחודש אפריל ל-76.2% בחודש אוקטובר.

2.2 מספר משרות השכיר וההכנסה הממוצעת

תרשים 2 מציג את הנתונים על מספר משרות השכיר בשנת 2019 (באלפים) ובחודשים המקבילים בשנת 2020 עד לחודש אוגוסט 2020.

תרשים 2 – מספר משרות שכיר (באלפים) בשנים 2019 ו-2020⁷

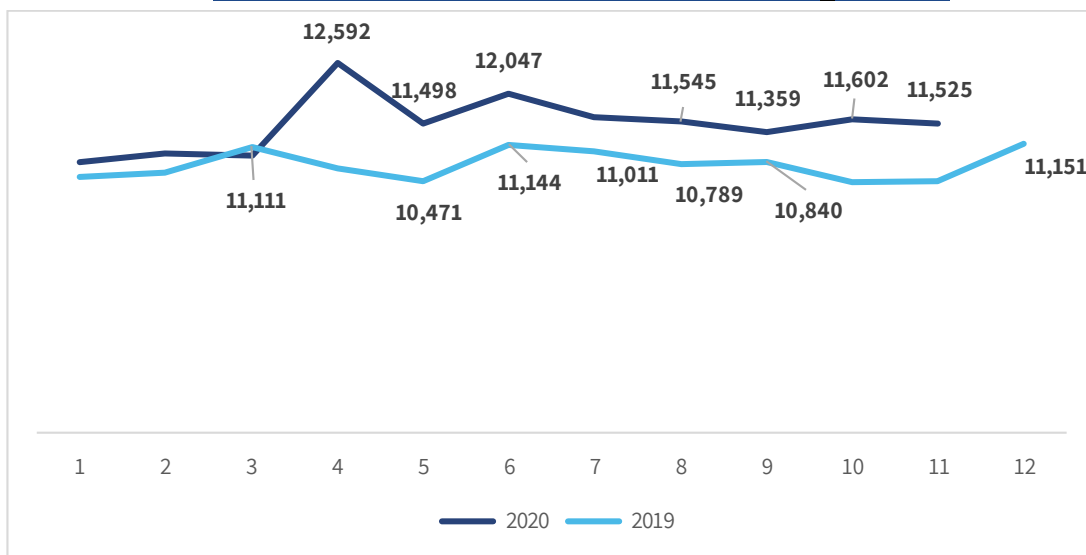
⁶ הלמ"ס, [תוצאות סקר מצב העסקים בעת התפשטות נגיף הקורונה \(גל 9\)](#), הודעה לתקשורת, 22 באוקטובר 2020

⁷ הלמ"ס, הודעה לתקשורת, [השכר הממוצע ברוטו למשרת שכיר של עובדים ישראלים בחודש נובמבר 2020](#), לוח 41 בפברואר 2021.

ניתן לראות כי ישנה ירידה חדה במספר משרות השכיר בחודשים מרץ-אפריל 2020. בחודשים מאי-יוני 2020 חלה עלייה במספר המשרות אולם היא התמתנה בחודשים יולי-אוגוסט 2020. למרות העלייה, ניכר שעובדים רבים לא חזרו לעבודתם, וסך המשרות עדיין נמוך לעומת 2019. כמו כן, גם בחודשים שלאחר מכן הוטלו מגבלות וסגרים נוספים שהמשיכו להשפיע על נתוני התעסוקה.

השכר הממוצע למשרת שכיר עלה מאוד במהלך שנת 2020 שכן העובדים שפוטרו או הוצאו לחל"ת, הם לרוב עובדים ששכרם נמוך מהממוצע, כפי שמוצג בתרשים 3 להלן.

תרשים 3 – השכר הממוצע למשרת שכיר בשנים 2019 ו-2020⁸

בנתוני התרשים ניתן לראות כי החל מחודש אפריל 2020 חלה עלייה בשכר הממוצע של השכירים במשק, העלייה היא גם ביחס לחודשים הראשונים של שנת 2020 וגם ביחס לשכר המקביל בשנת 2019. ניתן לראות כי השכר הממוצע היה תנודתי בהתאם למדיניות ההגבלות הממשלתית על ענפי המשק, אך בכל החודשים מאז החל משבר הקורונה הוא היה גבוה מהשכר בשנת 2019.

2.3 נתונים מספריים על העובדים שפוטרו או הוצאו לחל"ת בשל משבר הקורונה

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה,⁹ במחצית הראשונה של חודש אוקטובר 2020, שיעור האבטלה הרחב (בקרב בני 15 ומעלה) היה 22.7% ומספר המובטלים היה 937,500. שיעור אבטלה רחב כולל את המובטלים והעובדים בחל"ת בעקבות הקורונה. שיעור זה מורכב משלוש קבוצות של בלתי מועסקים:

- שיעור הבלתי מועסקים בהגדרה הצרה כלומר שלא עבדו אפילו שעה אחת בשבוע הקובע ומחפשים עבודה. שיעור זה מייצג את שיעור האבטלה הקלאסי. בספטמבר חלה ירידה

⁸ הלמ"ס, הודעה לתקשורת, [השכר הממוצע ברוטו למשרת שכיר של עובדים ישראלים בחודש נובמבר 2020](#), לוח 2, במחירים שוטפים. 4 בפברואר 2021.

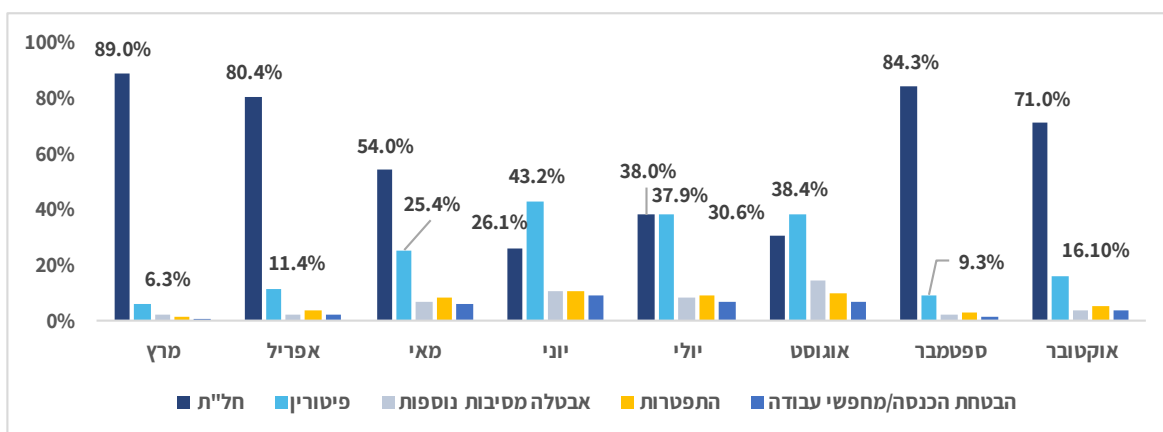
⁹ הלמ"ס, [נתונים מסקר כוח אדם למחצית הראשונה של חודש אוקטובר 2020](#), 2 בנובמבר 2020.

קלה, כנראה עונתית, בשיעורם בכוח העבודה (ל-4.2%), בשל תקופת החגים ובמחצית הראשונה של אוקטובר חלה עליה (5.1%).

- עובדים בחל"ת כלומר עובדים שנעדרו זמנית מעבודתם בשל סיבות הקשורות בקורונה. בקטגוריה זו חלה עליה בחודש אוגוסט ושיעורם היה כ-4.5% ובמחצית הראשונה של חודש אוקטובר שיעורם עלה ל-15.6% מהעובדים המוגדרים בכוח העבודה.
- עובדים שהפסיקו לעבוד בגלל פיטורים או סגירת מקום העבודה ממרץ 2020. עובדים אלו אינם מחפשים עבודה באופן פעיל בשל המשבר/הסגר/סובסידיות ממשלתיות. מספרם עלה מכ-65,000 בחודש אוגוסט לכ-95,000 אלף עובדים בחודש ספטמבר ולכ-104,000 במחצית הראשונה של חודש אוקטובר.

תרשים 4 מציג את סיבות הרישום של הנרשמים החדשים בשירות התעסוקה לפי חודשים.

תרשים 4 – סיבות הרישום של נרשמים חדשים בשירות התעסוקה, לפי חודשים, 2020¹⁰

אפשר לראות את התנודתיות של הסיבות לרישום בלשכת התעסוקה בקרב הנרשמים החדשים מתחילת המשבר ועד לתחילת הגל השני. 89% מהנרשמים בחודש מרץ הוצאו לחל"ת, 80.4% בחודש אפריל ו-84.3% בחודש ספטמבר ו-71% באוקטובר. בחודשים שביניהם המספר נמוך בהרבה. מגמה הפוכה מתקבלת אצל הנרשמים שסיבת הרישום היא פיטורין. בחודש מרץ 6.3% מהנרשמים פוטרו, באפריל 11.4% והשיא בחודשים ביוני (43.2%), יולי (37.9%) ואוגוסט (38.4%). בספטמבר חלה ירידה באחוז הנרשמים מסיבה זו (9.3%) ובאוקטובר החלה עליה ל-16.1%. בחודש יוני, אחוז המפוטרים היה גבוה מאחוז היוצאים לחל"ת ובחודש יולי השיעור היה מאוד דומה.

2.4 מאפיינים דמוגרפיים וכלכליים חברתיים של העובדים שנפגעו ממשבר הקורונה

שכרם הממוצע (לפני תקופת האבטלה) של המובטלים בחודש אוגוסט 2020 נמוך משמעותית ביחס לשכרם של אלו שהיו מועסקים. השכר החודשי הממוצע בשנת 2018 של המובטלים

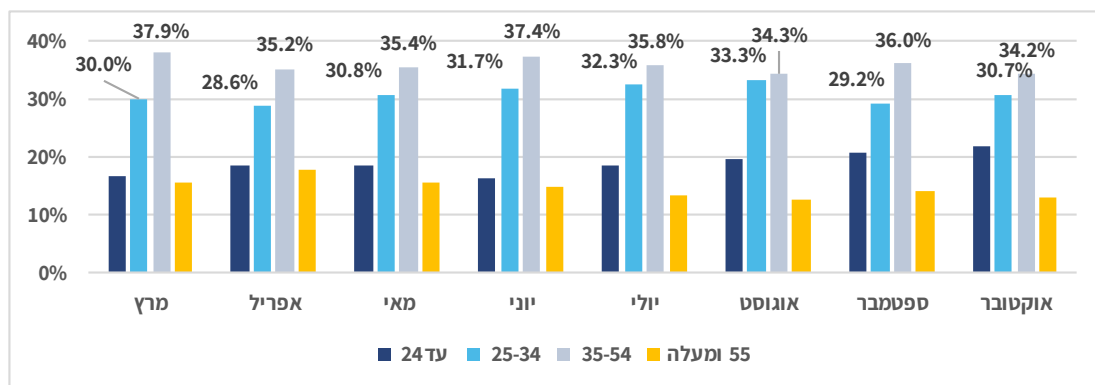
¹⁰ שירות התעסוקה, דוח חודשי, [דופק שוק העבודה, אוקטובר 2020](#), 12 בנובמבר 2020.

בחודש אוגוסט 2020 היה 8,800 ש"ח בהשוואה ל-12,900 ש"ח בקרב אלו שנשארו מועסקים בחודש זה. שכרם הממוצע של אלו שהתייאלו מחיפוש עבודה בעקבות המשבר היה 6,550 ש"ח, כמחצית משכרם של המועסקים. פערי השכר בין העובדים הנמצאים בחל"ת לבין המועסקים נובעים ברובם מפערים בהיקף המשרה. העובדים הנמצאים בחל"ת מתאפיינים בהיקפי משרה (לפי שעות עבודה שבועיות בתקופה שלפני החל"ת) הנמוכים בממוצע ב-19% מאלו הממשיכים להיות מועסקים.¹¹

על פי סקר שערך המכון הישראלי לדמוקרטיה במאי 2020, 58% מהשכירים במשק המשיכו לעבוד (מהבית, ממקום העבודה או שילוב ביניהם), כ-37% מהשכירים הוצאו לחופשה. כ-40% מהעצמאים המשיכו לעבוד באופן חלקי או מלא ו-60% הפסיקו לעבוד או סגרו את העסק, מרביתם (53%) באופן זמני.¹² בחודש יוני חלה חזרה משמעותית של עצמאים לעבודה (ירידה של 62% ביחס לעצמאים המובטלים בחודש מאי לעומת ירידה של 54% בקרב השכירים). 87% מהמובטלים, ביוני הם שכירים, 11% עצמאים שאינם מעסיקים שכירים ו-1.5% עצמאים המעסיקים שכירים.¹³

תרשים 5 מציג את מאפייני הגיל של הנרשמים בלשכת התעסוקה לפי גיל בחודשים מרץ עד ספטמבר 2020.

תרשים 5 – הנרשמים בלשכת התעסוקה לפי גיל בחודשים מרץ-ספטמבר 2020¹⁴

¹¹ משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט 2020](#), 4 באוקטובר 2020.

¹² קרנית פלוג, דפנה אבירם-ניצן, ירדן קידר, [השפעת משבר הקורונה: עצמאים – שכירים](#), המכון הישראלי לדמוקרטיה, מאי 2020.

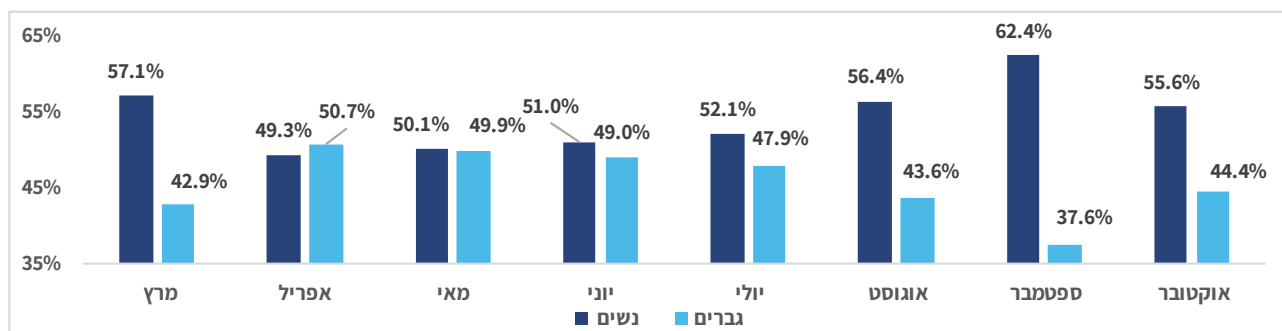
¹³ משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט 2020](#), 4 באוקטובר 2020. מובטלים בהגדרה הרחבה כלומר בלתי מועסקים שמחפשים עבודה ומשתייכים לכוח העבודה ומועסקים שנעדרו זמנית ממקום עבודתם (חל"ת).

¹⁴ שירות התעסוקה, דוח חודשי, [דופק שוק העבודה, אוקטובר 2020](#), 12 בנובמבר 2020.

בנתוני התרשים אפשר לראות כי קבוצת הגיל השכיחה ביותר בקרב הנרשמים, בכל החודשים, היא 35-54 ולאחריה קבוצת הגיל של 25-34, לא נראה הבדל בהתפלגות בין החודשים השונים לאורך המשבר כך שמאפיין הגיל הזה בשני הגלים.

תרשים 6 מציג את מאפייני הנרשמים החדשים בלשכות שירות התעסוקה לפי חלוקה מגדרית.

תרשים 6 – הנרשמים בלשכת התעסוקה לפי חלוקה מגדרית בחודשים מרץ-ספטמבר 2020¹⁵

אפשר לראות כי בכל החודשים, למעט אפריל, שיעור הנשים מבין הנרשמים בשירות התעסוקה גבוה משיעור הגברים, הפערים הגדולים נצפו בתחילת הגל הראשון בחודש מרץ ובגל השני בחודשים אוגוסט-אוקטובר.

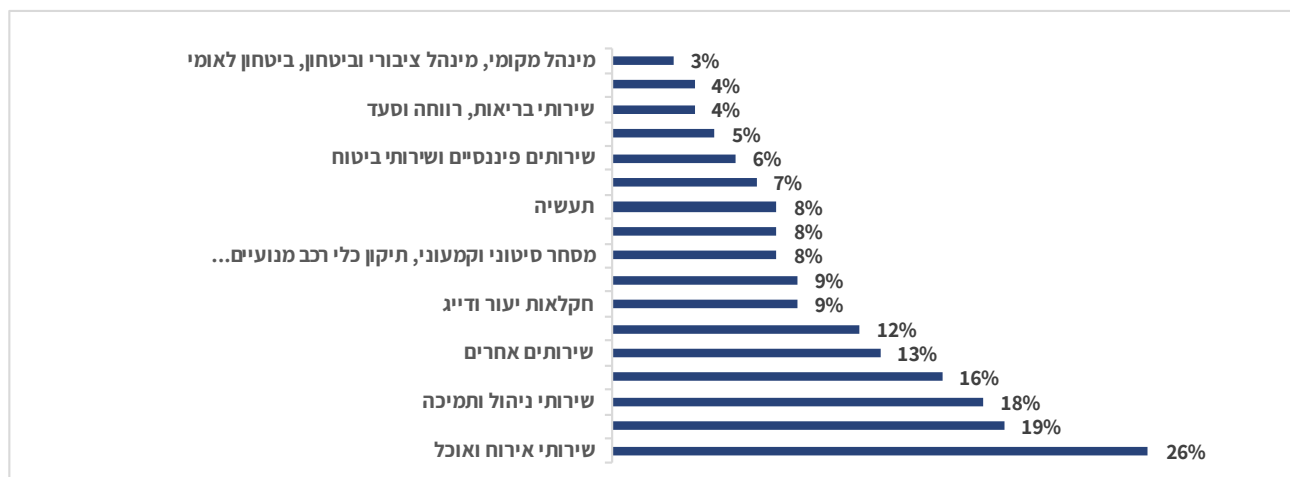
לפי נתוני משרד האוצר, אוכלוסיית המובטלים מגוונת מבחינת רמת ההשכלה, כשליש ללא תעודת בגרות וכשליש נוסף בעל תואר אקדמי או בלימודים אקדמיים.¹⁶ נמצא קשר חיובי בין רמת ההשכלה לביטחון התעסוקתי (המשך ההעסקה). שיעור בעלי ההשכלה האקדמית שהוצאו לחל"ת (18%) היה נמוך משמעותית בהשוואה לשיעור בקרב יתר המועסקים (42%).¹⁷ תרשים 7 מציג את שיעורי המובטלים (כולל עובדים בחל"ת) באוגוסט 2020 לפי ענפי תעסוקה.

¹⁵ שירות התעסוקה, דוח חודשי, [דופק שוק העבודה, אוקטובר 2020](#), 12 בנובמבר 2020.

¹⁶ משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט 2020](#), 4 באוקטובר 2020. מובטלים בהגדרה הרחבה כלומר בלתי מועסקים שמחפשים עבודה ומשתייכים לכוח העבודה ומועסקים שנעדרו זמנית ממקום עבודתם (חל"ת).

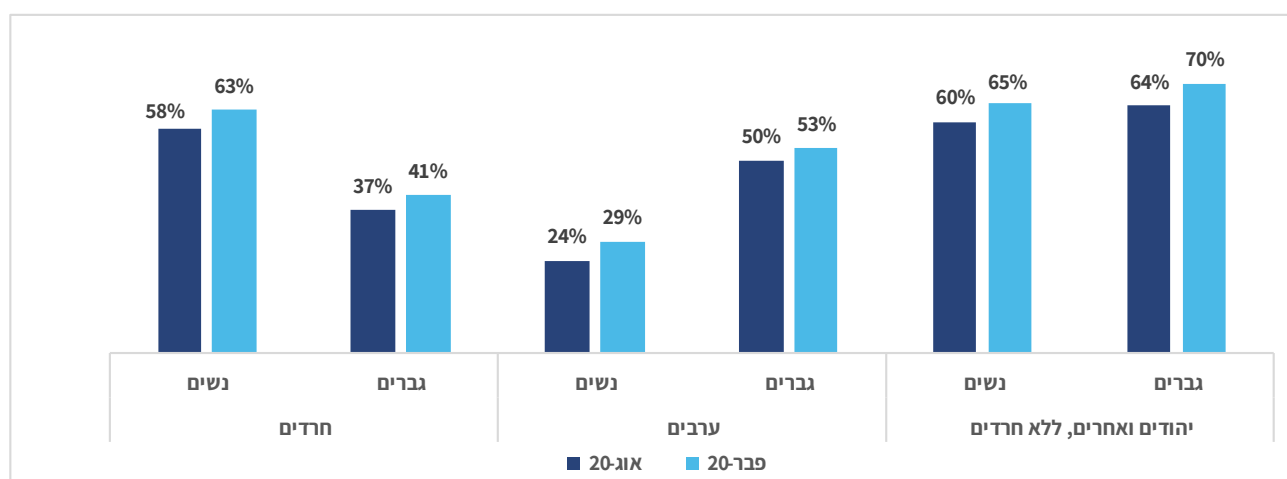
¹⁷ קרנית פלוג, דפנה אבירם-ניצן, ירדן קידר, [השפעת משבר הקורונה: עצמאים – שכירים](#), המכון הישראלי לדמוקרטיה, מאי 2020.

תרשים 7 – שיעור המובטלים מתוך כל ענף בחודש אוגוסט 2020 לפי ענפי תעסוקה¹⁸

בנתוני התרשים ניתן לראות כי שיעור המובטלים בתחום שירותי האירוח והאוכל הוא הגבוה ביותר ועומד על 26%, לאחריו תחום אמנות, בידור ופנאי שבו שיעור המובטלים הוא 19%. כמו כן, האבטלה חוצה אזורים גאוגרפיים. 60% מהמובטלים בחודש יוני הם מאזור המרכז וירושלים אך חלה עלייה במספר המובטלים בכל רחבי הארץ בהשוואה לתקופה שלפני המשבר.¹⁹ תרשים 8 מציג את שיעור התעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה בחודשים פברואר ואוגוסט 2020.

תרשים 8 – שיעור התעסוקה (בקרב בני 15 ומעלה) לפי קבוצות אוכלוסייה, בחודשים פברואר ואוגוסט 2020²⁰

בנתוני התרשים אפשר לראות כי בכל קבוצות האוכלוסייה יש ירידה בשיעור התעסוקה בין החודשים פברואר ואוגוסט. שיעור התעסוקה בקרב הנשים הערביות הוא הנמוך ביותר, 29% בחודש פברואר 2020 ו-24% באוגוסט ולאחריו קבוצת הגברים החרדים עם שיעור תעסוקה של 41% בפברואר ו-37% באוגוסט.

¹⁸ משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט](#), 2020, 4 באוקטובר 2020.

¹⁹ שם.

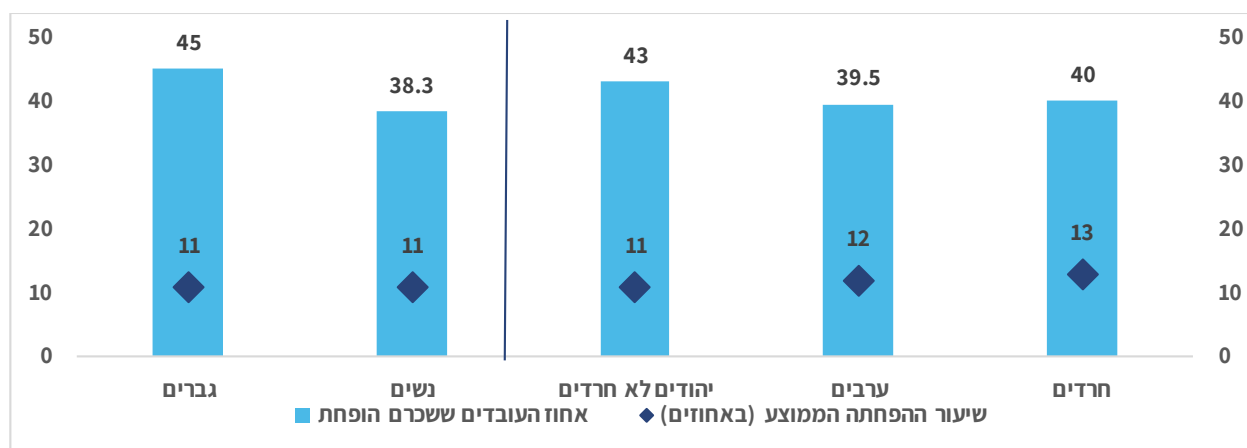
²⁰ משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט](#), 2020, 4 באוקטובר 2020.

2.5 מאפייני השכירים ששכרם הופחת

מעסיקים רבים נקטו בדרכים שונות למזער את הנזקים הכספיים שנגרמו לעסק שלהם בעקבות נגיף הקורונה. הכלי המשמעותי ביותר היה צמצום בכוח האדם על ידי פיטורין או הוצאה לחל"ת, מעסיקים רבים נקטו גם בכלי של הפחתת שכר העובדים. הפחתה זו יכולה להתבצע בכמה דרכים בהם הפחתת שכר ישירה, צמצום הטבות נלוות כמו החזקת רכב או הקטנת היקף המשרה של העובד.

תרשים 9 מציג את שיעורי העובדים ששכרם הופחת ואת שיעור ההפחתה ביחס לממוצע השכר בשנת 2019 לפי מגדר וקבוצות אוכלוסייה עד חודש יוני 2020, במדגם שכלל 1.44 מיליון עובדים שכירים.

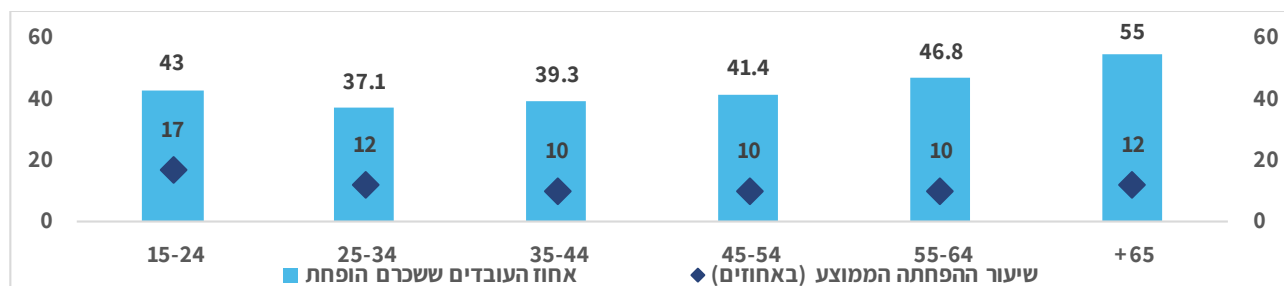
תרשים 9 – שיעור העובדים ששכרם הופחת ושיעור ההפחתה לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה²¹

בנתוני התרשים ניתן לראות כי שיעור הנשים ששכרן הופחת נמוך משיעור הגברים ושיעור ההפחתה בשכר ביחס לשכר הממוצע בשנת 2019 היה זהה ועמד על 11%. בחלוקה לפי קבוצות אוכלוסייה ניתן לראות כי שיעור העובדים ששכרם הופחת בקרב היהודים ללא חרדים היה הגבוה ביותר מבין קבוצות האוכלוסייה אולם שיעור ההפחתה היה הנמוך ביותר והיה 11%. שיעור ההפחתה ביחס לשכר ב-2019 בקבוצת החרדים היה 13%. תרשים 10 מציג את שיעור העובדים ששכרם הופחת ואת שיעור ההפחתה ביחס לממוצע השכר בשנת 2019 בחלוקה לפי גיל.

²¹ מרק רוזנברג ונעם דמרי, [מאפייני העובדים אשר שכרם הופחת בעקבות וירוס הקורונה](#), המוסד לביטוח לאומי, נובמבר 2020.

תרשים 10 – שיעור העובדים ששכרם הופחת ושיעור ההפחתה, לפי גיל²²

אפשר לראות כי למעט קבוצת הגיל הצעירה ביותר, שיעור העובדים ששכרם הופחת גדל עם העלייה בגיל. שיעור העובדים ששכרם הופחת בקבוצת הגיל של +65 הוא הגבוה ביותר, 55%, כלומר, ליותר ממחצית העובדים בקבוצת הגיל הזו הייתה ירידה בשכר, והירידה הייתה בשיעור של 12%. שיעור הירידה בשכר בשלוש קבוצות הגיל שבין 35 ל-65 הייתה זהה (10%), השיעור הגבוה ביותר של ירידה בשכר היה בקרב קבוצת הצעירים בגילי 15-24, בשיעור של 17%.

לוח 3 להלן מציג את שיעור העובדים ששכרם הופחת ואת שיעור ההפחתה ביחס לממוצע השכר בשנת 2019 בחלוקה לפי ענף כלכלי.

לוח 3 – שיעור העובדים ששכרם הופחת ושיעור ההפחתה ביחס לממוצע השכר בשנת 2019 לפי ענף כלכלי²³

ענף כלכלי	אחוז העובדים ששכרם הופחת (%)	שיעור ההפחתה הממוצע (%)
שירותי תחבורה, אחסנה ובלדרות	61.4	13
שירותי אירוח ואוכל	58.6	16
אמנות, בידור ופנאי	54.8	14
שירותי ניהול ותמיכה	53.7	13
מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב	50.1	11
מנועיים ואופנועים	49.0	8
תעשייה וחרושת	49.0	12
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	46.0	10
חקלאות, ייעור ודיג	46.5	11
פעילות בנדל"ן	45.6	10
בינוי	45.4	13
שירותים אחרים	42.5	11
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	42.4	8
אספקת מים, שירותי ביוג, טיפול באשפה	40.3	9
כרייה וחציבה	38.8	10
מידע ותקשורת	38.7	12
חינוך	35.8	9
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	23.4	11
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון	23.3	8
ביטוח לאומי חובה		
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר		

בנתוני התרשים אפשר לראות כי שיעור העובדים ששכרם הופחת בקרב העובדים בשירותי התחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות היה הגבוה ביותר. שיעור העובדים ששכרם הופחת היה גבוה גם בקרב העובדים בענף שירותי האירוח והאוכל והאמנות, בידור ופנאי. שיעור העובדים

²² מרק רוזנברג ונעם דמרי, [מאפייני העובדים אשר שכרם הופחת בעקבות וירוס הקורונה](#), המוסד לביטוח לאומי, נובמבר 2020.

²³ מרק רוזנברג ונעם דמרי, [מאפייני העובדים אשר שכרם הופחת בעקבות וירוס הקורונה](#), המוסד לביטוח לאומי, נובמבר 2020.

ששכרם הופחת בענפי אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר ובענף המנהל המקומי, מנהל ציבורי וביטחון היה הנמוך ביותר. שיעור ההפחתה בשכר נע בין 8% בענפי אספקת חשמל, אספקת מים, תעשייה וחרושת לבין 16% בענף שירותי אירוח ואוכל.

2.6 שינויים בנפח השכר

נפח השכר הוא סך כל תשלומי השכר ברוטו לשכירים במשק. השכר ברוטו כולל את התגמולים בכסף בהם תשלומי שכר יסוד, תוספות ותק, מקדמות, שעות נוספות, מענקים ותוספות, ואת התגמולים בעין כמו זקיפות הטבה לרכב, טלפון סלולארי, שי לחגים, לימודים, השתלמויות ונסיעות לחו"ל. השכר אינו כולל הפרשות סוציאליות המשולמות על ידי המעסיק כגון הפרשות לקרנות פנסיה, לקופות גמל, לקרנות השתלמות, לביטוח לאומי ולביטוח בריאות. השכר גם אינו כולל תשלומי פיצויי פיטורים.²⁴ שינויים בנפח השכר יכולים ללמד על תהליכים בשוק העבודה ומכאן על מצבו הכלכלי של המשק. לוח 4 מציג את השינויים השנתיים בנפח השכר בשנים 2012 עד 2019, ואת השינוי השנתי הממוצע בשנים אלו.

לוח 4 – נפח השכר בשנים 2012-2019, עובדים ישראלים בלבד (מיליארדי ש"ח)²⁵

שנה	מחירים שוטפים	שיעור שינוי (%)	מחירים קבועים	שיעור שינוי (%)
2012	28.16	5.7	27.30	3.9
2013	29.52	4.8	28.19	3.2
2014	30.87	4.6	29.33	4.1
2015	32.43	5.0	31.01	5.7
2016	34.24	5.6	32.92	6.2
2017	36.32	6.1	34.84	5.8
2018	38.48	6.0	36.61	5.1
2019	40.35	4.9	38.08	4.0
	שיעור עלייה ממוצע	5.3	שיעור עלייה ממוצע	4.9

בנתוני הלוח אפשר לראות כי נפח השכר של העובדים ישראלים במחירים שוטפים עלה בשנים האחרונות בין 4.6% (2014) ל-6.1% (2017). שיעור העלייה בנפח השכר במחירים שוטפים עלה בשיעור שנע בין 3.2% (2013) ל-6.2% (2016). שיעור העלייה השנתי הממוצע בנפח השכר במחירים שוטפים בשנים אלו הוא 5.3% ובמחירים קבועים 4.9%. לוח 5 מציג את נפח השכר והשינוי בו לפי חודשים, בהשוואה בין השנים 2019 ו-2020.

²⁴ הלמ"ס, [ירחון תעסוקה ושכר](#), לוח 1.1 שנים שונות, כניסה ב-28 בפברואר 2021.

²⁵ שם. עיבוד של מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

לוח 5 – נפח השכר (מיליארדי ש"ח, מחירים שוטפים) לפי חודשים, והשינוי בו בשנים 2019 ו-2020²⁶

חודש	2018	2019	2020	שינוי 2019-2018		שינוי 2020-2019	
				שינוי %	שינוי	שינוי %	שינוי
ינואר	37.0	39.1	40.8	2.1	5.6	1.8	4.6
פברואר	37.2	39.4	41.5	2.2	6.0	2.1	5.2
מרץ	39.8	41.5	40.1	1.7	4.2	-1.3	-3.2
אפריל	38.0	40.1	33.1	2.1	5.5	-7.0	-17.4
מאי	37.4	39.3	35.3	1.9	5.0	-4.0	-10.1
יוני	40.5	42.3	41.7	1.8	4.5	-0.6	-1.5
יולי	39.9	42.1	40.7	2.2	5.6	-1.5	-3.5
אוגוסט	38.6	40.1	39.8	1.5	3.8	-0.3	-0.6
ספטמבר	37.0	40.4	38.5	3.4	9.1	-1.9	-4.7
אוקטובר	37.8	38.7	36.0	0.9	2.3	-2.7	-6.9
נובמבר	38.1	39.2	37.5	1.1	2.9	-1.7	-4.4
דצמבר	40.2	42.1	-	1.9	4.8	-	-
סה"כ ינואר-נובמבר	421.3	442.1	425.0	21.1	5.0	-17.1	3.9

בנתוני הלוח אפשר לראות כי נפח השכר בכל חודש בשנת 2019 גבוה מנפח השכר שנמדד בחודש המקביל בשנת 2018. בחודשים ינואר ופברואר של שנת 2020 חלה עלייה בנפח השכר ביחס לחודשים במקבילים בשנת 2019 והחל מחודש מרץ, תחילת משבר הקורונה, חלה ירידה. נפח השכר המצטבר בחודשים ינואר עד נובמבר בשנת 2019 גבוה ב-21.1 מיליארד ש"ח מנפח השכר המקביל בשנת 2018 ואילו באותם חודשים בשנת 2020 נפח השכר המצטבר ירד ב-17.1 מיליארד ש"ח ביחס לשנת 2019, ירידה בשיעור של 3.9%. בהינתן שהממשלה סייעה בתשלומי השכר במשק, באמצעות תשלומי האבטלה, מודל החל"ת והמענקים השונים לעסקים ולאזרחים, יש לבחון האם נפח השכר כולל הסיוע מכסה ירידה זו ואף את העלייה הקבועה בנפח השכר (בשיעור שנתי ממוצע של כ-5%) שנצפית מדי שנה בשל עלייה בכמות העובדים במשק ועליית שכר טבעית.

לוח 6 מציג את השינוי בנפח השכר בשנת 2020 בין החודשים ינואר עד נובמבר, לפי ענפים, במחירים שוטפים.

לוח 6 – השינוי בנפח השכר לפי ענפים בחודשים ינואר עד נובמבר 2020 (ב-%)²⁷

ענף כלכלי	שיעור השינוי בנפח השכר ינואר-נובמבר		משקל מסך נפח השכר בשנת 2020 (ב-%)	
	ינואר	נובמבר	ינואר	נובמבר
שירותים אחרים	-17.2	1.9	1.7	-0.2
אמנות, בידור ופנאי	-37.3	1.2	0.8	-0.4
שירותי בריאות, רווחה וסעד	3.7	10.0	11.3	1.3
חינוך	-2.5	11.1	11.8	0.7

²⁶ שם.

²⁷ עיבוד של מרכז המחקר והמידע של הכנסת על פי: הלמ"ס, [ירחון תעסוקה ושכר](#), לוח 1.4, נובמבר 2019 ו-2020.

ענף כלכלי	שיעור השינוי בנפח השכר ינואר-נובמבר	משקל מסך נפח השכר בשנת 2020 (ב-%)	
		ינואר	נובמבר
מנהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי וארגונים וגופים חוץ-מדינתיים	-3.4	5.6	5.9
שירותי ניהול ותמיכה	-14.5	4.6	4.3
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	-1.7	9.2	9.9
פעילויות בנדל"ן	-11.6	0.9	0.9
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	-11.6	4.9	4.8
מידע ותקשורת	-10.5	11.9	11.6
שירותי אירוח ואוכל	-59.3	3.0	1.3
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	-17.5	4.3	3.8
מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	-11.7	11.2	10.8
בינוי	-4.3	4.8	5.0
אספקת חשמל ומים, שירותי ביוט וטיפול בפסולת	3.8	1.5	1.7
תעשייה	-5.1	12.8	13.2
כרייה וחציבה	-16.9	0.3	0.3
חקלאות, ייעור ודיג	8.1	0.8	1.0

בנתוני הלוח אפשר לראות כי בחודשים ינואר עד נובמבר בשנת 2020 הייתה ירידה בנפח השכר בכל ענפי המשק למעט בשלושה ענפים: שירותי בריאות, רווחה וסעד, אספקת חשמל ומים, שירותי ביוט וטיפול בפסולת וחקלאות, ייעור ודיג. שיעור הירידה הגבוה ביותר בנפח השכר היה בתחום שירותי אירוח ואוכל (59.3%) ובתחום אמנות, בילוי ופנאי (37.3%). בשני ענפים אלו חלה התכווצות גם במשקל שלהם מסך תשלומי השכר במשק. ירידות משמעותיות נוספות בנפח השכר היו בענפים שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות, (17.5%), שירותי ניהול ותמיכה (14.5%) ומסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים (11.7%). ירידה קטנה יותר בנפח השכר שמלווה בעלייה במשקל מתוך סך תשלומי השכר במשק הייתה בענפים חינוך, מנהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי וארגונים וגופים חוץ-מדינתיים, שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים, פעילות בנדל"ן, בינוי ותעשייה. הירידה בתחום הכרייה והחציבה החלה לפני תקופת המשבר.

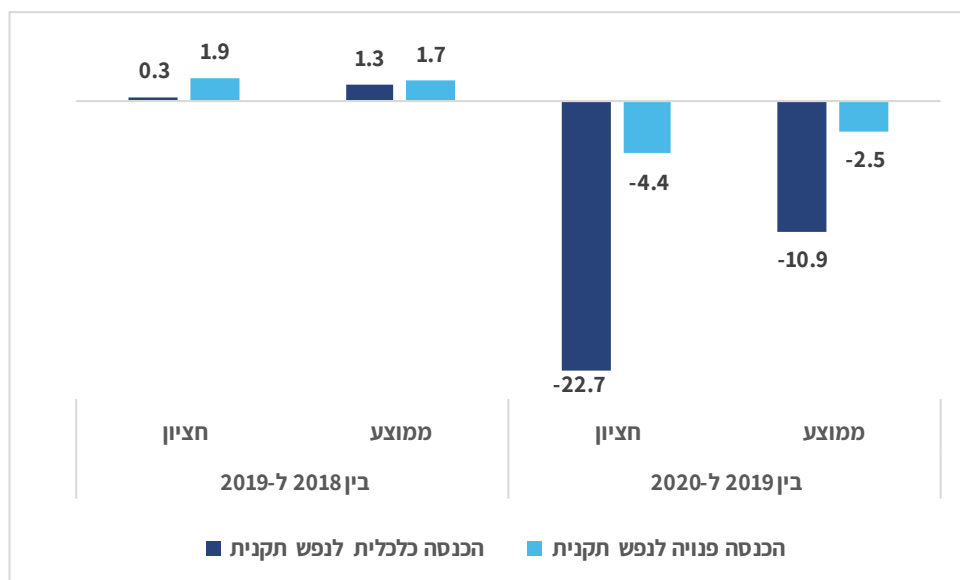
בחלק מהענפים השינויים בנפח השכר לאורך השנה הם עונתיים. בבדיקה כללית של השוואה עונתית ביחס לשנת 2019 נמצא כי השינויים בנפח השכר בשנת 2020 בתחום החינוך, תעשייה, מנהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי וארגונים וגופים חוץ-מדינתיים, שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח, אספקת חשמל ומים, חקלאות וכרייה וחציבה בעלי מגמה דומה למגמה שנצפתה בשנים 2018 ו-2019. בשאר הענפים שבהם חלה ירידה בנפח השכר בתחילת המשבר הייתה ירידה משמעותית בנפח השכר ולאחריה השינויים בנפח השכר מתואמים באופן יחסי עם הסגרים לאורך השנה, זאת בשונה מהמגמה שנצפתה בשנת 2019.

3. השפעת הסיוע הממשלתי על העוני והאי שוויון

על פי דוח של המוסד לביטוח לאומי בנושא: רמת החיים, העוני והאי שוויון בהכנסות בשנים 2018–2020,²⁸ הסיוע שניתן על ידי הממשלה צמצם את הפגיעה ברמת החיים, שנמדדה לפי חציון ההכנסה הפנויה לנפש תקנית, כתוצאה מהמשבר. תרשים 11 מציג את שיעורי השינוי בהכנסה הפנויה וההכנסה הכלכלית לנפש תקנית בין השנים 2018–2019 ובין השנים 2019–2020.²⁹

תרשים 11 – השינויים בהכנסה הפנויה וההכנסה הכלכלית לנפש תקנית בין השנים

2019–2018 ובין השנים 2020–2019, (ב-%)³⁰

בין השנים 2018 ו-2019 חלה עלייה בשיעור של 1.7% ברמת החיים שנמדדת לפי ההכנסה הפנויה לנפש תקנית ובין השנים 2019 ל-2020 חלה ירידה של 2.5% במדד זה. כפי שניתן לראות בתרשים, בין השנים 2018 ו-2019, חלה עליה בהכנסה לנפש תקנית. השינוי בהכנסה הפנויה לנפש תקנית, כלומר ההכנסה לאחר התערבות הממשלה, גבוה מהשינוי בהכנסה הכלכלית לנפש תקנית, גם בהכנסה הממוצעת וגם בהכנסה החציונית. בין השנים 2019 ו-2020, חלה ירידה בהכנסה לנפש תקנית. ההכנסה הכלכלית ירדה בשיעור גבוה יותר משיעור

²⁸ מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, ניצה (קלינר) קסיר, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות – 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מנהליים\)](#), המוסד לביטוח לאומי, ינואר 2021. הדוח מבוסס על נתונים מנהליים ולא על תשובות של מרואיינים לסקר הלמ"ס, כפי שנעשה בדוחות קודמים.

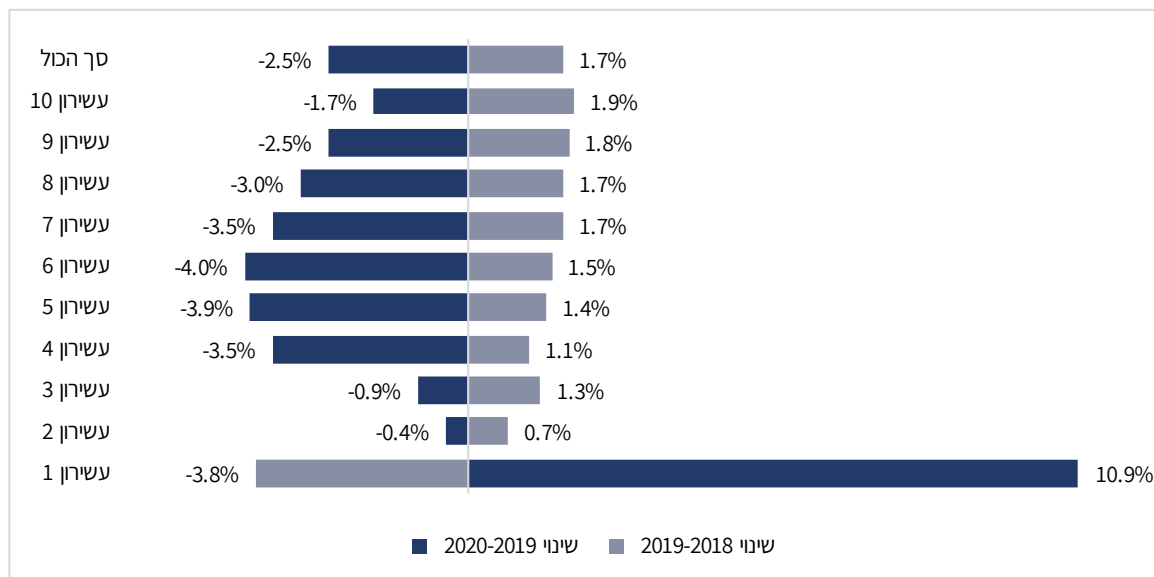
²⁹ הכנסה כלכלית היא ההכנסה של הפרט לפני התערבות הממשלה כלומר לפני תשלומי מיסים ו/או תשלומי העברה ועוד. ההכנסה הפנויה היא ההכנסה לאחר התערבות הממשלה.

³⁰ מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, ניצה (קלינר) קסיר, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות – 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מנהליים\)](#), המוסד לביטוח לאומי, ינואר 2021. הדוח מבוסס על נתונים מנהליים ולא על תשובות של מרואיינים לסקר הלמ"ס, כפי שנעשה בדוחות קודמים.

הירידה בהכנסה הפנויה, כלומר, התערבות הממשלה צמצמה את היקף הירידה בהכנסה, גם בחישוב על פי הממוצע וגם בחישוב על פי החציון. תרשים 12 מציג את השינוי בהכנסה הפנויה לנפש תקנית בין השנים 2018 ל-2019 ובין השנים 2019 ל-2020, לפי עשירוני הכנסה.

תרשים 12 – השינוי בהכנסה הפנויה לנפש תקנית בין השנים 2018–2019 ובין השנים

2020–2019, לפי עשירוני הכנסה, (ב-%)³¹

כפי שאפשר לראות בתרשים, בין השנים 2018 ו-2019 חלה עליה ברמת החיים הנמדדת לפי הכנסה הפנויה לנפש תקנית בכל עשירוני ההכנסה, למעט בעשירון התחתון. גובה העלייה מתואם עם העלייה בעשירוני ההכנסה כלומר, למעט בעשירונים 3 ו-4, שיעור העלייה בהכנסה הפנויה עולה עם העלייה בעשירוני ההכנסה. בעשירון העליון שיעור העלייה הוא הגבוה ביותר. בין השנים 2019 ו-2020, השתנו פני הדברים. בעוד שהכנסת העשירון התחתון ירדה בין השנים 2018 ו-2019, בין השנים 2019 ל-2020 הכנסתו לא רק שלא ירדה אלא אפילו עלתה, וביעור ניכר של 10.9%. עליה זו מוסברת בעיקר על ידי התשלומים שהועברו למשקי הבית בעשירון זה כחלק מהתוכנית הממשלתית. בעשירונים 2–3 הייתה ירידה קטנה יחסית בהכנסה הפנויה ובעשירונים 4–7, חלה ירידה בהכנסה הפנויה בשיעורים של 3.5%–4.0%, גם לאחר הסיוע הממשלתי. בעשירונים 8–10 חלה ירידה של 1.7%–3.0% כאשר הירידה קטנה ככל שהעשירון גבוה יותר.

בחישוב מדדי העוני לפי תחולת העוני שמבוסס על ההכנסה הפנויה, חלה ירידה בתחולת העוני של משפחות, נפשות וילדים. קו העוני נגזר מההכנסה החציונית ושווה למחצית ההכנסה החציונית, ולראשונה מזה שנים, חלה ירידה של 4.4% בקו העוני. ירידה בקו העוני עשויה

³¹ שם.

להתרחש בעת משברים כלכליים, שכן כאשר יש ירידה בכלל ההכנסות לרבות בהכנסה החציונית, קו העוני יורד בהתאם. לוח 7 מציג את מדדי העוני שחושבו על פי מדד תחולת העוני, למשפחות, נפשות וילדים. המדדים חושבו על פי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה.³²

לוח 7 – מדדי העוני בכלל האוכלוסייה בשנים 2018-2019 ואומדן לשנת 2020³³

מדד	קבוצה	תחולת העוני (ב-%)		
		2018	2019	2020 (אומדן)
הכנסה כלכלית	משפחות	34.6	35.1	42.0
	נפשות	29.8	30.3	36.8
	ילדים	33.8	34.1	40.9
הכנסה פנויה	משפחות	21.4	21.7	20.8
	נפשות	22.1	22.4	21.6
	ילדים	30.7	30.9	30.0
שינוי במדד העוני כתוצאה מהתערבות הממשלה	משפחות	38.2%	38.2%	50.5%
	נפשות	25.8%	26.1%	41.3%
	ילדים	9.2%	9.4%	26.7%

בנתוני הלוח אפשר לראות כי בין השנים 2018 ו-2019 חלה עליה במדדי העוני שמחושבים גם על פי ההכנסה הכלכלית וגם על פי ההכנסה הפנויה כאשר העלייה במדדי העוני שמחושבים על פי ההכנסה הפנויה מתונה יותר. בין השנים 2019 ו-2020, במדדי העוני שחושבו על פי ההכנסה הכלכלית חלה עליה גבוהה יחסית לשנים הקודמות, ואילו במדדי העוני שחושבו על פי ההכנסה הפנויה חלה ירידה. משמעות שיעור השינוי במדדי העוני כתוצאה מהתערבות הממשלה הוא שיעור המשפחות, הנפשות או הילדים שיצאו ממצב של עוני כתוצאה מהתערבות הממשלה. בשנים 2018-2019 התערבות הממשלה הוציאה מעוני כ-38% מהמשפחות וכ-25%-26% מהנפשות, ובשנת 2020 שיעור היוצאים מהעוני עלה ל-50.5% מהמשפחות ו-43.1% מהנפשות. תמונה דומה התקבלה במדידת העוני לפי עומק העוני וחומרת העוני.³⁴ לוח 8 מציג את מדד העוני – תחולת העוני, לפי קבוצות אוכלוסייה נבחרות.

³² מדד תחולת העוני מודד את שיעור העניים שהכנסתם נמוכה מקו העוני. קו העוני עודכן לשנת 2020.

³³ מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, ניצה (קלינר) קסיר, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות – 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מנהליים\)](#), המוסד לביטוח לאומי, ינואר 2021.

³⁴ מדידת העוני על פי עומק העוני מבוססת על פערי ההכנסות של העניים מקו העוני והמדדים המבוססים על חומרת העוני נותנים משקל גבוה יותר לפערי ההכנסות הגבוהים.

לוח 8 – תחולת עוני המשפחות לפי הכנסה כלכלית ולפי הכנסה פנויה, לפי קבוצותאוכלוסייה בשנים 2018-2019 ואומדן לשנת 2020³⁵

קבוצת האוכלוסייה	2018			2019			2020 (אומדן)		
	עוני לפי ההכנסה הכלכלית	עוני לפי ההכנסה הפנויה נטו	שיעור	עוני לפי ההכנסה הכלכלית	עוני לפי ההכנסה הפנויה נטו	שיעור	עוני לפי ההכנסה הכלכלית	עוני לפי ההכנסה הפנויה נטו	שיעור
יהודים	32.1	18.6	41.9	32.5	18.6	42.7	39.2	17.9	54.4
חרדים	54.7	44.1	19.5	54.5	43.7	19.9	61.7	42.1	31.7
ערבים	47.1	35.6	24.4	48.2	36.6	24.0	55.7	35.2	36.8
עובדים	21.8	16.4	24.6	22.4	16.9	24.4	31.3	16.8	46.3
שכירים	21.1	16.0	24.3	21.7	16.5	24.0	30.8	16.3	47.3
עצמאים	16.6	12.8	22.6	16.8	12.8	23.6	23.9	14.5	39.5

בנתוני הלוח אפשר לראות כי שיעורי העוני בקבוצות האוכלוסייה לפי ההכנסה הפנויה בשנת 2019 היו דומים לשיעורים בשנת 2018 וכן שיעורי הירידה בתחולת העוני בעקבות סיוע הממשלה היה דומה בין השנים, בכל אחת מקבוצות האוכלוסייה. בשנת 2020 חלה עלייה במדד העוני על פי ההכנסה הכלכלית בכל קבוצות האוכלוסייה שמופיעות בלוח, אולם מדיניות הסיוע גרמה לירידה במדד על פי ההכנסה הפנויה בכל קבוצות האוכלוסייה גם ביחס לתחולת העוני לפי הכנסה פנויה בשנת 2019, למעט אצל העצמאים אצלם תחולת העוני בשנת 2020 גבוהה מזו שבשנת 2019.

נתונים אלו ואחרים, כפי שפורסמו על ידי הביטוח הלאומי, מצביעים גם על ירידה במדדי אי השוויון בהכנסות על פי ההכנסה הפנויה. במדד האי שוויון על פי ההכנסה הכלכלית חלה עליה בשיעור של 7.8% אולם שינויים בהתפלגות ההכנסות שחלו בעקבות כלי המדיניות שהופעלו כמו הארכת תקופת הזכאות לדמי אבטלה והמענקים השונים הובילו לירידה במדד האי שוויון לפי הכנסה הפנויה שירד בשיעור של 0.1%³⁶. בנוסף, על פי הביטוח הלאומי, הסיוע הממשלתי לרווחה בישראל נמוך בדרך כלל ב-4 נקודות אחוזי תוצר מממוצע המדינות המפותחות. הסיוע שניתן בישראל בשנת 2020 בנוסף להוצאות הרווחה הקיימות, היה דומה בהיקפו לסיוע שניתן בממוצע המדינות המפותחות.

4. סיוע כלכלי ישיר לאדם מן השורה לפי מאפייני תעסוקה

כאמור בפרקים הקודמים, התוכנית הממשלתית להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה כללה כלים רבים ומגוונים לסייע לאלו שנפגעו כתוצאה מהמשבר, כדי למנוע פגיעה משמעותית במצבם הכלכלי כפי שבא לידי ביטוי גם בנתוני הביטוח הלאומי ביחס להשפעת התוכנית על מצבם הכלכלי של משקי הבית. בפרק זה תוצג סקירה של אפיקי הסיוע הכלכלי שקיבלו

³⁵ מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, ניצה (קלינר) קסיר, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות – 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מנהליים\)](#), המוסד לביטוח לאומי, ינואר 2021.

³⁶ להרחבה: מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, ניצה (קלינר) קסיר, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות – 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מנהליים\)](#), המוסד לביטוח לאומי, ינואר 2021.

האזרחים במסגרת חבילות הסיוע הישירות שאושרו בממשלה במהלך תקופת המשבר. במסגרת הסקירה יוצגו, פירוט הסיוע הניתן לעובדים השכירים שהוצאו לחל"ת או פוטרו וכן לאזרחים מן השורה באמצעות מענקים לפי מספר ילדים או מענק לכל אזרח, הסיוע שניתן לעצמאים ולבעלי העסקים, הסיוע למקבלי הקצבאות והסיוע לבני 67 ומעלה.

במסגרת הצעדים שנקטה הממשלה לצורך הסיוע הכלכלי לאזרחים שנפגעו, נקבעו תוכניות סיוע כלליות לכלל הענפים ולא ניתן בהכרח מענה ייחודי לעסקים בענפים שנפגעו באופן נרחב יותר מהנהגי, אם כי במקרים מסוימים ניתן מענה ממוקד יותר לענפים מסוימים³⁷ כמו כן הסיוע ניתן ללא הבחנה במגדר ובחלק מהמאפיינים האישיים. המענה ניתן לכלל הענפים והשכירים במשק על בסיס תשלומי אבטלה לשכירים בכל הענפים או סיוע לעצמאים (ולשכירים בעלי שליטה) לפי גובה הפגיעה במחזור העסקים וגודל העסק. עם זאת נציין, כי תוכניות הסיוע עודכנו מספר פעמים במהלך השנה האחרונה, בין היתר על רקע הערות שהגיעו מבעלי העסקים שנפגעו מענפים השונים ובמקרים מסוימים הוקצה תקציב נוסף וממוקד לסיוע לענפים מסוימים. במסגרת הסיוע לעסקים ניתנו גם מענקי חזרה לעבודה עבור עובדים שהוחזרו לעבודה, מענקי שימור עובדים ופטורים והקלות נוספות בתשלומים לרשויות.

4.1 סיוע לשכירים - דמי אבטלה

שכיר שפוטרו או עזב את עבודתו, עשוי להיות זכאי לקבל דמי אבטלה מהמוסד לביטוח לאומי, לפי גילו ומשכורתו. בעקבות משבר הקורונה בוצעו שינויים והקלות בתנאי הזכאות כמו תשלום דמי אבטלה גם לעובדים שהוצאו לחל"ת, קיצור תקופת האכשרה המזכה לדמי אבטלה ל-6 חודשים מתוך ה-18 האחרונים, הארכת משק זמן הזכאות לדמי אבטלה, אפשרות להכשרה מקצועית תוך כדי המשך קבלת דמי האבטלה המלאים, ותנאים והקלות נוספים.³⁸ לוח 9 מציג את גובה דמי האבטלה לפי השכר ברוטו, למי שלא מלאו לו 28 שנים.

לוח 9 – דמי אבטלה למי שלא מלאו לו 28 שנים, לפי השכר ברוטו³⁹

השכר ברוטו לחודש	דמי אבטלה ליום	דמי אבטלה לחודש (לפי 25 ימים)	דמי אבטלה כאחוז מהשכר
3,000	72	1,800	60
4,000	96	2,400	60
5,000	115.2	2,880	58
6,000	131.2	3,280	55
7,000	146.4	3,660	52
8,000	160.4	4,010	50
9,000	173.6	4,340	48
10,000	183.6	4,590	46
11,000	193.6	4,840	44
12,000	203.6	5,090	42

³⁷ למעט סיוע למלונות לפי תבחינים מסוימים ומתווה ה'איים הירוקים' שנתן מענה לחלק מענף התיירות, וחבילת סיוע לתחום התרבות, כפי שיפורט בהמשך המסמך.

³⁸ משרד האוצר, קורונה, [רשת ביטחון לשכירים](#), כניסה 9 בנובמבר 2020

³⁹ המוסד לביטוח לאומי, אבטלה, [סכום הקצבה](#), כניסה 9 בנובמבר 2020

השכר ברוטו לחודש	דמי אבטלה ליום	דמי אבטלה לחודש (לפי 25 ימים)	דמי אבטלה כאחוז מהשכר
13,000	213.6	5,340	41
14,000	223.6	5,590	40
15,000	233.6	5,840	39
16,000	243.6	6,090	38
17,000	253.6	6,340	37
18,000	263.6	6,590	37
19,000	273.6	6,840	36
20,000	283.6	7,090	35
25,000	333.6	8,340	33
33,850	422.04	10,551	31

בנתוני הלוח ניתן לראות כי גובה דמי האבטלה מתואם באופן חיובי עם השכר, ושיעורי דמי האבטלה מהשכר יורדים עם העלייה בשכר. לוח 10 מציג את דמי האבטלה למי שמלאו לו 28 שנים, לפי השכר ברוטו.

⁴⁰ לוח 10 – דמי אבטלה לבני 28 ומעלה, לפי השכר ברוטו

השכר ברוטו לחודש	דמי אבטלה ליום	דמי אבטלה לחודש (לפי 25 ימים)	דמי אבטלה כאחוז מהשכר
3,000	96	2,400	80
4,000	128	3,200	80
5,000	152.8	3,820	76
6,000	172.8	4,320	72
7,000	192	4,800	69
8,000	210	4,250	66
9,000	226.8	5,670	63
10,000	238.8	5,970	60
11,000	250.8	6,270	57
12,000	262.8	6,570	55
13,000	274.8	6,870	53
14,000	286.8	7,170	51
15,000	298.8	7,470	50
16,000	310.8	7,770	49
17,000	322.8	8,070	47
18,000	334.8	8,370	47
19,000	346.8	8,670	46
20,000	358.8	8,970	45
25,275	422.0	10,551	42

דמי האבטלה ניתנים בדרך כלל עבור עד 125 ימים כאשר התשלום היומי המרבי הוא 422 ש"ח. החל מהיום ה-126 התשלום היומי המרבי פוחת, אך בתקופת הקורונה אין הפחתה בסכום המרבי אלא אם שיעור האבטלה ירד מתחת לשיעור שנקבע לשם כך בחוק (בשיעור אבטלה הנמוך מ-10% דמי האבטלה יופחתו ל-90% לאחר תקופת הזכאות המרבית).

⁴⁰ שם.

כחלק מתוכנית הסיוע, תנאי הזכאות לדמי אבטלה של הורים עד גיל 28 הושאו לתנאים שלהם זכאים בני 28 ומעלה.⁴¹ שכירים שאינם זכאים לדמי אבטלה ואין להם הכנסות או שהכנסותיהם נמוכות, עשויים לקבל קצבת הבטחת הכנסה כאשר תנאי הזכאות העיקריים לקצבת הבטחת הכנסה תלויים בתושבות במדינה, בגיל במצב משפחתי ובהכנסה ממקורות שונים.⁴²

נכון לנובמבר 2020, שולמו 22.9 מיליארד ש"ח כדמי אבטלה מתחילת משבר הקורונה. בחודש אוקטובר בלבד שולמו כ-3 מיליארד ש"ח לכ-705 אלף מובטלים כך שבממוצע כל מובטל קיבל 4,255 ש"ח.⁴³ בשנת 2020 ניתנו במסגרת התוכנית הכלכלית 11.6 מיליארד ש"ח כתשלומי אבטלה ו-12.0 מיליארד כתשלומי חל"ת.⁴⁴

4.1.1 מענק אבטלה ממושכת⁴⁵

מענק למובטלים מעל 100 ימים: מענק של 2,000 ש"ח למי שנמצא באבטלה ממושכת בעקבות משבר נגיף הקורונה. המענק הוא חד-פעמי וזכאים לו אלו ששולמו להם דמי אבטלה בעד תקופה של 100 ימי אבטלה לפחות בין ה-1 במרץ ל-30 באוקטובר 2020, בתנאי ששכרם (שעל בסיסו חושבו דמי האבטלה) אינו עולה על השכר הממוצע במשק. המענק ניתן גם למי שזכאי למענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ומעלה. במצב בו שני בני הזוג זכאים למענק – תינתן תוספת של 500 ש"ח לכל אחד מהם כך שסך המענק יהיה 5,000 ש"ח למשק הבית.⁴⁶ סך העלות התקציבית של צעד זה בשנת 2020 הייתה 808 מיליון ש"ח.⁴⁷

4.1.2 מענק לעובדים בעד השתלבות בתעסוקה בשכר נמוך⁴⁸

במסגרת תוכנית הסיוע נקבע גם מענק לעובדים שחזרו לעבודה בשכר נמוך, בין היתר לצמצם את התמריץ השלילי לאי חזרה לעבודה בגלל הארכת תשלום דמי אבטלה. זכאים למענק עובדים שלא היו מועסקים לפחות 75 ימים לפני נובמבר 2020 וקיבלו דמי אבטלה בגין 75 ימים לפחות בחודשים מרץ-אוקטובר וחזרו לעבודה בחודשים נובמבר-דצמבר 2020 (והועסקו לפחות 14 ימים עד סוף אפריל 2021). המענק ישולם בגין התקופה של עד סוף חודש אפריל 2021, ולתקופה שלא תעלה על ארבעה חודשים.

⁴¹ משרד האוצר, [רשת ביטחון לשכירים. הורים צעירים](#), כניסה 9 בנובמבר 2020

⁴² המוסד לביטוח לאומי, [הבטחת הכנסה. תנאי הזכאות](#), כניסה 10 בנובמבר 2020

⁴³ משרד האוצר, [רשת ביטחון כלכלית. עדכון נתונים יומי](#), כניסה: 11 בינואר 2021.

⁴⁴ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות. גירעון הממשלה ומימונו לשנת 2020](#), 11 בינואר 2021.

⁴⁵ משרד האוצר, [מענק למובטלים תקופה ארוכה](#), כניסה: 11 בינואר 2020.

⁴⁶ ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, הודעת הדובר, 11 בנובמבר 2020; ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, הודעת הדובר, 25 בנובמבר 2020; משרד האוצר, [מענק למובטלים תקופה ארוכה](#), כניסה: 15 בנובמבר 2020.

⁴⁷ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות. גירעון הממשלה ומימונו לשנת 2020](#), 11 בינואר 2021.

⁴⁸ משרד האוצר, [מענק לעובדים בעד השתלבות בתעסוקה בשכר נמוך](#), כניסה: 11 בינואר 2020.

המענק משולם לזכאים (ששכרם היומי הממוצע הנוכחי נמוך משכרם הקודם) באמצעות המוסד לביטוח לאומי. גובה המענק תלוי בגורמים אישיים כמו גיל (מעל או מתחת לגיל 28), הורות לילדים, שיעור הירידה בשכר וגובה דמי האבטלה כמפורט בהסכם המעגן את המענק.⁴⁹ סכום המענק המרבי ליום הוא 200 ש"ח והסכום המרבי ליום מעבודה וממענק הוא 632 ש"ח ליום לפני איבוד הזכאות. לוח 11 מציג את הסכומים המרביים לפי חודשי המענק וימי העבודה בחודש.

לוח 11 – סכום המענק המקסימלי להחזרת עובדים לפי חודשי העבודה ומספר ימי העבודה בחודש⁵⁰

חודש	מספר ימי עבודה	סכום המענק המרבי	הסכום המרבי מעבודה וממענק (ברוטו)
נוב-20	26	5,200	16,432
דצמ-20	27	5,400	17,064
ינו-21	26	5,200	16,432
פבר-21	24	4,800	15,158
מרץ-21	27	5,400	17,064
אפר-21	26	5,200	16,432

כפי שניתן לראות בלוח, סכום המענק המרבי תלוי במספר ימי העבודה המקסימליים בכל חודש. בחודשים דצמבר ומרץ מספר ימי העבודה המרביים הוא הגבוה ביותר וסכום המענק המרבי הוא 5,400 ש"ח. בחודש פברואר מספר ימי העבודה המרבי הוא הנמוך ביותר ועל כן סכום המענק המרבי הוא 4,800 ש"ח. בנוסף לצעדי סיוע אלו, זכאים כלל השכירים למענקים ישירים נוספים שאינם תלויים בתעסוקה, כפי שיפורט בסעיף 2.8 בהמשך המסמך.

4.2 סיוע לבעלי עסקים ועצמאים

בעלי עסקים קטנים, בינוניים וגדולים ועצמאים שהכנסתם ירדה בצורה משמעותית בגין ההגבלות שהוטלו, עשויים להיות זכאים למענקים במסגרת תוכנית הסיוע להתמודדות עם משבר הקורונה. להלן תיאור מענקי הסיוע לפי שלבי התשלום שלהם, המענקים בסקירה זו ניתנים על ידי רשות המיסים.

4.2.1 מענקי סיוע לבעלי עסקים ועצמאים

פעימה ראשונה:⁵¹ מענק זה הוא מענק סוציאלי שניתן לעצמאים ובעלי עסקים קטנים. הזכאות למענק מותנית בהכנסה שנתית של בין 24,000 ש"ח ל-240,000 ש"ח ב-2018, והצגה של ירידה במחזור הפעילות העסקית של לפחות 25% בחודשים מרץ-אפריל 2020 בהשוואה

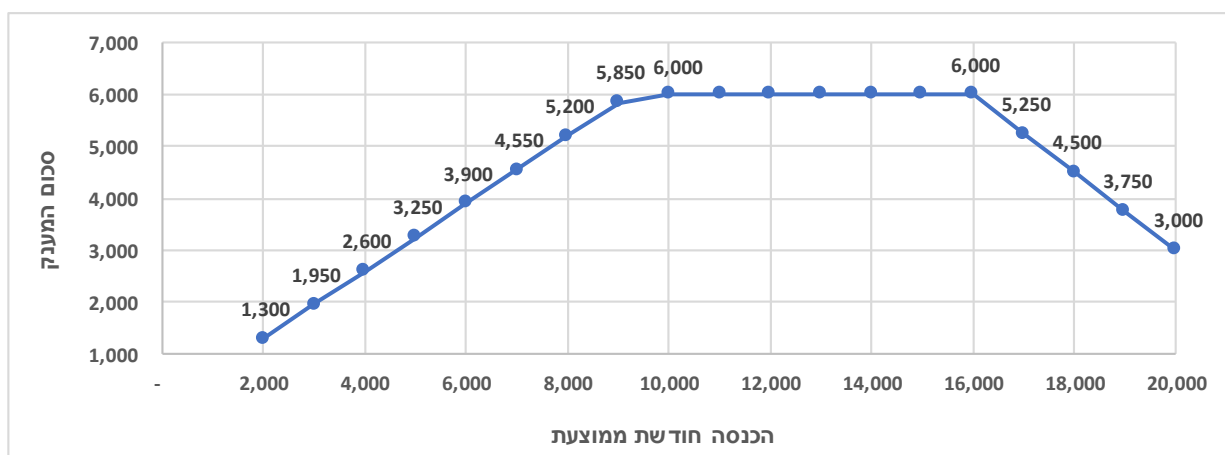
⁴⁹ נוסחת חישוב גובה המענק: מפחיתים מהשכר הקודם הממוצע ליום את השכר הנוכחי הממוצע ליום ומכפילים את ההפרש בדמי האבטלה היומיים שהיו משולמים להם אלמלא עבדו ומחלקים את התוצאה בשכרם הקודם הממוצע ליום.

⁵⁰ המוסד לביטוח לאומי, [מענק חזרה לעבודה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁵¹ החלטת ממשלה 4953, [תקנות שעת חירום \(נגיף הקורונה החדש\) \(מענק סיוע לעצמאים, התש"ף-2020\)](#), 2 באפריל 2020; רשות המיסים, [מענק לעצמאים לתקופת הקורונה - פעימה ראשונה](#), כניסה: 18 בנובמבר 2020. ההכנסה הקובעת היא ההכנסה הממוצעת מהעסק בשנת 2018.

לחודשים המקבילים בשנת 2019. סכום המענק הוא בשיעור של 65% מההכנסה החודשית של העסק בשנת 2018. תקרת המענק היא 6,000 ש"ח. עבור מי שהכנסתו החודשית הממוצעת גבוהה מ-16,000 ש"ח, חל קיזוז של 0.75 ש"ח עבור כל שקל מעל סכום זה, כך שסכום המענק יכול לפחות עד ל-3,000 ש"ח, כמפורט בתרשים 13.

⁵² תרשים 13 – סכום המענק בפעימה הראשונה לפי הכנסה חודשית ממוצעת

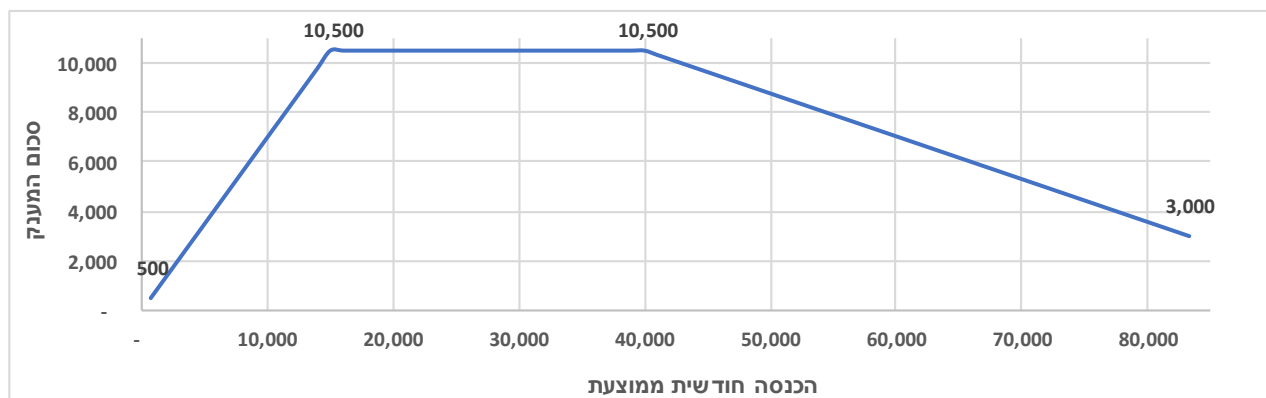

פעימה שנייה:⁵³ מענק סיוע זה הוא מענק סוציאלי שניתן לעצמאים ובעלי עסקים וכן הורחב לשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים. הזכאות למענק מותנית בכך שההכנסה השנתית מהעסק בשנת 2018 הייתה בטווח שבין 8,568 ש"ח (714 ש"ח בחודש) למיליון ש"ח והצגה של ירידה במחזור הפעילות העסקית של לפחות 25% בחודשים מרץ-יוני ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. סכום המענק הוא בשיעור של 70% מההכנסה החודשית הממוצעת של העסק בשנת 2018 ועד לסכום בסך 10,500 ש"ח. עבור מי שהכנסתו גבוהה מ-40,000 ש"ח חל קיזוז של 0.173 ש"ח עבור כל שקל הכנסה מעל לסכום זה, כך שסכום המענק יכול לרדת עד ל-3,000 ש"ח כפי המוצג בתרשים 14 להלן.

⁵² שם.

⁵³ החלטת ממשלה 5014, תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים), התש"פ-2020, 24 באפריל 2020; רשות המיסים, מענק לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברות מעטים, לתקופת הקורונה – פעימה שנייה, כניסה: 18 בנובמבר 2020.

תרשים 14 – סכום המענק בפעימה השנייה לפי הכנסה חודשית ממוצעת⁵⁴

פעימה שלישית:⁵⁵ בפעימה זו חלוקה לשני מסלולי סיוע: סיוע לעסק על ידי השתתפות בהוצאות הקבועות וסיוע סוציאלי לעצמאי.

מענק סיוע לעסקים – השתתפות בהוצאות קבועות:⁵⁶

מענק דו-חודשי שמשולם בשבע פעימות החל ממאי 2020 ועד ליוני 2020 לעסקים שהיקף פעילותם ירד ב-25% לפחות ביחס לחודשים המקבילים ב-2019. סכום המענק נע בין 700 ש"ח ל-400,000 ש"ח כתלות בגודל המחזור השנתי של העסק. שיטת החישוב של גובה המענק נעשית לפי המחזור השנתי של העסק כך שלטווחים שונים של מחזור שנתי יש נוסחת חישוב שונה.⁵⁷ לוח 12 מציג את סכומי המענקים ואופן חישוב גובה המענק לפי גובה המחזור השנתי והירידה במחזור.

לוח 12 – סכום המענק ודרך חישובו לפי גובה המחזור השנתי והירידה במחזור⁵⁸

מחזור שנתי (באלפי ש"ח)	שיעור הירידה במחזור לעומת מרץ-אפריל 2020	חישוב סכום מענק (בש"ח, עד תקרה של 400 אלף ש"ח)
100-18		700
200-100	25%	1,875
300-200		3,025
1,500-300	25%-40%	המחזור במרץ-אפריל 2019 * 30% * 10%
	40%-60%	המחזור במרץ-אפריל 2019 * 30% * 20%

⁵⁴ שם.

⁵⁵ החלטת ממשלה 204, מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים עבור חודשים מאי ויוני 2020 ותיקון החלטת ממשלה, 12 ביולי 2020.

⁵⁶ החלטת ממשלה 5015, מענק סיוע לעסקים בעד השתתפות בהוצאות קבועות בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה, 24 באפריל 2020; החלטת ממשלה 152, מענק סיוע לעסקים בעד השתתפות בהוצאות קבועות בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה - תיקון החלטת ממשלה, 28 ביוני 2020.

⁵⁷ להרחבה: נעם בוטוש, תיאור המענקים לעסקים ולעצמאים שנפגעו ממשבר נגיף הקורונה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2020.

⁵⁸ משרד האוצר, רשת ביטחון לעסקים, כניסה: 18 בנובמבר 2020. הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, מענק השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים קטנים (פעימה שלישית), כניסה: 18 בנובמבר 2020.

מחזור שנתי (באלפי ש"ח)	שיעור הירידה במחזור לעומת מרץ-אפריל 2020	חישוב סכום מענק (בש"ח, עד תקרה של 400 אלף ש"ח)
	60%-80%	המחזור במרץ-אפריל 2019 * 30% * 35%
	מעל 80%	המחזור במרץ-אפריל 2019 * 30% * 50%
20,000-1,500	25%-40%	מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור במרץ-אפריל 2019 * 10%
	40%-60%	מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור במרץ-אפריל 2019 * 20%
	60%-80%	מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור במרץ-אפריל 2019 * 35%
	מעל 80%	מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור במרץ-אפריל 2019 * 50%

כפי שאפשר לראות בלוח גובה המענק לעסקים קטנים נע בין 700 ש"ח ל-3,000 בהתאם לשלוש מדרגות של היקף המחזור. בעסקים שהיקף מחזור העסקים שלהם גבוה מ-300,000, המענק ניתן בהתאם לגובה המחזור והירידה בהיקפו. בעסקים שהיקף המחזור בהם גבוה מ-1,500,000 ש"ח, המענק ניתן בהתאם לשלושה פרמטרים: ההוצאות הקבועות, היקף המחזור בחודשים המקבילים בשנת 2019 והיקף הירידה במחזור.

מענק סוציאלי לעצמאים⁵⁹

ביולי 2020 הוחלט על מענק סיוע נוסף לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים עבור החודשים מאי-יוני 2020. על פי ההחלטה, עצמאי או שכיר בעל שליטה שהיה זכאי למענק הסיוע בפעמימה השנייה, יהיה זכאי באופן אוטומטי למענק נוסף בגין החודשים מאי-יוני 2020. אופן חישוב המענק נעשה בדומה לאופן חישוב המענק בפעמימה השנייה אך עד תקרה של 7,000 ש"ח במקום תקרה של 10,500 ש"ח.⁶⁰

4.2.2 חוק התכנית לסיוע כלכלי⁶¹

ב-29 ביולי 2020 נחקק **חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה), התש"ף-2020** (להלן: החוק). החוק מרכז את התכנית הכלכלית לסיוע ממשלתי למשק בעקבות משבר הקורונה, מעבר לסיוע שניתן עד כה ונועד להקנות ודאות למשק לטווח זמן של כשנה – עד יוני 2021. במסגרת החוק ניתנים שני מענקי סיוע לעצמאים ולעסקים - רשת ביטחון סוציאלית לעצמאים ושכירים בעלי שליטה ומענק בגין הוצאות קבועות לעסקים בדומה למענק שניתן בפעמימה השלישית.

⁵⁹ משרד האוצר, [רשת ביטחון לעצמאים, מענק סוציאלי לעצמאים](#), כניסה ב-10 בנובמבר 2020

⁶⁰ החלטת ממשלה 204, [מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים עבור חודשים מאי-יוני 2020 ותיקון החלטת ממשלה](#), 12 ביולי 2020.

⁶¹ [הצעת חוק התכנית לסיוע כלכלי \(נגיף הקורונה החדש\) \(הוראת שעה\), התש"ף-2020](#), 14 ביולי 2020.

פרק ו' בחוק – מענק לעסקים בגין הוצאות קבועות⁶²

בפרק זה נקבע כי יינתן מענק דו-חודשי, שישולם בשבע פעימות בגין החודשים מאי 2020 עד יוני 2021. קבלת המענקים מותנית בכך שהמחזור הכספי של העסק בשנת 2019 נע בין 18,000 ש"ח ל-400 מיליון ש"ח והצגה של ירידה במחזור הפעילות בשיעורים שתלויים בהיקף המחזור:

- עסקים בעלי מחזור של 18,000 ש"ח עד 100 מיליון ש"ח – ירידה של לפחות 40%.
- עסקים בעלי מחזור 100-200 מיליון ש"ח – ירידה של לפחות 60%.
- עסקים בעלי מחזור 200-400 מיליון ש"ח – ירידה של לפחות 80%.
- עבור חודשי הזכאות ספטמבר-אוקטובר 2020 נדרשת ירידה במחזור הפעילות של 25%

לעומת ספטמבר-אוקטובר 2019.⁶³

סכום המענקים נע בין 3,000 ש"ח ל-500,000 ש"ח לפי הפירוט בלוח 13.

לוח 13 – קביעת גובה מענק ההשתתפות בהוצאות קבועות לפי גובה המחזור⁶⁴

מחזור שנתי (באלפי ש"ח)	שיעור הירידה במחזור לעומת תקופה הזכאות בשנת 2020	חישוב סכום המענק (בש"ח)
100-18		3,000
200-100	40%	4,000
300-200		6,000
1,500-300	40%-60%	20%* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
	60%-80%	30%* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
	מעל 80%	50%* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
0,000-1,500	40%-60%	20%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
	60%-80%	35%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
	מעל 80%	50%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
200,000-100,000	60%-80%	35%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
	מעל 80%	50%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019
400,000-200,000	מעל 80%	50%* מקדם השתתפות בהוצאות קבועות* המחזור בחודשי ההשוואה בשנת 2019

כפי שאפשר לראות בלוח, לעסקים שהיקף המחזור שלהם הוא עד 300,000 ש"ח, המענק ניתן בהתאם לשלוש מדרגות של היקף המחזור ונע בין 3,000 ש"ח ל-6,000 ש"ח. בעסקים שהיקף המחזור שלהם עד 1,500,000 ש"ח לחישוב גובה המענק נכנס אלמנט של שיעור הירידה במחזור ביחס לתקופה מקבילה. בעסקים עם היקף מחזור של מעל 1,500,000 ש"ח נלקח בחשבון גם מקדם השתתפות בהוצאות קבועות שעולה עם העלייה בגובה הפגיעה בעסק.

⁶² רשות המיסים, [מענק סיוע לעסקים להשתתפות בהוצאות קבועות – תוכנית רשת ביטחון כלכלית](#), כניסה: 19 בנובמבר 2020; הסכנות לעסקים קטנים ובינוניים, [מענקי סיוע – תכנית לסיוע כלכלי לעצמאים ולעסקים](#), כניסה: 19 בנובמבר 2020.

⁶³ שם.

⁶⁴ שם.

יש לציין כי עבור עסקים בעלי מחזור של 300,000 ש"ח עד 400 מיליון ש"ח המענק המזערי הוא **6,000 ש"ח** והמענק המרבי הוא **חצי מיליון ש"ח**. במסגרת התוכנית הכלכלית, שולם בפועל סכום של 10.1 מיליארד ש"ח לסיוע בהשתתפות בהוצאות הקבועות מתוך 11.4 מיליארד ש"ח שתוכננו במסגרת התוכנית הכלכלית, שיעור ביצוע של 89.65%. פרק זה בחוק עודכן במסגרת תיקון 4 לחוק, ובו נקבע כי גם עבור החודשים נובמבר עד פברואר תידרש ירידה של 25% בלבד ביחס לחודשים המקבילים בשנת 2019 וכן כי בסמכות שר האוצר להאריך הקלה זו.

מענק סיוע בשל פגיעה מתמשכת

מענק נוסף שניתן לעסקים שנפגעו במשך תקופה ארוכה - מחודש מרץ 2020 ועד דצמבר 2020, ונכלל בפרק מענק ההוצאות הקבועות. בעדכון לחוק נקבע כי המענק יהיה בסכומים קבועים לעסקים בעלי מחזור עסקים של עד 300,000 ש"ח לפי עומק הפגיעה במחזור העסקים ולעסקים שמחזור עסקיהם מעל 300,000 ש"ח המענק יהיה בגובה של 60% מסך כל מענקי ההשתתפות בהוצאות הקבועות שהעסק קיבל מחולקים ל-5 או ל-4 (בהתאם לגובה המחזור) אך לא פחות מ-9,000 ש"ח. עסקים שסך מחזור העסקים שלהם בשנת 2020 בתוספת כל מענקי ההשתתפות בהוצאות הקבועות עולה על מחזור העסקים שלהם שחשב בתקופת הבסיס לזכאות למענקים – אינם זכאים למענק.

לוח 14 מציג את גובה מענק הסיוע בשל פגיעה ממושכת לעסקים לפי גובה מחזור העסקים.

לוח 14 – סכום מענק הסיוע בשל פגיעה ממושכת לפי גובה מחזור העסקים⁶⁶

גובה מחזור העסקים	תנאי הזכאות	גובה המענק
300,000-18,000	ירידה של 25% עד 40%	3,000
	ירידה של 40% עד 60%	5,000
	ירידה של מעל 60%	9,000
מעל 300,000	היה זכאי לקבל שלושה או יותר מענקים של השתתפות בהוצאות קבועות	60% מסך כל מענקי ההשתתפות בהוצאות הקבועות שקיבל, הסכום מחולק ל-5 לעסקים עם מחזור עסקים של עד 20 מיליון ש"ח ומחולק ל-4 לעסקים בעלי מחזור עסקים של מעל 20 מיליון ש"ח. סכום המענק לא יפחת מ-9,000 ש"ח ולא יעלה על 50,000 ש"ח.
מענק חלקי		
18,000 ומעלה	מחזור העסקים בשנת 2020 בתוספת כל מענקי ההוצאות הקבועות מגיעים ל-90% או יותר ממחזור העסקים בתקופת הבסיס לזכאות למענק	65% מסך המענק לפי הפירוט למעלה

⁶⁵ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות. גירעון הממשלה ומימונו לשנת 2020, 11 בינואר 2021.

⁶⁶ מאגר החקיקה הלאומי, חוק התוכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה) (תיקון מס' 4) התשפ"א-2021, ינואר 2021.

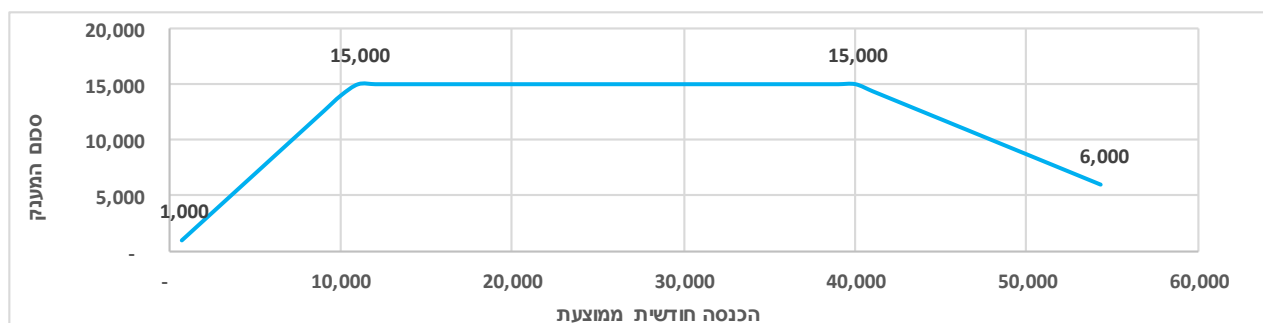
כפי שניתן לראות בלוח, גובה המענק הוא בסכום קבוע של 3,000 ש"ח, 5,000 ש"ח ו-9,000 ש"ח לעסקים עם מחזור של עד 300,000 ש"ח. לעסקים בעלי מחזור של מעל 300,000 ש"ח המענק מחושב לפי סך המענקים שקיבלו עד כה כאשר הסכום המינימלי הוא 9,000 ש"ח והמקסימלי 50,000 ש"ח. מענק חלקי בסכום השווה ל-65% מגובה המענק ניתן לעסקים שסך מחזור העסקים שלהם בתוספת כל מענקי ההשתתפות בהוצאות קבועות שקיבלו עולה על 90% ממחזור העסקים שלהם בתקופת הבסיס לקבלת המענק.

פרק ה' בחוק – מענק סוציאלי לעצמאים ושכירים בעלי שליטה בחברת מעטים⁶⁷

במסגרת פרק זה נקבע מענק דו-חודשי שישולם בשבע פעימות בגין החודשים מאי 2020 ועד יוני 2021. הזכאות למענק ניתנת לעצמאים או שכירים שהם בעלי שליטה ומותנית בכך שהכנסתם מהעסק עולה על 714 ש"ח בחודש (8,568 ש"ח בשנה) ואינה עולה על 651,000 ש"ח לשנה והכנסתם נפגעה בשיעור של לפחות 40% ביחס לחודשים המקבילים בשנת 2019.

סכום המענק הכספי הוא בשיעור של 70% מההכנסה החודשית הממוצעת החייבת של העסק בשנת 2019 ועד 15,000 ש"ח אחת לחודשיים (עד 7,500 ש"ח לחודש). עבור מי שהכנסתו החודשית הממוצעת גבוהה מ-40,000 ש"ח חל קיזוז של 0.6294 ש"ח עבור כל שקל מכל הכנסה זו כך שסכום המענק הדו-חודשי יכול לרדת עד ל-6,000 ש"ח, כמתואר בתרשים 15. הכנסה חודשית ממוצעת של למעלה מ-54,000 ש"ח שוללת את הזכאות למענק.⁶⁸

תרשים 15 – סכום המענק הסוציאלי לפי ההכנסה החודשית הממוצעת⁶⁹

בשנת 2020, שולם סכום של 12.2 מיליארד ש"ח כמענק סוציאלי מתוך 14.7 מיליארד ש"ח שתוכננו, שיעור ביצוע של 83%.⁷⁰

⁶⁷ רשות המיסים, [מענק סיוע לעצמאים ושכירים בעלי שליטה בחברות מעטים לתקופת הקורונה](#), כניסה: 19 בנובמבר 2020; [הסכנות לעסקים קטנים ובינוניים, מענקי סיוע - תכנית לסיוע כלכלי לעצמאים ולעסקים](#), כניסה: 19 בנובמבר 2020.

⁶⁸ משרד האוצר, רשות המיסים, [מענק סיוע לעצמאים ושכירים בעלי שליטה בחברת מעטים לתקופת הקורונה](#), כניסה: 16 בנובמבר 2020; [מענק סיוע לשכירים בעלי שליטה בעקבות משבר הקורונה](#), כל זכות, כניסה: 15 בנובמבר 2020; משרד התעשייה והכלכלה, הסכנות לעסקים קטנים ובינוניים, [מענקי סיוע - תכנית לסיוע כלכלי לעצמאים ולעסקים](#), כניסה: 15 בנובמבר 2020; החלטת ממשלה 204, [מענק סיוע לעצמאים ושכירים בעלי שליטה בחברת מעטים עבור חודשים מאי ויוני 2020 ותיקון החלטת ממשלה](#), 12 ביולי 2020.

⁶⁹ שם

⁷⁰ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, [אומדן ראשוני לביצוע תקציב ההוצאות, גירעון הממשלה ומימונו לשנת 2020](#), 11 בינואר 2021.

4.3 מענקים לשימור והחזרת העובדים

עובדים ומעסיקים זכאים למענקים נוספים שניתנים במטרה לשמר את העובדים בעסק או להחזירם לעבודה. מענק לעובדים בעד השתלבות בתעסוקה בשכר נמוך הובא בסעיף 2.1.2, ובסעיף 2.3.1 להלן מענק חזרה לעבודה שניתן למעסיקים המחזירים עובדים מחל"ת ראו קולטים עובדים חדשים.

4.3.1 מענק חזרה לעבודה - מעסיקים⁷¹

המענק מיועד למעסיקים שהצליחו להחזיר עובדים מחל"ת או לקלוט עובדים חדשים. למעסיקים ניתנת האפשרות לבחור אחד מבין שני המסלולים לקבלת המענק (לא ניתן להחליף את המסלולים לאחר שנבחרו):

מסלול א': מענק בגין עובדים⁷² שהוחזרו לעבודה או נקלטו בחודשים אפריל-ספטמבר 2020. המעסיק קיבל מענק בגובה 875 ש"ח עבור עובדים שנקלטו בחודשים אפריל-מאי (עד 3,500 ש"ח, ב-4 פעימות) ו-1,875 ש"ח עבור עובדים שנקלטו מחודש יוני (עד 7,500 ש"ח, 4 פעימות).

מסלול ב': מענק בגין עובדים שהוחזרו לעבודה או נקלטו בחודשים יולי עד אוקטובר 2020. המעסיק קיבל מענק חודשי של 1,875 ש"ח לחודש לעובד (עד 7,500 ש"ח, 4 פעימות).

במסגרת התוכנית הכלכלית, שולמו מענקים בסכום של 1.5 מיליארד ש"ח מתוך 2.34 מיליארד ש"ח מתוכננים, למענקי עידוד תעסוקה, שיעור ביצוע של 66%.

4.3.2 מענק שימור עובדים⁷³

המענק ניתן לעסקים שגובה הפגיעה במחזור העסקים שלהם היה בשיעור גבוה מ-25%, לעסקים שמקבלים מענק השתתפות בהוצאות קבועות ולא קיבלו מענקים לעידוד תעסוקה עבור החודשים ספטמבר-אוקטובר 2020 משירות התעסוקה או מרשות ההשקעות במשרד הכלכלה והתעשייה.

גובה המענק הוא 5,000 ש"ח לעובד מזכה, כפול מספר העובדים המזכים. מספר העובדים המזכים מחושב על פי תקופת הבסיס – ינואר או פברואר 2020 ותקופת הזכאות – ספטמבר ואוקטובר 2020. אופן חישוב גובה המענק הוא על פי נוסחה שתלויה במספר העובדים שהעסק

⁷¹ משרד האוצר, רשת ביטחון לעסקים, [מענק חזרה לעבודה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020; שירות התעסוקה הישראלי, [מעודדים את התעסוקה, מחזירים את המשק הישראלי לשגרה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁷² מדובר בקליטת 'עובדים מזכים' כלומר נערך חישוב של מצבת העובדים בעסק לפי מספר קריטריונים והמענק ניתן רק לעובדים שהביאו לעלייה במצבת העובדים המחושבת.

⁷³ משרד הכלכלה והתעשייה, הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, [מענק שימור עובדים](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020; משרד האוצר, רשת ביטחון לעסקים, [מענק שימור עובדים](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

החזיק במהלך המשבר ביחס למצבת העובדים בתקופת הבסיס, בגובה מחזור העסקים ובירידה במחזור העסקים של העסק.⁷⁴

במסגרת התוכנית הכלכלית, שולמו מענקים בסכום של 20 מיליון ש"ח מתוך 600 מיליון ש"ח מתוכננים לשימור עובדים בעקבות סגר החגים, וכן התחייבויות נוספות לתשלום בסכום של 380 מיליון ש"ח נוספים.

4.4 עובדים עצמאים אחרים⁷⁵

ככלל, עובדים עצמאים אינם זכאים לדמי אבטלה אלא אם כן הם שייכים לאחת הקבוצות הבאות, בהן עשויים להיות זכאים:

- מרצים, מדריכים ומורים – מרצים, מדריכים ומורים שעובדים כעצמאים ומקום עבודתם הפסיק את פעילותו, זכאים לדמי אבטלה בהתאם לעמידתם בתנאים המזכים בדמי אבטלה.
- עובדים במשק בית – אם נאלצו להפסיק את עבודתם עקב משבר הקורונה, זכאים לדמי אבטלה בהתאם לתנאי הזכאות.
- אנשי אומניות הבמה – אמנים שמקום עבודתם הפסיק את פעילותו בעקבות המשבר, זכאים לדמי אבטלה, בהתאם לתנאי הזכאות.
- מורי דרך – זכאים לדמי אבטלה. הביטוח הלאומי בשילוב עם אגודת מורי הדרך פרסמו הנחיות ותנאי זכאות.
- עובדים עצמאים בעולם התרבות – זכאים לדמי אבטלה. (תאורנים, צלמים, עורכים, מקליטים, מלבישים, מאפרים, עוזרי הפקה ועוד).

עצמאים ובעלי עסקים זכאים לסיוע נוסף בדמות הקמת קרנות הלוואה בערבויות המדינה.⁷⁶ דחיית תשלומי הלוואות, הקלות ודחיות בתשלומי מיסים, סיוע בארנונה ועוד. העובדים העצמאים ובעלי העסקים זכאים למענקים נוספים במסגרת המענקים שניתנו לכלל התושבים ללא תלות במצב התעסוקתי כפי שיפורט בפרק 2.8.

4.5 עובדים בגיל פרישה⁷⁷

עובדים בגיל פרישה ועד לגיל 67 שפוטרו או הוצאו לחל"ת החל מחודש מרץ 2020, יכולים להגיש תביעה לקצבת אזרח ותיק וגם לדמי אבטלה. עובדים מעל גיל 67 שפוטרו או הוצאו לחל"ת אינם זכאים לדמי אבטלה (שמשולמים רק עד גיל 67) אלא צריכים להגיש בקשה

⁷⁴ להרחבה בנושא אופן חישוב נוסחת הזכאות למענק: משרד הכלכלה והתעשייה, הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, [אופן חישוב סכום המענק – מענק שימור עובדים](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁷⁵ המוסד לביטוח לאומי, [עובדים עצמאים ופריילנסרים, דמי אבטלה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁷⁶ נעם בוטוש, [סיוע לעסקים באמצעות קרנות הלוואה בערבויות מדינה להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אפריל 2020.

⁷⁷ המוסד לביטוח לאומי, [דמי אבטלה או מענק הסתגלות לעובדים שהגיעו לגיל פרישה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

לקבלת קצבת אזרח ותיק. בהכנסות נמוכות ניתן לבקש גם תוספת השלמת הכנסה לקצבת אזרח ותיק. בנוסף, עובדים מעל גיל 67 שהפסיקו לעבוד בשל משבר נגיף הקורונה זכאים למענק מיוחד – מענק הסתגלות.

מענק הסתגלות:⁷⁸ עובדים בני 67 ומעלה שפוטרו או הוצאו לחל"ת בעקבות משבר הקורונה, זכאים למענק הסתגלות חודשי אם הכנסתם מהפנסיה אינה עולה על 5,000 ש"ח ברוטו בחודש ויצאו לחל"ת בתאריכים מסוימים, למשכי זמן שונים, לפי גלי הקורונה.

סכום המענק נקבע לפי ההכנסה מהפנסיה. קצבת אזרח ותיק (קצבת זקנה), קצבאות והכנסות אחרות **אינן** נלקחות בחשבון לצורך חישוב המענק, וכן קבלת המענק (החל מחודש יולי 2020) לא מביאה לשלילת הזכאות להשלמת הכנסה לקצבת אזרח ותיק. לוח 15 מציג את גובה מענק ההסתגלות כפי שהיה במרץ 2020 ובחודשים אפריל-יוני 2021 לפי גובה ההכנסה מהפנסיה.

לוח 15 – גובה מענק ההסתגלות לפי ההכנסה מהפנסיה⁷⁹

מענק הסתגלות בחודשים אפריל עד יוני 2021		מענק הסתגלות בחודש מרץ 2020	
מענק	הכנסה	מענק	הכנסה מפנסיה
4,000	0-2,000	2,000	0-2,000
3,000	2,000-3,000	1,500	2,000-4,000
2,000	3,000-4,000		
1,000	4,000-5,000	1,000	4,000-5,000

כפי שניתן לראות בלוח, סכום המענק נע בין 1,000 ש"ח ל-4,000 ש"ח ופוחת עם העלייה בהכנסה מהפנסיה. סכום המענק עשוי להיות מופחת ל-90% בהתאם לירידה בשיעור האבטלה במשק, בדומה להפחתה האפשרית בדמי האבטלה.

4.6 מקבלי קצבאות

להלן תיאור הסיוע הניתן למקבלי הקצבאות לפי סוגי הקצבאות. יש לציין כי מקבלי הקצבאות מקבלים סיוע נוסף בדמות המענקים שניתנו באפריל 2020 ובאוגוסט 2020 לכלל האזרחים. סעיף 2.8 במסמך זה מפרט את המענקים האלו תוך פירוט המענקים למקבלי הקצבאות.

4.6.1 מקבלי קצבת הבטחת הכנסה⁸⁰

מקבלי קצבת הבטחת הכנסה העובדים בשכר נמוך, שנאלצו לצמצם או להפסיק את עובדתם בשל משבר הקורונה, ימשיכו לקבל קצבה ואם הם זכאים לדמי אבטלה יקבלו אותם ללא קיזוז מהקצבה. חיילים משוחררים שלא מצאו עבודה לאחר השחרור או שיש להם הכנסות נמוכות (עד 3,044 ש"ח בחודש) יכולים לבדוק את זכאותם לקצבת הבטחת הכנסה.

⁷⁸ שם.

⁷⁹ המוסד לביטוח לאומי, [דמי אבטלה או מענק הסתגלות לעובדים שהגיעו לגיל פרישה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁸⁰ המוסד לביטוח לאומי, [הבטחת הכנסה](#); משרד האוצר, [רשת ביטחון לשכירים, מקבלי קצבאות](#); כניסה: 25 בנובמבר 2020.

4.6.2 מקבלי קצבת נכות או ומזונות⁸¹

מקבלי קצבת נכות או מזונות שפוטרו או הוצאו לחל"ת ממשיכים לקבל את הקצבה במקביל לדמי האבטלה, ללא כל קיזוז עד יוני 2021. בכדי לסייע למקבלי קצבת נכות שממשיכים להיות מועסקים הועלה רף השכר שלא יקוזז מהקצבה ל-5,300 ש"ח בחודש.

4.7 מענק עבודה⁸²

מענק עבודה (המכונה גם מענק הכנסה או מס כנסה שלילי) הוא תוספת הכנסה שמשולמת על ידי רשות המיסים ישירות לחשבונות הבנק של הזכאים העומדים בקריטריונים במטרה לשפר את מצבם הכלכלי של העובדים ברמות השכר הנמוכות, לצמצם פערים כלכליים-חברתיים ולתמרץ השתלבות בשוק העבודה. מענק העבודה משולם לעובדים שעומדים בתנאים מסוימים שמבוססים על גיל, שכר ומצב משפחתי.⁸³

עובדים הזכאים למענק עבודה בחודשים אפריל-דצמבר 2020, מקבלים תוספת למענק בגובה 62% מסכום המענק באותו חודש, עבור כל חודש שבעדו היו זכאים למענק, ובתנאי שהסכום הכולל שישולם לעובד עבור כל חודשי העבודה בשנת 2020 יהיה לפחות 1,000 ש"ח.

4.8 מענקים ישירים לאזרחים ללא תלות בתעסוקה

בחודש אפריל 2020 ובחודש אוגוסט 2020 ניתנו מענקים לאזרחים באופן ישיר וגורף, ללא תלות במצב התעסוקתי וגובה ההכנסה (למעט במקרים חריגים של מקבלי קצבאות או בעלי הכנסות גבוהות במיוחד). להלן תיאור המענקים שניתנו.

4.8.1 מענקים ישירים – אפריל 2020

מענק עבור ילדים:⁸⁴ מענק זה שולם עבור כל ילד שזכאי לקצבת ילדים. המענק היה בסכום של 500 ש"ח עבור כל ילד, עד ארבעה ילדים במפורט בלוח 16 להלן.

לוח 16 – סכום המענק להורים עבור הילדים, אפריל 2020⁸⁵

מספר ילדים	גובה המענק
1	500
2	1,000
3	1,500
4 ומעלה	2,000

⁸¹ משרד האוצר, [רשת ביטחון לשכירים, מקבלי קצבאות](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁸² משרד האוצר, [רשת ביטחון לשכירים, הרחבת מענק עבודה](#), כניסה 9 בנובמבר 2020; כל זכות, [מענק עבודה](#), כניסה: 25 בנובמבר 2020.

⁸³ משרד האוצר, [רשות המיסים, מענק עבודה](#), כניסה 10 בנובמבר 2020.

⁸⁴ כל זכות, [מענק להורים, לאזרחים ותיקים ולמקבלי קצבאות נוספים בעקבות משבר מגיף הקורונה](#), כניסה: נובמבר 2020.

⁸⁵ שם.

מענק לאזרחים ותיקים – אפריל 2020:⁸⁶ מענק בסך 500 ש"ח למי שהגיע לגיל פרישה (נשים מגיל 62 וגברים מגיל 67) וקיבלו עבור חודש מרץ או אפריל לפחות אחת מהקצבאות: קצבת אזרח ותיק, קצבת שאירים או קצבת תלויים בנפגעי עבודה.

תוספת למענק בסך 450 ש"ח לאזרחים ותיקים שבנוסף מקבלים אחת מהקצבאות הבאות: השלמת הכנסה, סיעוד או שירותים מיוחדים.

מענק למקבלי קצבת נכות:⁸⁷ מענק בסך 500 ש"ח למי שזכאים לאחת או יותר מקצבאות הנכות הבאות: מקבלי קצבת נכות כללית, שירותים מיוחדים לנכים קשים, ניידות, ילד נכה, נכות מעבודה, אסירי ציון, פיצוי לנפגעי פוליו, פיצוי לנפגעי גזזת, פיצוי לנפגעי עירוי דם, נכי פעולות איבה ונכי צה"ל (מענק שמשולם ע"י משרד הביטחון ולא הביטוח הלאומי).

מענק למקבלי קצבת השלמת הכנסה:⁸⁸ מענק בסך 500 ש"ח למי שהיה זכאי לקצבת השלמת הכנסה במרץ או באפריל 2020. בני זוג המקבלים קצבה זו יקבלו סך של 1,000 ש"ח. הורים לילדים יקבלו מענק זה בנוסף למענק עבור הילדים.

מענק למקבלי קצבת מזונות מהמוסד לביטוח לאומי:⁸⁹ מענק בסך 500 ש"ח למי שהיה זכאי לקצבת מזונות בחודש מרץ או אפריל 2020. הורים לילדים יקבלו מענק זה בנוסף למענק עבור הילדים.

העלות התקציבית של מענק פסח הייתה 2.37 מיליארד ש"ח.⁹⁰

4.8.2 מענקים ישירים – אוגוסט 2020

מענק לכל אזרח:⁹¹ בחודש אוגוסט 2020 שולם מענק בסך 750 ש"ח לכל תושב ישראל מגיל 18 שסך הכנסתו השנתית לא הגיעה לרמת חיוב מס של 50% כלומר, הכנסתם בשנת 2018 נמוכה מ-641,880 ש"ח או בשנת 2019 נמוכה מ-649,560 ש"ח.

מקבלי קצבאות: מענק כפול, בסך 1,500 ש"ח שולם למקבלי הקצבאות הבאות: קצבת נכות כללית, קצבת זקנה לנכה, קצבת סיעוד, תגמולים לנכי רדיפות הנאצים, לנכי פעולות איבה, לנכי צה"ל, לנכה עולה חדש, קצבת הבטחת הכנסה, קצבת אזרח ותיק, קצבת שאירים, קצבת מזונות מהמוסד לביטוח לאומי, תגמול לאסיר ציון ותשלום חלק הבטחת הכנסה לתושב חוזר.

⁸⁶ כל זכות, [מענק להורים, לאזרחים ותיקים ולמקבלי קצבאות נוספים בעקבות משבר מגיף הקורונה](#), כניסה: נובמבר 2020.

⁸⁷ ש.ם.

⁸⁸ ש.ם.

⁸⁹ ש.ם.

⁹⁰ משרד האוצר, [רשת ביטחון כלכלית, עדכון נתונים יומי](#), כניסה: 30 בנובמבר 2020.

⁹¹ כל זכות, מענק [לתושבי ישראל ולמקבלי קצבת ילדים בתקופת משבר הקורונה](#), כניסה: 26 בנובמבר; המוסד לביטוח לאומי, [מענק לכל אזרח](#), כניסה 9 בנובמבר 2020.

מקבלי קצבת ילדים: כל ילד עד גיל 18 שמתקבלת עבורו קצבת ילדים, מזכה במענק. גובה המענק הוא 500 ש"ח עבור כל ילד עד לילד הרביעי ו-300 ש"ח מהילד החמישי ואילך.

העלות התקציבית של המענק לכל אזור (לכלל הזכאים) הייתה 6.5 מיליארד ש"ח.⁹²

בלוח 17 דוגמאות לסיוע שמקבל שכיר, מעל גיל 28 שהשתכר בדומה לשכר הממוצע במשק בחודש פברואר 2020 – 11,016 ש"ח, לפי מספר מאפייני תעסוקה ומאפיינים אישיים.⁹³

לוח 17 – דוגמאות לסיוע שמקבל שכיר, מעל גיל 28 שמשכר שכר בדומה לשכר הממוצע⁹⁴

מצב אישי	דמי אבטלה - חודשי	מענק בגין ילדים חד-פעמי*	מענק לכל אזור חד-פעמי*	מענק אבטלה ממושכת חד פעמי
המשיך לעבוד כרגיל	0	0	750	0
	ילד אחד	500	1,250	0
	שני ילדים	1,000	1,750	0
	שלושה ילדים	1,500	2,250	0
יצא לחל"ת או פוטר, אינו עובד פחות מ-100 ימים	6,270	0	750	0
	ילד אחד	500	1,250	0
	שני ילדים	1,000	1,750	0
	שלושה ילדים	1,500	2,250	0
יצא לחל"ת או פוטר, אינו עובד יותר מ-100 ימים	6,270	0	750	2,000
	ילד אחד	500	1,250	2,000
	שני ילדים	1,000	1,750	2,000
	שלושה ילדים	1,500	2,250	2,000

* קצבת הילדים ניתנת רק לאחד מבני הזוג.

4.9 תשלום עבור ימי בידוד ומחלה

תשלום עבור ימי מחלה

עובד שנדבק בסבירות גבוהה במקום עבודתו, יכול להיות מוכר כנפגע בעבודה. הכרה כנפגע בעבודה בעקבות מחלה (בכפוף לעמידה בתנאי הזכאות) מזכה את העובד בדמי פגיעה מעבודה עבור הימים שבהם לא עבד, בזמן שהיה חולה בקורונה.⁹⁵ עובד שנדבק שלא במקום עבודתו נחשב כמי שנעדר מעבודתו עקב מחלה ועל כן זכאי לתשלום דמי מחלה בהתאם לכללים החלים גם על עובד הנמצא בבידוד, כלהלן:

תשלום עבור ימי בידוד ומחלה לעובד שנפגע שלא במקום עבודתו

עד ל-28 באוקטובר 2020⁹⁶

עובד שנדרש להימצא בבידוד עקב חשש שנדבק בנגיף הקורונה או שנדבק בקורונה, לא במקום עבודתו, נחשב כמי שנעדר מעבודתו עקב מחלה ועל כן זכאי לתשלום דמי מחלה

⁹² משרד האוצר, רשת ביטחון כלכלית, עדכון נתונים יומי, כניסה: 30 בנובמבר 2020.

⁹³ הלמ"ס, הודעות לתקשורת, השכר הממוצע ברוטו למשרת שכיר של עובדים ישראלים בחודש אפריל 2020, לוח 1, יולי 2020.

⁹⁴ עיבוד של מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

⁹⁵ להרחבה: המוסד לביטוח לאומי, דמי פגיעה למי שנדבק בקורונה במקום העבודה, כניסה: 30 בנובמבר 2020.

⁹⁶ כל זכות, ימי מחלה לעובד שהוא או ילדו שהו בבידוד עקב חשש להידבקות בנגיף קורונה עד ליום 28.10.2020, כניסה: 26 בנובמבר 2020.

בהתאם למכסת ימי המחלה הצבורים לזכותו. הזכאות הייתה תקפה גם לעובד שנדרש להישאר בביתו עם ילדו בשל חובת הבידוד של הילד. ימי המחלה של העובד נוכח ממכסת ימי המחלה שצבר. אם לא היו ברשותו מספיק ימי מחלה צבורים, ימי ההיעדרות נוכח ממשכורתו. התשלום שנקבע לימי מחלה על פי החוק:

עבור יום המחלה הראשון לא זכאי העובד לתשלום. עבור יום המחלה השני העובד זכאי ל-50% משכרו, עבור יום המחלה השלישי העובד זכאי ל-50% משכרו ועבור יום המחלה הרביעי ואילך העובד זכאי לתשלום בגובה 100% משכרו. אם במקום העבודה נהוג לשלם שכר מלא החל מהיום הראשון להיעדרות, יקבל העובד תשלום לפי הנהוג במקום עבודתו.

כללים אלו גרמו להטלת עלות ימי הבידוד על המעסיקים. המעסיקים עתרו לבית המשפט העליון,⁹⁷ ובעקבות פסיקתו ב-1 באוקטובר המעסיקים, משרד האוצר וההסתדרות הסכימו על מתווה חלופי לתשלום עבור ימי הבידוד, שעוגן מאוחר יותר בחקיקה. התשלום עבור ימי הבידוד יתחלק בין העובד, המדינה והמעסיק.

אחרי 29 באוקטובר 2020⁹⁸

החל מיום 29 באוקטובר 2020, עובד ששהה בבידוד עקב חשש להדבקה בנגיף הקורונה או בשל חובת בידוד של ילדו, זכאי ממעסיקו לתשלום דמי בידוד עבור ימי היעדרותו מהעבודה. הזכאות היא החל מהיום השני לבידוד. (היום הראשון יכול להיחשב כחופשה בתשלום על חשבון ימי מכסת החופשה של העובד. לעובדים מסוימים הזכאות היא מהיום הראשון בהתאם להסכמי ימי מחלה הקיימים במשק). המעסיק ינכה את ימי ההיעדרות ששולמו עבורם דמי הבידוד ממכסת ימי המחלה הצבורים של העובד ועד לניכוי של מקסימום ארבעה ימי מחלה, אף אם העובד נעדר יותר מארבעה ימים בשל היותו בבידוד.

התשלום לעובד בעבור ימי המחלה יהיה בהתאם לקבוע בחוק: 0% מערך יום המחלה על היום הראשון, 50% מערך יום המחלה השני, 50% מערך יום המחלה השלישי ו-100% החל מהיום הרביעי לבידוד.

שיפוי המעסיק: בעד יום עבודה אחד בתקופת הבידוד שהמעסיק שילם בעדו דמי בידוד – יקבל המעסיק 100% שיפוי. בעד שאר ימי הבידוד – גובה השיפוי תלוי במספר העובדים המועסקים בעסק. עסק שמעסיק עד 20 עובדים – שיפוי בגובה 75% משכר העובד על כל יום.

⁹⁷ בג"ץ 1633/20-ז' בג"ץ 2070/20 סל שירותי סיוע נ' מדינת ישראל, 1 באוקטובר 2020.

⁹⁸ כל זכות, תשלום דמי בידוד לעובד אשר שוהה בבידודו עקב חשש להדבקות בנגיף הקורונה או בשל חובת בידוד של ילדו החל מיום 29.10.2020, כניסה: 26 באוקטובר 2020. מאגר החקיקה הלאומי, [חוק התוכנית לסיוע כלכלי \(נגיף קורונה החדש\) \(הוראת שעה\)](#), התש"ף-2020, נובמבר 2020.

עסק שמעסיק מעל 20 עובדים – 50% משכר העובד ליום. ממספר ימי הבידוד יש להחסיר יום אחד – היום הראשון לבידוד.

4.10 מענק למשרתי שירות לאומי אזרחי שפוטרו או הוצאו לחל"ת⁹⁹

המענק ניתן למשרתי שירות לאומי חרדים (שעובדים במקביל לשירות) שהוצאו לחל"ת או פוטרו בעקבות משבר הקורונה. התנאים לקבלת המענק הם פגיעה של 25% לפחות בהכנסתו של המשרת כשכיר וכן ההכנסה החודשית המשוקללת במשפחתו, כולל דמי הכלכלה המשולמים לו במסגרת השירות, אינה עולה על 4,681 ש"ח. סכום המענק ייקבע על פי מספר חודשי העבודה של המשרת לפני או במהלך המשבר ועל פי מצבו המשפחתי: הווק, נשוי ללא ילדים או נשוי עם ילדים.

משרת נשוי עם ילדים שעבד חודשיים עד שלושה חודשים לפני שאיבד את עבודתו יקבל מענק של 6,000 ש"ח, משרת נשוי עם ילדים שעבד ארבעה עד חמישה חודשים לפני שאיבד את עבודתו יקבל 9,000 ש"ח, משרת נשוי עם ילדים שעבד מעל שישה חודשים יקבל 13,200 ש"ח.

4.11 תשלומי משכנתאות¹⁰⁰

החשב הכללי במשרד האוצר בשיתוף עם משרד השיכון הודיעו על הקלות בתשלומי משכנתה לזכאים, עד ארבעה חודשים. במסגרת ההקלות, כל לווה רשאי לבקש ולקבל דחייה בתשלומי המשכנתה. הדחייה אינה כרוכה בעמלה ובנוסף יוקפאו הליכי גבייה חדשים נגד לווים בפיגור. הקלה נוספת ניתנת לעובדים שהוצאו לחל"ת, לגביהם הוחלט שמגבלת "שיעור ההחזר על ההכנסה" תקבע לפי הכנסתם לפני הוצאתם לחל"ת.¹⁰¹

כמו כן, הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל העביר למערכת הבנקאית טיוטת חוזר על פיה הוחלט לבטל את הגבלת שיעור רכיב הפריים בתמהיל המשכנתה ולהסתפק בהגבלת הריבית הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתה יינתן בריבית קבועה ושני השלישים הנותרים ייבחרו על ידי הלווים ללא כל הגבלה. ההנחיה הסופית אמורה להתגבש בשבועות הקרובים.¹⁰² צעד זה צפוי לסייע למשקי בית רבים בפריסה מחדשת וצמצום תשלומי המשכנתאות, אם כי הוא לא בהכרח נקבע בהתייחס למשבר הקורונה.

⁹⁹ ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, הודעות הועדה, [אשר: מענק של עד 13,200 ש"ח למשרתי שירות לאומי אזרחי חרדים שפוטרו או הוצאו לחל"ת](#), 23 בנובמבר 2020.

¹⁰⁰ משרד האוצר, אגף החשב הכללי, הודעה לעיתונות, [סיוע מיוחד בשל משבר הקורונה: החשב הכללי הנחה את הבנקים לאפשר דחייה של 4 חודשים בתשלומי המשכנתא לזכאים](#), מרץ 2020.

¹⁰¹ בנק ישראל, בנקאות ופיקוח על הבנקים – הוראות המפקח על הבנקים, [הקלות במתן הלוואות לדיוור לנוכח משבר הקורונה](#), אפריל 2020.

¹⁰² בנק ישראל, בנקאות ופיקוח על הבנקים – הוראות המפקח על הבנקים, [טיטוט עדכון הוראה למערכת הבנקאית: עדכון הלוואות לדיוור בריבית משתנה](#), 14 בדצמבר 2020.

4.12 חיילים משוחררים¹⁰³

ב-23 בדצמבר 2020 אושר חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 23), התשפ"א-2020 ובו סיוע לחיילים שמשתחררים בשנת 2020. לוח 18 מציג את סך הסיוע הניתן לחיילים שמשתחררים בשנת 2020.

לוח 18 – סך הסיוע לחיילים המשתחררים בשנת 2020 (בש"ח)¹⁰⁴

מענק בסיסי	זכאות	סכום המענק
	כל החיילים המשתחררים בשנת 2020	500
מענק נוסף	חייל משוחרר בודד	4,500
	חייל משוחרר שבתקופת שירותו אושרה בקשתו לתשלום משפחתי	4,500
	חייל משוחרר שבתקופת שירותו בשירות לאומי-אזרחי קיבל דמי כלכלה כנשוי עם ילד אחד לפחות	4,500
	חייל משוחרר שבעת סיום שירותו בשירות לאומי אזרחי: הוריו גרים בחו"ל או שהוא יתום משני הוריו או זכאי לגמלה מסוימת לפי חוק הבטחת הכנסה	4,500
	חייל משוחרר ששירת 22 חודשים לפחות	1,800
	חייל משוחרר אחר	1,000

כפי שניתן לראות בלוח, הסכום שאושר הוא בהתאם למצבו הכלכלי של המשתחרר. מעבר למענק בסך 500 ש"ח שניתן לכל החיילים המשתחררים בשנת 2020, ניתן מענק נוסף לחיילים בודדים, יתומים, תומכים כלכלית במשפחתם ועוד. כמו כן, לחיילים שאינם נמנים בקטגוריות הייחודיות ניתן מענק בהתאם למשך תקופת השירות. חייל ששירת מעל 22 חודשים יקבל מענק של 1,800 ש"ח וחייל ששירת פחות מכך יקבל מענק של 1,000 ש"ח.

5. הסיוע הממשלתי במדינות העולם במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

משבר הקורונה והשלכותיו הביאו את הממשלות במדינות השונות לגבש תוכניות הכוללות צעדים שונים לסיוע למשק בהתמודדות עם המשבר, גם בצד הבריאותי וגם בצד הכלכלי והחברתי. נקדים ונאמר כי היקפי התוכניות הממשלתיות והתקציב הממשלתי שהוקצה במסגרתן מושפעים ממשתנים שונים לרבות עוצמת הפגיעה מהנגיף, צעדי הריסון שננקטו והשפעתם על הכלכלה, מצבן הכלכלי של המדינות ערב המשבר ועוד, וממילא לא בהכרח נכון לערוך השוואה בין המדינות רק בהתבסס על היקף ההוצאה הממשלתית. עם זאת, לוחות 19 ו-20 מציגים את סך ההוצאות התקציביות לצעדי סיוע למשק (לוח 19) וסיוע בפתרונות נזילות (לוח 20) שנקטו הממשלות במדינות נבחרות במיליארדי דולרים וכאחוז מהתוצר, כדי לתת תמונת מצב כללית ביחס לתוכניות שנקטו במדינות השונות.

¹⁰³ משרד האוצר, [שר האוצר גיבש חבילת סיוע לחיילים משוחררים שהשתחררו במהלך שנת 2020](#), כניסה: 15 בנובמבר 2020.

¹⁰⁴ מאגר החקיקה הלאומי, [חוק קליטת חיילים משוחררים \(תיקון מס' 23\) התשפ"א-2020](#).

לוח 19 – ההוצאות הכוללות לסיוע במדינות נבחרות, במיליארדי דולרים ובשיעור מהתוצר¹⁰⁵

אחוז מהתוצר				מיליארדי דולרים				המדינה
הוצאות מוצאות או דחיית הכנסות	תוספת תקציב או ויתור על הכנסה			הוצאות מוצאות או דחיית הכנסות	תוספת תקציב או ויתור על הכנסה			
	הוצאות שאינן בריאות	הוצאות לבריאות	סה"כ הוצאה לסיוע		הוצאות שאינן בריאות	הוצאות לבריאות	סה"כ הוצאה לסיוע	
	8.1	0.5	8.6		34.4	2.0	36.4	אוסטריה
	15.3	0.8	16.2		207.0	11.5	218.4	אוסטרליה
0.4	6.2	0.6	6.8	8.0	116.7	10.8	127.5	איטליה
0.0	4.1	0.2	4.3	0.0	0.9	0.1	0.9	איסלנד
0.6	4.6	0.7	5.4	2.5	19.3	3.1	22.4	אירלנד
	2.6	0.9	3.5		0.8	0.3	1.1	אסטוניה
0.1	14.4	2.3	16.7	18.0	3,019.5	483.8	3,503.3	ארה"ב
3.1	5.4	1.8	7.2	15.7	27.3	9.2	36.5	בלגיה
0.3	10.9	5.3	16.3	9.0	295.8	144.7	440.5	בריטניה
	9.8	1.2	11.0		372.2	45.5	417.7	גרמניה
7.7	1.7	0.04	1.8	26.7	6.0	0.1	6.1	דנמרק
	3.8	0.00	3.8		486.9	0.1	487.0	ממוצע האיחוד האירופי
1.6	3.8	0.7	4.5	14.3	33.8	6.7	40.5	הולנד
	11.3	0.4	11.7		39.7	1.3	41.0	הונג קונג
0.9	10.7	0.4	11.0	1.8	20.5	0.7	21.2	יוון
4.8	13.8	1.8	15.6	243.3	692.5	89.8	782.3	יפן
0.5	5.8	1.1	6.9	2.1	22.4	4.5	26.9	ישראל
	3.4	0.3	4.2		12.2	1.1	13.3	נורבגיה
	17.9	1.2	19.1		37.4	2.5	39.9	ניו זילנד
	13.3	3.0	16.3		44.5	10.0	54.5	סינגפור
0.3	4.5	0.9	5.3	0.1	2.3	0.5	2.8	סלובניה
0.5	3.6	0.1	3.8	0.5	3.8	0.2	4.0	סלובקיה
0.0	3.7	0.4	4.1	0.6	47.5	5.0	52.5	ספרד
3.9	3.6	1.1	4.7	9.0	8.3	2.5	10.8	פורטוגל
1.8	2.2	0.8	3.0	4.8	5.8	2.1	7.9	פינלנד
0.6	4.3	1.2	5.4	1.6	10.2	2.9	13.1	צ'כיה
2.4	6.9	0.8	7.7	62.6	177.8	20.3	198.1	צרפת
1.7	3.2	0.3	3.4	27.9	51.8	4.3	56.1	קוריאה
3.9	12.3	2.4	14.6	63.2	200.9	39.2	240.1	קנדה
1.4	5.9	0.5	6.4	0.3	1.4	0.1	1.5	קפריסין
6.8	3.4	0.8	4.2	36.3	18.2	4.1	22.3	שוודיה
	4.9	0.4	5.3		36.3	3.2	39.5	שוויץ

¹⁰⁵ International Monetary Fund, [Database of Fiscal Policy Responses to Covid-19](#), January 2021.

הנתונים בלוח זה אינם כוללים פתרונות נזילות.

על פי קרן המטבע הבין-לאומית הנתונים שפורסמו לא נועדו לדירוג טיב הסיוע או להשוואת צעדי המדיניות בין המדינות שכן ישנם גורמים נוספים שעשויים להשפיע על גובה ההוצאה לסיוע בהתאם לנסיבות הספציפיות של כל מדינה כולל היקף התחלואה וגורמים כלכליים וחברתיים נוספים. כמו כן נציין, כי הסכומים בטבלה ביחס לישראל מתבססים על הנתונים שפרסמה קרן המטבע, ולכן ייתכנו הבדלים מסוימים עם נתוני התקציב המפורטים בפרק 1 במסמך בשל הבדלים בהגדרות ובסיווגים.

בנתוני הלוח אפשר לראות כי קיימת שונות בהוצאות במדינות השונות הן בהיקף ההוצאה הכולל, הן בשיעור מהתוצר והן ביחס בין ההוצאות הנוספות על בריאות להוצאות אחרות. בהתייחס למדינות המוצגות בלוח, כ-38% ממדינות אלו הקצו פחות מ-5% מהתוצר וכ-35% מהמדינות הקצו יותר מ-10% מהתוצר, וכמחציתן הקצו מעל 15% מהתוצר.

לוח 20 מציג את הסיוע בפתרונות נזילות שנקטו מדינות אלה. סיוע זה כולל מתן פתרונות אשראי, הלוואות, ערבויות להלוואות, סיוע בחובות וצעדים נוספים מעין אלה.

לוח 20 – סיוע בפתרונות נזילות במדינות נבחרות, במיליארדי דולרים ובשיעור מהתוצר¹⁰⁶

המדינה	סה"כ במיליארדי דולרים	אחוז מהתוצר
אוסטריה	10.2	2.4
אוסטרליה	24.2	1.8
איטליה	662.8	35.5
איסלנד	0.9	4.4
אירלנד	6.2	1.5
אסטוניה	1.3	4.3
ארה"ב	510.0	2.4
בלגיה	60.3	11.9
בריטניה	436.7	16.1
גרמניה	1,054.4	27.8
דנמרק	14.8	4.3
ממוצע האיחוד האירופי	870.8	6.8
הולנד	74.0	8.3
הונג קונג	2.6	0.7
יוון	9.3	4.9
יפן	1,428.0	28.4
ישראל	11.1	2.9
נורבגיה	13.7	4.4
ניו זילנד	5.7	2.7
סינגפור	15.9	4.7
סלובניה	3.5	6.6
סלובקיה	4.6	4.4
ספרד	183.5	14.4
פורטוגל	14.8	6.5
פינלנד	18.6	7.0
צ'כיה	37.1	15.5
צרפת	404.7	15.8
קוריאה	165.7	10.2
קנדה	65.9	4.0

¹⁰⁶ ש.מ.

המדינה	סה"כ במיליארדי דולרים	אחוז מהתוצר
קפריסין	1.1	4.4
שוודיה	28.3	5.3
שוויץ	44.9	6.0

בנתוני הלוח אפשר לראות כי קיימת שונות במסגרות התקציביות שהוקצו במדינות השונות לפתרונות נזילות, הן בהיקף הכספי והן כשיעור מהתוצר. בהתייחס למדינות המוצגות בלוח, כ-29% ממדינות אלו הקצו סכומים בעלות של למעלה מ-10% מהתוצר למתן פתרונות לבעיות נזילות, וכ-52% הקצו פחות מ-5% מהתוצר למטרה זו.

במסגרת הצעדים שננקטו במטרה לצמצם את הנזקים החברתיים-כלכליים שנגרמו בשל נגיף הקורונה, ברוב מדינות העולם נקטו בצעדים לסיוע לעובדים שכירים, עובדים עצמאים ומעסיקים בתחומים שונים לצד אפיקי סיוע נוספים לרבות למשקי בית באופן כללי ולמקבלי קצבאות סוציאליות שונות.

לוח 21 מציג את הצעדים הנפוצים בתחום הביטחון הסוציאלי בחלוקה לשלושה תחומים עיקריים.

לוח 21 – צעדי סיוע נפוצים בחלוקה לשלושה תחומים עיקריים¹⁰⁷

ביטוח אבטלה	סיוע למעסיקים	מענקים
הכרה באבטלה חלקית (או עבודה חלקית) ופיצוי העובדים על ירידה בהכנסה	סבסוד הוצאות שכר למעסיקים	קצבה מיוחדת לקורונה
הרחבת קצבת האבטלה הקיימת	תשלום דמי מחלה	מענקים ישירים
דמי אבטלה לעצמאים	דחיית תשלומים לרשויות	פיצוי לעצמאים על ירידה בהכנסות
דמי אבטלה או פיצוי לעובדים בחל"ת		מענק מיוחד למקבלי קצבאות
		סיוע למשפחות עם ילדים שנאלצו להישאר בבית

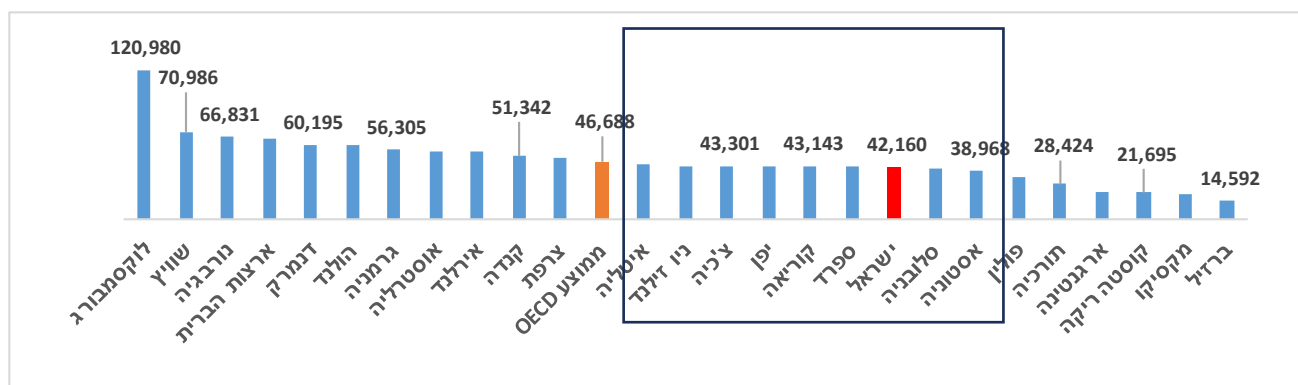
מדינות רבות במערב נקטו בפעולות לשימור עובדים במקום עבודתם או עידוד החזרתם באמצעות סבסוד השכר במקום להעביר אותם לטיפול של מערכת הביטחון הסוציאלי ותשלום דמי אבטלה או הרחבת המענקים והקצבאות. סבסוד השכר מאפשר העסקה חלקית של העובדים במקום להוציא אותם לחל"ת או לפטרם ובכך נשמרים מקומות העבודה של העובדים וניתנת להם האפשרות לחזור אליהם בסיום המשבר. המדינות שנקטו בפעולות אלו לעידוד החזרת העובדים הם אוסטריה, אוסטרליה, אירלנד, אנגליה, גרמניה, דנמרק, הולנד ויפן.

¹⁰⁷ ז'ק בנדלק, [התמודדות עם הקורונה בישראל וב-OECD](#), המוסד לביטוח לאומי, אפריל 2020.

5.1 מדינות ההשוואה

מדינות ההשוואה במסמך זה נבחרו בעיקר על פי הממד הכלכלי של התוצר לנפש, שכן קיים מידע רב ונדרש להתמקד. נלקחו מדינות שהתוצר לנפש נמצא סביב התוצר (GDP) לנפש במדינת ישראל - מעליו ומתחתיו. תרשים 16 מציג את התוצר לנפש במדינות שונות.

108 **תרשים 16 - התוצר לנפש במדינות ה-OECD בשנת 2019 (דולרים אמריקאים)**

בנתוני התרשים ניתן לראות כי התוצר לנפש הגבוה ביותר נמצא בלוקסמבורג 120,980 דולר, התוצר לנפש בישראל הוא 42,160 דולר, בדומה לאיטליה, ניו-זילנד, צ'כיה, יפן, קוריאה, ספרד, סלובניה ואסטוניה. לוח 22 מציג מאפיינים כלכליים נוספים של מדינות אלו.

109 **לוח 22 - מאפיינים כלכליים נוספים של המדינות (2019)**

מדינה	שיעור צמיחה בתוצר (%)	גירעון (אחוז מהתוצר)	תוצר לשעת עבודה (דולר אמריקאי)	תוצר לשעת עבודה (ppp)	תחזית הצמיחה בשנת 2021 (%)
איטליה	0.3	-1.60	53.48	100.1	4.3
אסטוניה	5.0	0.08	40.99	116.4	3.4
יפן	0.7	-	46.79	103.7	2.3
ישראל	3.4	-3.94	42.26	103.4	2.3
ניו זילנד	2.2	*1.22	41.79	100.4	2.7
סלובניה	3.2	0.52	45.35	110.3	3.4
ספרד	1.9	*-2.86	52.53	101.6	5.0
צ'כיה	2.2	0.27	42.03	106.7	1.5
קוריאה	2.0	*0.94	40.50	111.2	2.8
מוצע OECD	1.63		54.53	104.0	3.3

* הערכה/נתון זמני.

בנתוני הלוח אפשר לראות כי אמנם התוצר לנפש דומה בין המדינות אולם קיים שוני בשיעור הצמיחה בתוצר בשנת 2019 כאשר אסטוניה נמצאת במקום הראשון מבין מדינות אלה עם שיעור צמיחה של 5%, ואחריה ישראל וסלובניה (3.4%-ו-3.2% בהתאמה). שיעור צמיחה נמוך

¹⁰⁸ OECD, [Gross Domestic Product \(GDP\)](#), 2019. Access: November 23, 2020.

¹⁰⁹ OECD, [Gross Domestic Product \(GDP\)](#), 2019; OECD, [Main Economic Indicators, volume 2020/11](#), Table 2, November 2020; [OECD Economic Outlook No 108 \(Edition 2020/2\)](#), accessed January 19, 2021.

במיוחד נמדד ביפן (0.7%) ובאיטליה (0.3%). הגירעון כאחוז מהתוצר שונה בין המדינות כאשר בישראל נמדד בשנת 2019 הגירעון הגבוה ביותר. כמו כן תחזית הצמיחה הריאלית בתוצר שונה בין המדינות. על פי אומדן ה-OECD לצמיחת התוצר, הצמיחה הריאלית החזויה בצ'כיה בשנת 2021 תהיה 1.5%, בספרד 5% ובישראל 2.3%. התוצר לשעת עבודה במרבית המדינות נע בין 100 ל-110 במונחי PPP כאשר בסלובניה, אסטוניה וקוריאה התוצר לשעת עבודה גבוה מ-110.

5.2 מדיניות סיוע לאזרחים ולמעסיקים במדינות ההשוואה¹¹⁰

כאמור, במדינות השונות נקבעו מגוון כלי מדיניות לסיוע בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה. בלוחות להלן תוצג סקירה קצרה של חלק מהכלים במדינות ההשוואה, בחלוקה לתחומי סיוע שונים.

5.2.1 סיוע לשכירים ולעצמאים שהכנסתם נפגעה או שאיבדו את מקום עבודתם¹¹¹

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
איטליה	הארכת מועדי הזכאות לאבטלה. מענק של סכום חד-פעמי של 600 אירו לחודשים מרץ-מאי. פטור ממס לעובדים עצמאים, עובדים בענפים עונתיים, במגזר התיירות, שכירים חקלאיים, עובדים באומנות הבמה והספורט. דחיית תשלומים לרשויות. הכנסה לשעת חירום - לאנשים שאינם מכוסים באמצעי הבטחת הכנסה אחרים, הוענקו שני סכומים חד-פעמיים של 400 אירו ליחיד ומותאמים בסולם שקילות לפי גודל משק הבית. מקבלי דמי אבטלה ומקבלי קצבת הכנסה מינימלית יכולים לעבוד בתחום החקלאות ללא פגיעה בקצבה. דמי חופשה בסך 500 אירו למשפחה (150 ליחיד, 300 לזוג) בהתאם למבחני הכנסה.
אסטוניה	הקלה במס ביטוח סוציאלי לעצמאים.
יפן	הלוואות בתנאים נוחים. סיוע של 100,000 יין (כ-793.3 אירו) לכל אזרח במדינה. דחיית תשלומים לרשויות בשנה במצב בו הכנסות העסק ירדו בשיעור של למעלה מ-20% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.
ניו זילנד	עובדים שהכנסתם נפגעה בשל הבידוד, זכאים לסבסוד שכר. ההטבה ניתנת ליחידים, עצמאים וחברות.
סלובניה	עובדים שאיבדו את מקום עבודתם זכאים לדמי אבטלה. עצמאים שהצהירו שנפגעו מקבלים 350 אירו לחודש מרץ אם הכנסתם ירדה לפחות ב-25% ביחס לפברואר 2020 וסכום של 700 אירו באפריל ומאי אם הכנסתם ירדה ב-50% לפחות ביחס לפברואר 2020. הממשלה מכסה את ההפרשות הסוציאליות. קצבה חד-פעמית לנזקקים בסך 150 אירו באפריל 2020 ולמשפחות גדולות תוספת של 100 אירו לקצבה המשולמת לעובדים המטופלים בילדים. סיוע בפנסיה לעובדים משכבות חלשות. אלו שהפנסיה שלהם נמוכה מ-700 אירו וכן למובטלים המקבלים תגמולים בגין אובדן כושר עבודה. הגמלה בסך 130/230/300 תלויה בגובה הפנסיה ולא נספרת בהכנסה לצרכי ביטוח לאומי או תשלום מס. הכול משולם מקרן ציבורית.

¹¹⁰ OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](#), accessed: 25 January, 2021.

¹¹¹ שם

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
ספרד	זכאות אוטומטית לדמי אבטלה. הקלה בתנאי הזכאות לרבות לעובדים זמניים. הקפאת מיסים לעצמאים. קצבה לעצמאים. עצמאי שמחזור המכירות ירד ב-75% לפחות זכאי לסובסידיה זהה לאלו שעסקיהם נסגרו. דחיית החזרי אשראי והלוואות לשלושה חודשים לקבוצות חלשות, ניתן לשלב אבטלה עם עבודה בחקלאות והקלות נוספות.
צ'כיה	פיצוי לעצמאים בסך 25,000 קורונה צ'כית (כ-958 אירו), לעצמאים שעומדים בתנאים מסוימים כמו ירידה של 10% לפחות במחזור ביחס לתקופה מקבילה בשנה קודמת, וטווח מחזור העסקים בין 15,000 ל-180,000 קרונות צ'כיות (בין 575 ל-6,900 אירו). דחיית תשלומים לרשויות.
קוריאה	תוכנית לתמיכה פיננסית כלל ארצית כולל מתן קצבאות חירום והפחתת דמי ביטוח הבריאות למשקי בית בעלי הכנסה נמוכה. שוברי צריכה. סובסידיות לתוכנית הגנה תעסוקתית לעובדים לא קבועים. מענקי חירום לקורונה: 14.3 טריליון וון קוריאני (כ-10.7 מיליארד אירו) ל-22 מיליון משקי בית. גודל התשלום תלוי בגודל משק הבית: יחיד - 0.4 מיליון וון קוריאני (כ-300 אירו), 2 נפשות - 0.6 מיליון וון קוריאני (כ-450 אירו), 3 נפשות - 0.8 מיליון וון קוריאני (כ-600 אירו), 4 נפשות ויותר - מיליון וון קוריאני (כ-750 אירו). (הייתה מחשבה להחריג את 30% משקי הבית בעלי ההכנסה הגבוהה ביותר אולם הוחלט שלא להחריג אלא לעודד אותם לתרום את הסכום). תשלומים עד 500,000 וון קוריאני (כ-373 אירו) למשקי בית שהכנסתם נמוכה מרף מסוים. מענק של עד 527,000 וון קוריאני (כ-393 אירו) לעובדים מובטלים או שאינם קבועים. מתן סבסוד לביטחון תעסוקתי לשעת חירום בסך 500,000 וון קוריאני (כ-373 אירו) לחודש למשך 3 חודשים ל-930,000 איש, כולל בעלי עסקים קטנים שמכירותיהם צנחו בצורה חדה (ולא קיבלו פיצוי אחר), עצמאים ועובדים בחופשה ללא תשלום בחברות קטנות ובינוניות. תוכנית תמיכה אזורית לתעסוקה מותאמת לצרכי כל אזור. הממשלה מתכננת לייצר 550,000 משרות כולל 100,000 משרות דיגיטליות שאינן דורשות קשר ישיר פנים אל פנים. הגדלת קצבת 'מחפשי העבודה'. הלוואות בריבית נמוכה. סובסידיה לפתיחה מחדש של עסקים קטנים בסך 3 מיליון וון קוריאני (כ-2,240 אירו). סובסידיה לעסקים שנסגרו בסך 2 מיליון וון קוריאני (כ-1,493 אירו).

5.2.2 סיוע למעסיקים בשימור עובדים¹¹²

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
איטליה	קרן של 230 מיליון אירו למימון הכשרות לעובדים ולסיוע בהתאמות אירגוניות.
אסטוניה	סבסוד שכר לעובדים במקומות בהם המעסיקים נתקלו בקשיים: סובסידיה בגובה 70% מהשכר החודשי הממוצע (ועד 1,000 אירו) בתנאי שהעובד משתכר לפחות 150 אירו. המענק ניתן למעסיקים שהראו ירידה של יותר מ-30% במחזור ולא העסיקו 30% מכוח העבודה ושהפחיתו את שכר עובדיהם לפחות ב-30%. התוכנית הוארכה בשיעורים שונים ובסכומים שונים בהמשך המשבר.
יפן	סובסידיה להתאמה תעסוקתית: הזכאות מותנית בירידה של למעלה מ-10% ביצור למשך שלושה חודשים. הזכאות לסובסידיה הורחבה לירידה של 5% והתשלום הוגדל ל-4/5 לחברות קטנות ובינוניות, 2/3 עבור חברות גדולות. אם המעסיק לא פיטר עובדים, הסובסידיות יעלו ל-90% לחברות קטנות ובינוניות, (במקרים מסוימים ל-100%) ו-75% לחברות גדולות. כולל תשלום עבור עובדים שאינם מבוטחים. בסוף מאי הממשלה הרחיבה את הסובסידיה עבור כל עובד עד לתקרה של 15,000 יין לעובד ליום (כ-120 אירו). עובדים בחברות קטנות שלא קיבלו שכר עבור התקופה יקבלו 80% ממשכורתם.
ניו זילנד	סובסידיות לשכר למעסיקים שמתקשים לשמר את עובדיהם.

¹¹² OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](https://www.oecd.org/country-policy-tracker/), accessed: 25 January, 2021.

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
סלובניה	פיצוי למעסיקים שעובדיהם לא הגיעו לעבודה מסיבות התלויות בנגיף הקורונה. סכום הפיצוי בגובה השכר הממוצע בשנת 2019 שעמד על 1,753.84 אירו. (למעט מספר ענפים כלכליים שלא זכאים לכך). מעסיקים שעובדיהם נעדרו מהעבודה באופן זמני מסיבות מצודקות יקבלו החזר מלא מהמדינה עבור הביטוח הסוציאלי.
ספרד	שינויים בתוכנית הזמנית להתאמה תעסוקתית: במסגרת תוכנית זו חלה הקלה בזכאות לדמי אבטלה ופישוט התהליכים. דמי האבטלה שמתקבלים מהתוכנית אינם פוגעים בזכאות לדמי אבטלה עתידיים. המעסיקים פטורים או פטורים חלקית מתשלום ההפרשות הסוציאליות בעד עובדים שיצאו לחל"ת (100% לחברת קטנות ובינוניות ו-75% לכל השאר). חברות שחוזרות לפעול ומחזירות עובדים לתעסוקה מקבלות הטבה בתשלומי המעסיק להפרשות הסוציאליות לפי גודל החברה. החברות הנהנות מההקלות מתחייבות לשמר את העובדים במשך 6 חודשים לאחר ההתאוששות. חברות לא יוכלו לחלק דיבידנדים כל עוד הן זכאיות לפטור מהתשלום לביטוח הלאומי.
צ'כיה	השתתפות עם המעסיקים בעלויות השכר של העובדים בשיעור שנע בין 50% ל-80% במצבים שבהם העובדים אינם יכולים לעבוד מסיבות שונות הקשורות בקורונה (סגר, בידוד ועוד).
קוריאה	הקלה בתנאים המזכים בסובסידיה לצורך שימור עובדים והרחבת משך זמן התמיכה. גובה הסובסידיה שחברות יוכלו לבקש בעד שימור העובדים נע בין חצי לשני שליש מהשכר לחברות גדולות ובין שני שליש לשלושה רבעים מהשכר לחברות קטנות ובינוניות. הקלות בתשלומים של דמי ביטוח לאומי לחברות ודחיית תשלומים נוספים לרשויות ולחברת החשמל. התמיכה מהקרן להבטחת תעסוקה לבעלי עסקים קטנים המעסיקים עובדים בשכר נמוך תגדל מ-110,000 וון קוריאני (כ-82 אירו) ל-180,000 וון קוריאני (כ-134 אירו). הסכם בין המעסיקים והממשלה להפחתת שכר באחוז מסוים לצורך שימור התעסוקה לתקופה מסוימת.

5.2.3 סיוע לפירמות בעקבות ירידה בביקוש¹¹³

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
איטליה	השעיה ודחיית תשלומים לרשויות. קרן ערבות ציבורית לאשראי לחברות קטנות ובינוניות. הרחבת התמיכה הציבורית בחברות מייצאות ותמיכה בחברות התעופה - אלאיטליה ואייר איטליה. באפריל - תוכנית הבטחת הלוואות מידית. במאי - הורדת מסי צור אזורי לחברות ולעצמאים. עסק קטן עם הכנסות של פחות מחמש מיליון אירו ב-2019 זכאי לקבל בין 10% ל-20% מפער ההכנסות ביחס לחודשים המקבילים בשנה שעברה. זיכויים במס. קרנות ייעודיות והקלות נוספות.
אסטוניה	סיוע בטיפול בבעיות נזילות. החזר בגין ביטול אירועי ספורט ותרבות.
יפן	חברות שמכירותיהן ירדו ב-5% לפחות יכולות לקבל הלוואות בריבית נמוכה, עד לגובה 60 מיליון יין (כ-475,950 אירו). מערכת הטבות חדשה לחברות קטנות ובינוניות ועצמאים שנמצאים במצב קשה במיוחד. במצב בו הכנסתם ירדה ב-50% ומעלה ביחס לאשתקד, יקבלו סכום זהה להפחתה ועד ל-2 מיליון יין (כ-15,870 אירו) לחברות קטנות ובינוניות ועד מיליון יין ליחידים (כ-7,935 אירו). ירידה בהכנסות של עד 20% ביחס לתקופה המקבילה מזכה באפשרות לדחות תשלום מיסים לרשויות בשנה. בסוף מאי הודיעה הממשלה על הטבות בשכר דירה לחברות קטנות ובינוניות שמכירותיהן ירדו. במצב בו ההכנסות ירדו בלמעלה מ-50% ביחס לחודשים המקבילים או בלמעלה מ-30% במשך שלושה חודשים ברציפות, ישולמו 2/3 מדמי השכירות למשך שישה חודשים. (עד 500,000 יין לתאגידים גדולים כ-3,968

¹¹³ OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](https://www.oecd.org/country-policy-tracker/), accessed: 25 January, 2021.

מדינה	מהות הסיוע (מעודכן ליולי 2020)
אירן	עד 250,000 יין לבעלים יחידים (כ-1,934 אירו). התקרה תעלה אם העסק משלם דמי שכירות על יותר ממאתקן אחד (חנויות, משרדים וכד').
ניו זילנד	12.1 מיליארד דולר ניו-זילנדי הוקצו לתמיכה בעסקים (כ-7.19 מיליארד אירו), כולל סבסוד השכר והקלות בתשלומי מיסים.
סלובניה	חבילת סיוע הכוללת צעדים לטווח קצר ולטווח ארוך כמו הטבות מס, ערבויות ממשלה ומתן אשראי.
ספרד	הקפאת מיסים לחברות קטנות ובינוניות, הלוואות, ערבויות מדינה להלוואות, השעיית תשלומי ריבית ליזמים בתחום התיירות, הקלות נוספות ודחיות בתשלומים לרשויות.
צ'כיה	פטור ודחיית תשלומי מיסים, הקלות בשכר דירה והלוואות.
קוריאה	העברת חוק בשווי של יותר מ-100 טריליון וון קוריאני (כ-75 מיליארד אירו) הכולל סיוע למשקי בית בעלי הכנסה נמוכה ולעסקים קטנים ועצמאים. הקמת קרן ייצוב תעשייתי בסך של 40 טריליון וון קוריאני (כ-30 מיליארד אירו) לתמיכה בשבע התעשיות הסובלות מקשיים כלכליים: חברות התעופה, ספנות, מכונות, בניית ספינות, מכונות, חשמל ותקשורת וכן תמיכה בענפים נוספים שנפגעו כמו שירותי אירוח, תיירות, ואומנות הבמה. תקציב חבילת הסיוע הוגדל עם התמשכות המשבר.

5.2.4 סיוע לעובד חולה ולמשפחתו

מדינה	מהות הסיוע, מעודכן ליוני 2020
איטליה	עובד שנדבק במהלך עבודתו - נחשב כמי שעבר תאונת עבודה.
אסטוניה	תשלום דמי מחלה על ידי הממשלה עבור שלושת הימים הראשונים של המחלה לשכירים ולעצמאים (בד"כ לא משולם) בחודשים מרץ עד מאי.
יפן	הכרה בקורונה כתאונת עבודה לעובדים שנדבקו בעבודה לצורך קבלת פיצויים מחברת הביטוח. עובדים חולים אחרים זכאים לקבל חופשת מחלה במימון מערכת ביטוח הבריאות.
ניו זילנד	עובדים חולים במגזר הפרטי צריכים לתאם פתרון עם המעסיק. האפשרויות: 1. להשתמש בימי מחלה בתשלום שהם זכאים להם 2. סובסידיה למעסיק - המעסיק יכול להגיש בקשה לתוכנית תשלום חופשות. אם יקבל זאת, ישלם 80% שכר לעובדים או לפחות את הסבסוד שקיבל מהתוכנית (סכום חד-פעמי של 585.5 דולר ניו-זילנדי לעובד לשבוע למשרה מלאה (כ-348 אירו) ו-350 דולר ניו-זילנדי לשבוע לעובד במשרה חלקית (כ-208 אירו)). כיסוי של 4 שבועות לעובד.
סלובניה	החולים זכאים לדמי מחלה למשך 90 הימים הראשונים, מהיום הראשון להיעדרות. הממשלה מכסה 90% מהשכר. מעבר ל-90 ימים הממשלה מכסה 100%.
ספרד	תקופת הבידוד או המחלה נחשב כתאונת עבודה. גם לשכירים וגם לעצמאים ובשל כך זכאים לתשלום של מערכת הביטוח הלאומי. התגמול בשיעור של 75% מהשכר המדווח במערכת הביטוח הלאומי (לעומת 60% במצב רגיל) החל מהיום הראשון לחופשה. עובדי ציבור ועובדי מדינה זכאים ל-100% שכר גם במקרה של בידוד לצורך טיפול בבני משפחה תלויים.
צ'כיה	הקורונה מוכרת כמחלת מקצוע לעובדי מערכת הבריאות והרווחה. עובדים חולים זכאים לדמי מחלה.
קוריאה	על בסיס החוק לבקרת ומניעה של מחלות זיהומיות, העובדים יהיו זכאים לדמי מחלה מהמעסיק או לדמי מחלה זמניים (דמי מחייה) מהממשלה (1.23 מיליון וון קוריאני למשך בית עם 4 נפשות (כ-918 אירו)). המעסיקים יכולים לבקש מהממשלה להחזיר להם את עלות החופשה בתשלום החל מ-17 בפברואר.

5.2.5 תמיכה בעובדים שנמצאים בבידוד או שאינם יכולים לעבוד, מסיבות הקשורות בקורונה¹¹⁵

מדינה	מהות הסיוע, מעודכן ליוני 2020
איטליה	בידוד שהוטל על ידי הרשויות הרפואיות וחופשה לעובדים עם מגבלות שמונעות מהם לעבוד, נחשב כחופשת מחלה. התשלומים מכוסים בדרך כלל על ידי המעסיק המחייב את המדינה, אך לא חל על עצמאים. כל זאת בכפוף לתנאים מסוימים.

¹¹⁴ OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](#), accessed: 25 January, 2021.

¹¹⁵ OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](#), accessed: 25 January, 2021.

מדינה	מהות הסיוע, מעודכן ליוני 2020
אסטוניה	הכללים לעובדים בבידוד זהים לכללים לגבי ימי המחלה, לשכירים ולעצמאים. 3 ימים ראשונים על חשבון הממשלה, ימים 4 עד 8 על חשבון המעסיק. מהיום התשיעי הממשלה מחזירה למעסיק 70% עד 7 ימים.
יפן	עובד במגזר הפרטי שנמצא בבידוד זכאי לדמי מחלה.
ניו זילנד	התוכנית לתשלום חופשות חלה על חולים, מבודדים ואנשים שנמצאים בסיכון גבוה ועל כן מבודדים עצמם וכן עובדים שאנשים אחרים תלויים בהם לצורך טיפול.
סלובניה	עובדים בבידוד זכאים ל-80% מהשכר החודשי. החברות מקבלות החזר מהממשלה.
ספרד	תקופת הבידוד נחשבת כתאונת עבודה.
צ'כיה	במסגרת תוכנית להגנה מהווירוס - עובדים מבודדים או חולים מקבלים דמי מחלה. עובדים בבידוד מקבלים 60% ממשכורתם והממשלה מפצה את המעסיקים על הסכום המלא.
קוריאה	עובדים בבידוד או חולים זכאים לדמי מחלה מהמעסיק (לשכירים) או לדמי מחלה זמניים מהממשלה, לכל העובדים, כולל עצמאים.

5.2.6 סיוע לעובדים המטופלים בילדים, בנכים או בבני משפחה מבוגרים¹¹⁶

מדינה	מהות הסיוע, מעודכן ליוני 2020
איטליה	שכירים ועצמאים (עצמאים שקרן הפנסיה שלהם מנוהלת על ידי המוסד לביטוח לאומי), עם ילדים מתחת לגיל 12 או ילדים נכים בכל גיל, מטופלים בבני משפחה שהמוסדות בהם הם מטופלים נסגרו, זכאים ל: 30 ימי חופשה בתשלום המשולמים בסכום של 50% מהכנסתם, הדבר תלוי בתנאים מסוימים ושיעורי זכאות שונים, ללא איבוד הזכויות הסוציאליות - שובר טיפול בילדים בסך 1,200 אירו (2,000 אירו לעובדים במערכת הבריאות הציבורית או במשטרה). גם עצמאים שקרן הפנסיה שלהם אינה מנוהלת על ידי המוסד לביטוח לאומי זכאים לסעיף 2.
אסטוניה	עובדים המטופלים בילד חולה או בבן משפחה תלוי, זכאים לדמי מחלה לפי הפירוט בפרק הסיוע לעובדים חולים ובני משפחותיהם.
יפן	סבסוד הניתן למעסיק על מנת שיאפשר לעובדים עם ילדים לצאת לחופשה בתשלום. תשלום המשכורת יהיה עד לסכום של 8,330 יפני ליום (כ-66 אירו) בסוף מאי הסכום הוגדל ל-15,000 יפני ליום לעובד (כ-120 אירו) עובדים עצמאים שאינם יכולים לעבוד בשל סגירת מוסדות החינוך זכאים לסכום של 4,100 יפני ליום (כ-32.5 אירו), הסכום הוגדל במאי ל-7,500 יפני ליום (כ-60 אירו). הורים לילדים הזכאים לקצבת ילדים מקבלים הטבה חד-פעמית בסך 10,000 יפני לילד (כ-80 אירו) ובמאי ניתנה הטבה נוספת עבור הילדים במשפחות חד-הוריות מעוטות הכנסה בסך 50,000 יפני לילד הראשון (כ-397 אירו) ו-30,000 יפני לילד השני ואילך (כ-238 אירו). נשקלת הטבה נוספת בסך 50,000 יפני (כ-397 אירו) אם המשבר ימשך והמצב הכלכלי יורע.
ניו זילנד	עובדים חיוניים עם ילדים בגילי 5 עד 14 זכאים למימון הטיפול בילדים. עובדים שתלויים בהם בני משפחה זכאים לתוכנית לתשלום חופשות. התשלום ניתן לעובד על ידי המדינה דרך המעסיק. עד 585.8 דולר ניו-זילנדי לשבוע לעובד במשרה מלאה (כ-349 אירו). הממשלה מעודדת את המעסיקים להשלים את הסכום ל-80% משכר העובד. הסיוע זמין לשכירים ולעצמאים.
סלובניה	הורים עובדים שאינם יכולים לצאת לעבודה בשל ילדים, זכאים לחופשה בתשלום של עד 3 חודשים. הממשלה מכסה 80% מהתשלום. מענקים חד פעמיים לקבוצות מוחלשות הזכויות בדרך כלל לקצבאות. המענק כולל 30 אירו לילד בשכבה כלכלית נמוכה עד בינונית ו-150 אירו למשפחה שזכאית לקצבת הורים או ילדים. הגדלת הקצבה המשולמת למשפחות גדולות: משפחה עם 3 ילדים זכאית להגדלת הקצבה ב-100 אירו (עד 504.48 אירו), משפחה עם 4 ילדים ומעלה זכאית לתוספת של 200 אירו (עד 691.52 אירו).
ספרד	עובדים שלא יכולים לעבוד מסיבות אלו זכאים לסיוע זהה לעובד שנעדר בשל מחלה.
צ'כיה	הרחבת מספר ימי החופשה שהורים זכאים לקחת בכדי לטפל בילדים מתחת לגיל 10 לכל התקופה בה בית הספר סגור והעלאת גיל הילד המזכה בכך מ-10 ל-13. משולם על ידי הביטוח הלאומי עד לסך של 80% מהשכר. זכאות זו חלה גם על מי שמטפל בהורים קשישים או מוגבלים שהמוסדות בהם הם שוהים נסגרו. הטבה בסך 424 קורונה צ'כית ליום לעצמאים עם ילדים בגילי 6-13 שאינם יכולים לעבוד (כ-16 אירו).

¹¹⁶ OECD, Country Policy Tracker, [Employment and Social](https://www.oecd.org/country-policy-tracker/), accessed: 25 January, 2021.

מדינה	מהות הסיוע, מעודכן ליוני 2020
קוריאה	הממשלה מנפיקה שוברים בסך 2.4 טריליון וון קוריאני (כ-1.79 מיליארד אירו) למשקי בית עם הכנסה נמוכה במקרים הבאים: קרובי משפחה מדרגה ראשונה חלו או יש להם סימפטומים. צרכים להישאר בבית כדי לטפל בילדים בשל סגירת מוסדות החינוך. משך הזכאות - עשרה ימים. הממשלה והמעסיקים משתתפים בסבסוד שעות העבודה הקצרות יותר למשפחה.

לוח 23 מציג את סכומי ההוצאות לסיוע שהוצאו בחלוקה להוצאות שבוצעו במסגרת תוספת לתקציב, ויתור על הכנסות, הוצאות מוצאות ודחיית הכנסות במטבעות מקומיים ובמיליארדי אירו, מעודכן ל-21 בינואר 2021.

5.3 תקציב הסיוע במדינות השוואה

לוח 23 – תחומי הסיוע וחלוקה לפי שינויים בתקציב המתוכנן ובהכנסות במדינות

נבחרות במטבע מקומי ובאירו¹¹⁷

איטליה		
תחום הסיוע	מטבע מקומי (אירו)	אירו (מיליארד)
תוספת תקציב	הרחבת קרן השכר למתן הבטחת הכנסה לעובדים מפוטרים או עצמאים, שוברים לתשלום לשמרטפות מענקים לחברות קטנות ובינוניות לכיסוי דמי שכירות	56.5
	חינוך	29.0
	תחומים נוספים	4.0
	סה"כ	4.0
	93.5	93.5
ויתור על הכנסות	זיכויים ממס הכנסה והפחתת דמי הביטוח הלאומי	9.0
	סה"כ	9.0
דחיית הכנסות		
דחיית מע"מ, מס חברות, דמי ביטוח לאומי וארנונה		
יפן		
תחום הסיוע	מטבע מקומי (טריליון יין יפני)	אירו (מיליארד)
תוספת תקציב	מענק לאזרחים	102.4
	תמיכה חד פעמית בחברות שנפגעו	12.9
	סובסידיות להלוואות	18.3
	הרחבת סובסידיות לעבודה	2.3
	תמריצים לזירוז ההתאוששות, כולל צריכה, בענפי השירותים והשקעות בתשתיות	148.5
	העברות לרשויות מקומיות	17.5
	העברת מזומנים לחברות	2.2
	סובסידיות לחברות המשלמות דמי שכירות	85.8
	העברת מזומנים לחברות	10.8
	העברות לרשויות מקומיות	4.5
	העברת מזומנים לחברות	2.8
	סובסידיות לחברות המשלמות דמי שכירות	2.0
	העברת מזומנים לחברות	15.9
	העברת מזומנים לחברות	1.9
	העברת מזומנים לחברות	15.1

¹¹⁷ IMF Fiscal Affairs Department, [Fiscal Monitor Database of Country Fiscal Measures in Response to the COVID-19 Pandemic](#), January 2021

15.9	2.0	תמריצים לחברות להשקיע בטכנולוגיות ירוקות	
8.7	1.1	סובסידיות להתאמה מהירה לשינויים לעסקים קטנים ובינוניים	
15.1	1.9	הארכת סובסידיה להתאמה לתעסוקה	
34.9	4.4	אמצעים לשיפור החוסן הלאומי	
4.0	0.5	הלוואות חירום למשקי בית	
13.5	1.7	שיפור שירותי הבריאות	
6.4	0.8	רכישת חיסונים	
587.6	74.0	סה"כ	
		אפשרות לקיזוז הפסדים מרווחים בשנים שעברו לצורך החזרי מס	ויתור על הכנסות
		תמריצי מס לחברות לא מזהמות ולחברות שמשפרות דיגיטציה	
		הפחתה במס רכוש	
		הפחתה במס דלק תעופתי	
206.5	26.0	דחייה של תשלום מיסים וביטוח לאומי לחברות ומשקי בית למשך שנה	דחיית הכנסות
ניו זילנד			
אירו (מיליארד)	מטבע מקומי (מיליארד דולר ניו-זילנדי)	תחום הסיוע	
8.8	14.8	סובסידיות שכר	תוספת תקציב
0.34	0.57	תמיכה בהכנסה לעובדים שאיבדו מקום עבודתם	
0.075	0.126	תמיכה כספית בעובדים בבידוד	
0.28	0.48	עלייה זמנית בתשלומי אנרגיה בחורף	
1.42	2.4	עלייה קבועה בהטבות (למשך ארבע שנים)	
2.25	3.8	השקעה בתשתיות	
0.35	0.6	תמיכה בענף התעופה	
0.24	0.4	חבילת סיוע לענף התיירות	
0.39	0.67	תוכניות דיור ממשלתית	
0.127	0.214	שדרוג תשתיות בתי ספר	
0.35	0.6	פרויקטים תחבורתיים	
31.03	52.3	סה"כ	
		החזר על ניכוי פחת	ויתור על הכנסות
		העלאת סף המס	
		אפשרות לוותור או דחית תשלומי ריבית על חובות למס	
		אפשרות לקיזוז הפסדים כנגד שנים קודמות	
ספרד			
אירו (מיליארד)	מטבע מקומי (מיליארד אירו)	תחום הסיוע	

19.0	19.0	דמי אבטלה לעובדים זמניים שפוטרו תוך הקלה בתנאים לזכאות	תוספת תקציב
6.8	6.8	פטור מתשלום ביטוח לאומי על מנת לסייע לחברות בשימור עובדים	
5.75	5.75	קצבה לעובדים עצמאים שנפגעו מהמשבר	
2.9	2.9	פטור מדמי רווחה לעובדים עצמאים המקבלים קצבת סיוע בשל הנגיף	
1.4	1.4	הגדלת דמי המחלה לעובדים שחלו או נמצאים בבידוד	
		בחינה של תוכנית חדשה לשכר מינימום, תוכנית לסיוע בשכירות לשוכרים נזקקים והקצבה לתוכנית נוספת לדיור ממלכתי	
		הטבות לעובדים שפוטרו, לעובדים שאינם זכאים לדמי אבטלה ותמיכות נוספות	
40.6	40.6	סה"כ	
		ויתור זמני על מע"מ בגין רכישת ציוד רפואי, בדיקות וחיסונים	ויתור על הכנסות
		גמישות בהגשת תשלום מס הכנסה ותשלומי מע"מ לעסקים קטנים ובינוניים ולעצמאים	
		תמריצי מס למשכירים המפחיתים את שכר הדירה לנכסים המשמשים לפעילות הקשורה לענפי המלונאות, המסעדות והתיירות	
		הקפאה למשך שישה חודשים של דמי הביטוח הלאומי לעצמאים ולחברות בענפים נבחרים	
		הפחתה בתשלומי חובה לעובדים בחקלאות מעל תקופה מסוימת	
		הפחתת המע"מ על פרסומים דיגיטליים ואמצעי הכנסה אחרים	
1.1	1.1	סה"כ	
		דחיית חובות לביטוח לאומי לחברות ועצמאים	דחיית הכנסות
		דחיית חובות מיסים וחובות הנובעים מהצהרת מכס	
		דחיית תשלומי מס לחצי שנה לעסקים קטנים ובינוניים ועצמאים למשך חצי שנה כאשר ארבעת החודשים הראשונים פטורים מריבית	
צ'כיה			
אירו (מיליארד)	מטבע מקומי (מיליארד קרונות צ'כיות)	תחום הסיוע	
0.98	25.6	תמיכה בתעסוקה לעובדים שנפגעו במהלך השבת העסקים עקב הצעדים שנקטה הממשלה	תוספת תקציב
0.39	10.2	סיוע להורים עקב טיפול בילדים ובתלויים	
0.1	2.6	סיוע לעצמאים לטיפול בילדים ותלויים	

0.33	8.8	סיוע בדמי שכירות לעסקים	ויתור על הכנסות
1.08	28.4	תמיכה בענפי ספורט, תרבות, תיירות, תחבורה, מסעדות, חקלאות ועסקים אחרים שנפגעו	
0.11	3.0	הוצאות אחרות	
0.58	15.2	סיוע חד-פעמי לגמלאים	
0.51	13.3	ויתור על דמי ביטוח לאומי למעסיקים (עד 50 עובדים) ופיצוי שכר במקביל לעומדים בתנאים	
0.76	20.0	החזר מס בעקבות הפסדים: הפחתת בסיס המס לשנים 2018 ו-2019 למשלמי המיסים שמדווחים על הפסדים בשנת 2020	
0.05	1.2	הורדת שיעור המע"מ ל-10% עבור שירותי ספורט, אירוח ותרבות	
0.04	1.0	הפחתת מס דרכים לכלי רכב מעל 3.5 טון	
0.53	13.8	ביטול מס העברת נכסי מקרקעין	
0.06	1.5	הפחתת דיבידנדים משדה התעופה בפראג	
0.77	20.2	סיוע חד פעמי לעצמאים	
0.07	1.8	סיוע חד פעמי לעסקים קטנים שעומדים בתנאים מסוימים	
0.04	1.0	מענק נוסף חד פעמי לעובדי קבלן	
0.52	13.7	מענק חד פעמי נוסף לעצמאים בתחומים מסוימים, עסקים קטנים ועובדי קבלן	
0.84	22.0	דחיית תשלומי מקדמה על מס הכנסה אישי ותאגידי	דחיית הכנסות
0.55	14.3	דחיית מקדמות דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות לעצמאים	
		דחיית מקדמות על מס דרכים	
		דחיית מע"מ	
קוראה			
אירו (מיליארד)	מטבע מקומי (טריליון וון קוריאני)	תחום הסיוע	
5.1	5.6	קופוני צריכה לעניים, טיפולי חירום ופתיחת עסקים	תוספת תקציב
8.0	8.8	סיוע משלים ראשון לעסקים קטנים ובינוניים, קופוני צריכה נוספים וסיוע לרשויות מקומיות	
13.1	14.3	סיוע משלים שני כולל העברות במזומן ל-70% ממשקי הבית בעשירונים הנמוכים	
19.4	21.3	סיוע משלים שלישי כולל סיוע לעסקים, תעסוקה ורשת ביטחון סוציאלי, עידוד הצריכה, ההשקעות והכלכלה המקומית ועוד	
7.1	7.8	סיוע משלים רביעי: 3.9 טריליון וון קוריאני לעסקים קטנים ובינוניים, 1.5 טריליון וון קוריאני לסיוע ביחסי עבודה, 0.4 טריליון וון קוריאני לתמיכה במשקי בית מובטלים או בעלי הכנסה נמוכה, 1.8 טריליון וון	

קוריאני לתמיכה במעונות יום, 0.2 טריליון וון קוריאני למניעת מחלות		
סה"כ	57.8	52.8
ויתור על הכנסות		
הפחתה בארנונה ומס הכנסה למשכירים מסחריים		
הפחתת דמי שכירות לדיירים בנכסים ציבוריים		
הפחתת מע"מ לעצמאים	0.7	0.6
הפחתת מס חברות לעסקים קטנים ובינוניים	0.3	0.3
הממוקמים באזורי אסון		
הפחתת מס צריכה במוצרים ברכישה אוטומטית	0.8	0.7
העלאת ניכוי מס הכנסה בגין הוצאות בכרטיסי אשראי	0.4	0.4
העלאת תקרת ההוצאות המוכרות לבידור בעת חישוב מס חברות	0.2	0.2
הפחתה בדמי הביטוח הלאומי (ביטוח בריאות) למשקי הבית	0.9	0.8
סה"כ	3.4	3.1
הוצאות מואצות		
הקדמת רכישות ותשלומים לעסקים	2.1	1.9
השקעה בתשתיות (frontload construction investment)	1.2	1.1
סה"כ	3.3	3.0
דחיית הכנסות		
דחיית מסיסם כמו: מסים על עסקים קטנים ובינוניים בתחום הרפואה, התיירות, אירוח (מע"מ ומס חברות)	4.9	4.5
דחיית תשלומי ביטוח לאומי ותשלום עבור חשמל למשקי בית	10.0	9.1
דחיית מס נוספת לבעלי חנויות ופרילנסרים לשלושה חודשים	12.4	11.3
דחיית מס סביבתי לענפים בתחום התחבורה, אנרגיה, נפט ומס משקאות למבשלות	2.0	1.8
דחיית מכס	0.4	0.4
סה"כ	29.7	27.1

סקירת מדיניות סיוע לענפים שנפגעו קשה ממשבר הקורונה במדינות שונות

כאמור, הסיוע שניתן על ידי המדינות השונות לענפים ייחודיים שנפגעו באופן קשה יותר מענפים אחרים, ניתן בדרך כלל במסגרת תוכנית סיוע לכלל המשק כאשר עיקר הסיוע הוא במתן מענקים, דחיית תשלומים, הלוואות בריביות נמוכות, מתן ערבויות להלוואות ועוד. העסקים בענפים שספגו פגיעה קשה בהכנסותיהם, יקבלו גם הם סיוע במסגרת התוכנית הממשלתית ויהוו מן הסתם אחוז גבוה מבין נתמכי התוכנית ויקבלו את תקרת הסכומים האפשריים. במספר מדינות ניתנה התייחסות נפרדת לענפים ייחודיים שנפגעו באורח קשה. בפרק זה מובאת סקירה קצרה של מסלולי סיוע ייעודיים לענפים מסוימים במספר מדינות. הסקירה אינה מציגה את כלל תוכניות הסיוע הממשלתיות במדינות השונות אלא רק את אלו

הנוגעות ספציפית לענפים שנפגעו בצורה קשה יותר ואת אלו שניתנו לענפים שבסקירה במסגרת זכאותם לסיוע עקב עמידתם בקריטריונים שנקבעו לכלל העסקים במשק.

5.4 ענפי אולמות האירועים, התרבות, הפנאי והספורט¹¹⁸

מדינה	פרטי הסיוע
אסטוניה	השתתפות המדינה בהוצאות בלתי צפויות של העסקים בענפים הללו בעלות כוללת של עד 25 מיליון אירו. (גם לתחום התיירות הוקצה סיוע של 25 מיליון אירו). פטור מתשלום ביטוח לאומי לעצמאים. הלוואות לעסקים שנפגעו. דחייה של מס חברות ללא קנס לעסקים בתחום הזה.
בריטניה	פטור מתשלומי ארנונה על נכסים המשמשים כחנויות, מסעדות, קולנוע, אולמות להופעות חיות, בתי מלון, מועדוני פנאי וכושר. הלוואות לעסקים קטנים, בינוניים וגדולים לפי תנאים מסוימים. מענקים לעסקים. דחיית תשלומי מע"מ, סיוע לעצמאים באמצעות מענקים. סיוע לשימור עובדים. דחייה בהחזר הלוואות.
דנמרק	דחייה של תשלומי מיסים למספר מגזרים בהם בוטלו אירועים וכן לענפי התיירות והתחבורה. סיוע לענף הקייטרינג, אירוח תחבורה ותיירות – עסקים קטנים ובינוניים מתחום הקייטרינג והאירוח זכאים לפטור מתשלום ביטוח לאומי ופטור ממע"מ.
סין	חברות מתחום הקייטרינג, האירוח, התחבורה והתיירות זכאיות להעביר את ההפסדים של שנת 2020 לשמונה השנים הבאות. עסקים ששוכרים נדל"ן מהמדינה זכאים לפטור מדמי שכירות, בעלי נדל"ן פרטיים שמשכירים לעסקים קטנים זכאים להטבות מס אם לא יגבו שכר דירה עד שלושה חודשים. קרן הלוואות בערבות מדינה. פריסה מחודשת של חובות, הלוואות, משכנתאות ועוד.
שבדיה	הגדלת הסיוע לענפי התרבות והספורט בסכום של מיליארד קורונה שוודית (כ-93.5 מיליון אירו), סיוע לעסקים שפיטרו עובדים לטווח קצר. סיוע בתשלומי דמי מחלה לעצמאים שחלו ולמעסיקים שצריכים לשלם עבור עובדים שחלו. הקלות בתשלומי מיסים. הלוואות בערבות מדינה.
שוויץ	דחיית מיסים. סיוע בסך 280 מיליון פרנק שוויצרי (כ-265 מיליון אירו) לעסקים בענפי התרבות והספורט אשר קיים בהם איסור התקהלות. מועדוני ספורט הנמצאים בקשיים זכאים להלוואות וסובסידיות בעלות כוללת של כ-50 מיליון פרנק שוויצרי (כ-47.3 מיליון אירו). עצמאים שספגו הפסדים בשל סגירת העסק או שנמנע מהם לקיים אירועים זכאים לפיצוי של עד 80% מההכנסה ועד 196 פרנק שוויצרי ליום (כ-182 אירו). עסקים קטנים ובינוניים זכאים לפתרונות אשראי בערבות מדינה.

¹¹⁸ מאיר אזנקוט, [השפעת משבר נגיף הקורונה על ענף אולמות האירועים וסקירת כלי סיוע בישראל ובמדינות מפותחות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מאי 2020.

בישראל הוחלט בחודש יוני על חבילת סיוע למוסדות תרבות בסך 200 מיליון ש"ח ובנוסף תגבור קרן לסיוע לאמנים במצוקה וסיוע לתעשיית הקולנוע. חבילת הסיוע כוללת הגדלת תקציב מוסדות התרבות המקצועיים, הלוואות במסגרת קרן הלוואות בערבות המדינה, הבטחת השלמת הפקות קולנוע קיימות לנוכח הנחיות משרד הבריאות, הכפלת הקרן לסיוע לאמנים במצוקה ועוד. צעדים אלו מתווספים לצעדים הרוחביים שנכללים בתוכנית הסיוע למשק בעקבות משבר הקורונה כמו הוצאת העובדים לחל"ת, מענקים לעצמאים ופטור מארנונה.¹¹⁹

5.5 ענף המסעדות¹²⁰

מדינה	הסיוע
אוסטרליה	מענקים, פטור מתשלומי אגרה ותיקונים בהסכמי עבודה הנהוגים בענפי האירוח והמסעדות.
איטליה	דחיית תשלומי מיסים וביטוח לאומי.
בולגריה	הפחתת המע"מ למסעדות משיעור של 20% ל-9%, מענקים לעסקים ועצמאים לשימור עובדים.
בריטניה	פטור מתשלום ארנונה, מענק בסך 10,000-20,000 ליש"ט בהתאם לאומדן ערך השכירות השנתית של הנכס המשמש לעסק. הפחתת המע"מ מ-20% ל-5%. מענק בסך 1,500-1,000 ליש"ט לבתי עסק שנאלצו להיסגר בשל הסגר עבור השבועות בהם העסק היה סגור, בהתאם לגובה הארנונה שהעסק משלם. תוכנית לעידוד לקוחות לחזור לסעוד במסעדות, בתי קפה ופאבים. במסגרת התוכנית - ניתן לקבל הנחה של 50% ממחירי האוכל והשתייה עד לסכום מרבי של 10 ליש"ט לסועד ולקבל את סכום הנחה כהחזר מרשות המיסים. על פי הערכה, עלות תוכנית זו היא כ-500 מיליון ליש"ט.
גרמניה	הפחתת שיעור המע"מ למסעדות מ-19% ל-7%.
הולנד	עסקים שחויבו להיסגר זכאים לסכום חד-פעמי בגובה של עד 4,000 אירו. היקף הסיוע נאמד בכ-475 מיליון אירו.
הונגריה	פטור מתשלומי ביטוח לאומי למעסיקים.
סלובניה	הוצאה ממשלתית של כ-345 מיליון אירו על שוברים למסעדות ומלונות: קטינים 50 אירו ובגירים 200 אירו.
פורטוגל	הלוואות בערבות מדינה בסך 600 מיליון אירו בהם 270 מיליון אירו לעסקים קטנים ובינוניים בתחום זה.
פינלנד	פיצוי בהיקף של 15% מהירידה בהכנסות באפריל 2020 ביחס לינואר-פברואר 2020. הסכום המקסימלי לפיצוי הוא 500 אלף אירו. עלות היקף הפיצוי נאמד בכ-83 מיליון אירו. עבור כל עובד שיוחזר לעבודה יינתן סכום של 1,000 אירו ועד למספר העובדים שהמסעדה העסיקה לפני תחילת המשבר. היקף התמריצים הללו נאמד בכ-40 מיליון אירו.
צרפת	מענקים, פטור מתשלומי ביטוח לאומי, ארנונה ושכירות.
שבדיה	המדינה תממן חצי מעלויות השכירות של העסקים.

¹¹⁹ משרד האוצר, הודעה לעיתונות, [שר האוצר ושר התרבות סיכמו על חבילת סיוע לעולם התרבות](#), יוני 2020.

¹²⁰ נעם בוטוש, [השפעת נגיף הקורונה על ענף המסעדות – נתונים וכלי סיוע בישראל ובמדינות המפותחות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2020.

5.6 ענף התיירות¹²¹

מדינה	הסיוע
אוסטריה	ערביות מדינה להלוואות בהיקף של כמיליארד אירו, דחייה בהחזר הלוואות.
אוסטרליה	ביטול תשלום אגרות ומיסים מחברות תעופה מקומיות בסך של כ-715 מיליון דולר אוסטרלי.
איטליה	מענק 600 אירו לעובדים זמניים עבור חודש מרץ 2020. היקף המענק 103.8 מיליון אירו. דחייה של תשלומי מיסים.
איסלנד	שוברים למימוש באתרי תיירות מקומיים. סך המענקים כ-1.5 מיליארד קרונות איסלנדית. 15 מיליארד קרונות איסלנדיות יוקצו לטובת פיתוח תיירות לטווח ארוך - תשתיות, מתקנים בפארקים לאומיים ועוד.
אירלנד	הקמת מרכז מידע וסיוע לעסקים בתחום, בעיקר מידע בנושאים כספיים כמו מענקים ממשלתיים, הלוואות, ביטוחים ועוד. החזרים כספים על תשלומי אגרות וחובים בסך 3 מיליון אירו.
אסטוניה	סיוע ישיר לעסקים זעירים, קטנים ובינוניים בהיקף של 25 מיליון אירו. מענק הסיוע נע בין 2,000 אירו ל-60,000 אירו בהתאם לאזור, גודל העסק וההפסד. מסכום זה הוקצו 2 מיליון אירו לעסקים באזורים שהיו תחת בידוד. הלוואות בערבות מדינה.
בלגיה	באזור הפלמי הוקצה תקציב של 5 מיליון אירו לטובת עסקים בתחום התיירות מהם מיליון אירו ויתור על דמי שכירות של אכסניות למדינה.
בריטניה	ויתור על מס לעסקים. מענקים בסך 25,000 ליש"ט לעסקים קטנים.
דנמרק	קרן ערביות לעסקים בתחום התיירות בסך 1.5 מיליארד כתר דני ובהמשך תוספת של 600 מיליון כתר דני לקרן. 125 מיליון כתר דני לקרן עבור חבילות נופש. כיסוי עלויות חריגות שנגרמו לספקים בתחום התיירות כתוצאה מביטולים ושינויים בהזמנות.
טורקיה	דחיית מס על לינה. ויתור על תשלום מס חברות שנתי לארגון התיירות. דחיית המס המוטל על משקיעים המפעילים מתקני תיירות.
ליטא	הקמת קרן שתאפשר מתן הלוואות ללא ריבית לעסקים שנפגעו על מנת להחזיר ללקוחות כספים ששולמו עבור הזמנות שבוטלו.
נורבגיה	קרן הלוואות בערבות מדינה עבור מפעילים של חבילות נופש. ניתן לבקש הלוואות עד לגובה 80% מההחזר הכספי שהם נדרשים להחזיר ללקוחות. הפחתת מע"מ מ-12% ל-6%.
סלובניה	שוברים לכל אזרחי המדינה לשימוש בעסקי התיירות המקומית. קטינים יקבלו 50 אירו ובגירים יקבלו 200 אירו. המדינה תיתן החזר 80% מהשכר למועסקים בעסקים בהם חלה ירידה של יותר מ-10% בהכנסות.
ספרד	קרן הלוואות בערבות מדינה. שינוי בחוקים הנוגעים לביטול חופשות כדי לאפשר מתן שובר ללקוחות במקום החזר כספי.
פיליפינים	271 מיליון דולר ניתנו כסיוע לתשתיות ועסקים בתחום התיירות.
צ'כיה	דחיית החזר כספי עבור הזמנות עד לאפריל 2021. עד מועד זה עליהם לתת שובר בשווי ההזמנה. בניית תוכנית שוברים לתיירות פנים.

¹²¹ נעם בוטוש, מדיניות הסיוע לעסקים בתחום התיירות בישראל ובמדינות מפותחות בהתמודדות עם משבר הקורונה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2020.

מדינה	הסיוע
קולומביה	פטור ממע"מ עבור חודשים מסוימים לחברות תעופה ולענף המלונות. קו אשראי של 62 מיליון דולר לטובת ענף התיירות ובכלל זה חברות התעופה.
קואטיה	סוכנויות נסיעות רשאיות לתת שובר במקום זיכוי כספי עבור הזמנות שבוצעו. ויתור על מס תיירות לעסקים, דחיית תשלום אגרות על שטחי תיירות.
שבדיה	המדינה תממן חצי מעלות דמי השכירות לעסקים.
שוויץ	ויתור על החזר של יתרת ההלוואה שנטלו עסקים מהחברה השוויצרית לאשראי ומלונות.

בישראל, בחודש מאי 2020, ניתן סיוע ייעודי בסך 300 מיליון ש"ח לענף המלונאות. באוקטובר 2020 אישרה הממשלה עדכון לתכנית ובה הקלה בתנאים המזכים בקבלת הסיוע והרחבה לבתי מלון קטנים שנפגעו מהמשבר.¹²² כמו כן, העיר אילת ואזור ים המלח הוכרזו כאזור תיירות מיוחד ('איים ירוקים') החל מנובמבר 2020. משמעות ההכרזה היא כי תתאפשר כניסה של נופשים או תיירים לאזורים בהצגת אישור בדיקת קורונה שלילית במהלך 72 השעות לפני הכניסה לאזור.¹²³

¹²² משרד האוצר, הודעות לעיתונות, [הממשלה אישרה את התוכנית של שרי האוצר והתיירות להרחבת הסיוע לענף המלונאות בעקבות נגיף הקורונה](#), אוקטובר 2020.

¹²³ משרד התיירות, [חוק 'איים ירוקים': אילת וים המלח הוגדרו כאזור תיירות מיוחד](#), 18 בנובמבר 2020.